

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Journal of Management Science
Nakhonratchasima Rajabhat University

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

Vol.2 No.2 July-December 2023

ISSN 2821-9538 (Print)

ISSN 2821-9546 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Journal of Management Science
Nakhonratchasima Rajabhat University

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

Vol.2 No.2 July-December 2023

ISSN 2821-9538 (Print)

ISSN 2821-9546 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Journal of Management Science Nakhonratchasima Rajabhat University
ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

เจ้าของ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (Journal of Management Science Nakhon Ratchasima Rajabhat University : JMS NRRU) เป็นวารสารของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ผลงานวิชาการในสาขาต่าง ๆ ของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยได้มีการจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) โดยเน้นสาขา ดังนี้

1. สาขาบริหารธุรกิจ การจัดการ และบัญชี
2. สาขาการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม
3. สาขาการท่องเที่ยว นันทนาการ และการจัดการโรงแรม
4. สาขาเศรษฐศาสตร์ เศรษฐมิติ และการเงิน
5. สาขาการสื่อสาร

กำหนดการเผยแพร่

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

สำนักงานกองบรรณาธิการ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อาคารคณะวิทยาการจัดการ (อาคาร 22) 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง

อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทรศัพท์ 044-009009 ต่อ 2215

Website : <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jmsnrru>

E-mail : JMS.NRRU@nrru.ac.th

บทความและข้อความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พิมพ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและไม่ใช้ความรับผิดชอบของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

■ ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรัตน์ เอกศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

■ บรรณาธิการบริหาร

รองศาสตราจารย์เนตรชนก บัวนาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

■ รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวิทย์ คำเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

■ ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ลักขมี โขมน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.อัญรัตน์ วิเชียร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

■ กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต อายวัฒน์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ตั้งประเสริฐ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ พรอุปถัมภ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา รูปแก้ว

มหาวิทยาลัยเกริก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุทธิณี ปราชญ์ศรีภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิช ธีระโคตร

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนึ่งทัย ขอผลกลาง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รองศาสตราจารย์ กรองทิพย์ ชัยชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี โพธิ์ชาธาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

■ ฝ่ายพิสูจน์อักษร

ดร.รุ่งกานต์ มุสโกลาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

■ เจ้าหน้าที่ประจำวารสารวิชาการ

นางสาวกันทิมา จาระนัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

นายเรืองเดช กุลชูศักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer Review)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer Review) ภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคเหริญสุชัย	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล ดอนขาว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รองศาสตราจารย์ ดร.พรณีย์ สนวนเพลง	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ตั้งประเสริฐ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา สุคันธสิริกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยญ์ภาค หล้าแหล่ง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
	วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิกร ม่วงศรีเขียว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เล็กสุมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสสินี บุญมีศรีสง่า	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาลินี ศรีไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เกษภูาลักษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจจา ไกรศรีรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สานิตย์ หนูนิล	วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนึ่งทัย ขอผลกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิษา ตรีโรจนานนท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉราพรรณ ตั้งจตุรัสภณ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยา อิงไพบูลย์กิจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
	วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความก่อนตีพิมพ์ (Peer Review) ภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐินี ทองดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร เลิศยังยศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรธานี โพธิ์ชาธาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (JMS NRRU) ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) พ.ศ. 2566 ได้ดำเนินการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ผลงานวิชาการในสาขาต่าง ๆ ของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเนื้อหาในฉบับนี้มี 2 บทความที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจฐานรากของจังหวัดนครราชสีมา คือ บทความ “การนำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา” และ บทความ “ความร่วมมือสหประชาชาติที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา” บทความดังกล่าวตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่พยายามกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศด้วยการท่องเที่ยว โดย ในปี พ.ศ. 2567 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะเร่งยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พัฒนาห่วงโซ่อุปทานร่วมกับพันธมิตรในอุตสาหกรรมฯ ให้พร้อมรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ รวมทั้งกระจายรายได้สู่ฐานรากอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งมิติความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อให้เกิดความยั่งยืน แต่ในขณะที่รัฐบาลกำลังส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ปรากฏในสายตาของชาวต่างชาติก็เป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญบทความ “ภาพลักษณ์หญิงไทยที่ปรากฏในเพลง “One Night in Bangkok” และ “Thailand” กระตุ้นให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ประเทศไทยเชิงรุกโดยการสร้างสื่อออนไลน์เสนอภาพลักษณ์ความเป็นไทยอันดีงามผ่านวัฒนธรรม และวิถีไทย นอกจากนี้ บทความ “การศึกษาอิทธิพลของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์ และโทษที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย” ก็ยังอยู่ในกระแสประเด็นร้อนของสังคมไทยด้านวัฒนธรรมการบริโภคใหม่ คือ กัญชา นอกจากนี้ วารสารยังนำเสนอบทความด้านทรัพยากรมนุษย์ประเด็นความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน อันเป็นแนวโน้มและทัศนคติของคนรุ่นใหม่ที่เราให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัจจัยค่าตอบแทน ผ่านบทความ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร พื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9” และ บทความ “ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา” อีกทั้งบทความ “การจัดการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา” ที่ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างความเป็นเลิศขององค์กรอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี

ในนามของกองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้ร่วมเสนอผลงานบทความวิจัยทุกท่าน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคัดกรองบทความ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ส่งผลให้วารสารฉบับนี้มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สุดท้ายนี้ขอเชิญชวนผู้สนใจทุกท่านร่วมส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานลงวารสาร และพบกับบทความที่น่าสนใจได้อย่างต่อเนื่องในฉบับถัดไป

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Sms'.

รองศาสตราจารย์ เนตรชนก บัวนาค
บรรณาธิการ

สารบัญ

Table of Contents

บทความวิจัย

- การศึกษาอิทธิพลของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย.....1
The Study of the Influences of Attitudes, the Marketing Mix, and the Perceived Advantages and Disadvantages Affecting the Cannabis Coffee Buying Behavior in Thailand
อาทิตยา เพชรพลอย, บำรุง ตั้งสง่า และชนนิตี พิพัฒน์นางกูร
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร พื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 916
Factors Affecting Work life Balance of the Area Revenue Branch Officers in the Revenue Office Regional 9
สิริวันทน มาพะเนา และปิยะมาศ สุรภาพพิศิษฐ์
- ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.....30
Compensation Factors Affecting the Performances of Support Personnels of Nakhon Ratchasima Rajabhat University
ศรินทร์ฉัตร ลิ้มมะเรียง และ สุธาสินี โพธิ์ชาธาร
- ภาพลักษณ์หญิงไทยที่ปรากฏในเพลง “One Night in Bangkok” และ “Thailand” Image of Thai Women Appearing in the Songs “One Night in Bangkok” and “Thailand”45
Image of Thai Women Appearing in the Songs “One Night in Bangkok” and “Thailand”
รินทร์ฤดี ภัทรเดช, นนทพร ชอบตะคุ และ ธนภรณ์ พัฒนวิโรจน์

■ การจัดการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา.....	61
Management for Local Development of the Subdistrict Administrative Organization in Nakhon Ratchasima Province	
<i>วันเพ็ญ สุวัฒน์นอม, ภมร ชันระหัตต์ และธนิศร ยืนยง</i>	
■ ความร่วมมือซัพพลายเชนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา.....	78
Supply Chain Collaboration Influencing Tourism Competitiveness in the Area of Korat Subdistrict, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province	
<i>ภคพร ผงทอง และ ชัยพิสิทธิ์ ศิวสรัย</i>	
■ การนำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา.....	92
Implementation of Eco-Tourism Policies Affecting the Community Economic Development in Nakhon Ratchasima Province	
<i>ปรีดา สุวัฒน์นอม, ภมร ชันระหัตต์ และธนิศร ยืนยง</i>	
■ คำแนะนำสำหรับการจัดทำต้นฉบับบทความ.....	108
■ รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความของวารสารตามรูปแบบ APA Style.....	116

การศึกษาอิทธิพลของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์
และโทษที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย
The Study of the Influences of Attitudes, the Marketing Mix, and
the Perceived Advantages and Disadvantages Affecting
the Cannabis Coffee Buying Behavior in Thailand

อาทิชา เพชรพลอย^{1,*}, บำรุง ตั้งสง่า² และชเนตตี พิพัฒน์นางกูร³
Arthicha Phetploy^{1,*}, Bamroung Tangsanga² and Chanettee Pipattangangkool³

Received 31 July 2023
Revised 12 October 2023
Accepted 09 November 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มกาแฟผสมกัญชาและอาศัยในประเทศไทย จำนวน 523 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ มกราคม-มีนาคม 2566 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 35-44 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมีรายได้ 20,000-29,999 บาท มีระดับความคิดเห็นด้านทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยที่ดีมากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ และส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลในเชิงบวก

¹ บธ.ม. นวัตกรรมธุรกิจไทย จีน อาเซียน, มหาวิทยาลัยเกริก, 2566.

¹ M.B.A., Thai-China-ASEAN Business Innovation, Krirk University, 2023.

*Corresponding author, e-mail : latchanaj@gmail.com

² บธ.ด. บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2555. อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจไทย จีน อาเซียน มหาวิทยาลัยเกริก

² D.B.A., Business Administration, Western University, 2012. Lecturer of Master of Business Administration Program in Thai-China-ASEAN Business Innovation, Krirk University.

³ บธ.ด., บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561. ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมธุรกิจไทย จีน อาเซียน มหาวิทยาลัยเกริก,

³ Ph.D., Business Administration, Ramkhamhaeng University, 2018, Associate Professor, Lecturer of Master of Business Administration Program in Thai-China-ASEAN Business Innovation, Krirk University.

ในขณะที่ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์และโทษมีอิทธิพลในเชิงลบต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และปัจจัยทั้ง 3 ด้าน สามารถอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยได้ร้อยละ 79.8

คำสำคัญ : ทศนคติ, ส่วนประสมทางการตลาด, การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ, พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ, กาแฟผสมกัญชา

Abstract

This research was aimed to study the level of attitudes, the marketing mix, the perceived advantages and disadvantages, and the cannabis coffee buying behavior in Thailand. The research was also objected to examine the impact of attitudes, the marketing mix, and the perceived advantages and disadvantages on cannabis coffee buying behavior. The data was collected during January - March 2023 with 523 samples, aged 18 years old and over, who drink or drank cannabis coffee and lived in Thailand. The convenience sampling method was conducted. The statistics were percentage, frequency, mean, Standard Deviation (S.D.), and multiple regression analysis. The findings illustrated that most of the samples were males, aged between 35-44, graduated with a bachelor's degree, worked at a private company, and earned 20,000-29,999 Baht monthly. Their opinions on the attitudes, the marketing mix, the perceived advantages and disadvantages, and the cannabis coffee buying behavior in Thailand were excellent. The hypothesis test results showed that the attitudes and the marketing mix had a positive impact. On the contrary, the perceived advantages and disadvantages had a negative impact on cannabis coffee buying behavior with a statistical significance of 0.01. Additionally, there were three factors that could explain the cannabis coffee buying behavior in Thailand at the level of 79.8%.

Keywords : Attitudes, Marketing mix, Perceived advantages and disadvantages, Buying behavior, Cannabis Coffee

บทนำ

กาแฟเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมจากทั่วทุกมุมโลก กาแฟนอกจากจะมีกลิ่นหอมเฉพาะตัวแล้วยังมีประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดปี 2002 เปิดเผยว่าผู้หญิงที่ดื่มกาแฟ 4 แก้วต่อวันจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคนี้ในผู้หญิงน้ำดีลดลงประมาณร้อยละ 25 เช่นเดียวกับผลการวิจัยก่อนหน้านี้ที่บอกว่าผู้ชายที่ดื่มกาแฟเป็นประจำจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคนี้ในผู้ชายได้ และสถาบันการแพทย์อเมริกันได้ทำการวิจัยและพบว่าคาเฟอีนในกาแฟมีส่วนเกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงเป็นโรคพาคินสัน (Parkinson) โดยผู้ที่ดื่มกาแฟวันละ 2-3 แก้วเป็นประจำทุกวันจะช่วยลดโอกาสเกิดโรคพาคินสัน (Parkinson) ได้ถึงร้อยละ 25 (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตสมุทรสงคราม. 2564) แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ติดอันดับประเทศที่ดื่ม

กาแฟมากเป็นอันดับต้น แต่การบริโภคกาแฟในประเทศเพิ่มขึ้นจากข้อมูลตลาดกาแฟสำเร็จรูปของประเทศไทย พบว่ามีมูลค่ารวมอยู่ที่ปีละกว่า 60,000 ล้านบาท แบ่งเป็นกาแฟที่ปรุงนอกบ้านหรือที่เรียกว่ากาแฟสด ตามร้านต่าง ๆ ประมาณ 20,000 ล้านบาท และอีก 30,000-40,000 ล้านบาทเป็นกาแฟที่ปรุงในบ้าน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (กสอ.) หรือ “ดีพร้อม” เปิดเผยข้อมูลปัจจุบันการบริโภคกาแฟในประเทศไทยสูงถึง 70,000 ตันต่อปี (กองบรรณาธิการเดลินิวส์ออนไลน์. 2566) แสดงให้เห็นถึงโอกาสเติบโตของธุรกิจร้านกาแฟในประเทศไทย เป็นธุรกิจที่ดึงดูดให้นักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างชาติเข้าสู่ธุรกิจร้านกาแฟอย่างคึกคัก ส่งผลให้การแข่งขันในธุรกิจร้านกาแฟทวีความรุนแรงมากขึ้น จึงเป็นเรื่องปกติที่มีร้านเปิดใหม่อย่างต่อเนื่องและในขณะเดียวกันก็มีร้านกาแฟอีกจำนวนไม่น้อยที่ปิดตัวลง (สุนิษฐา เศรษฐีธร. 2562) เครื่องดื่มกาแฟมีทั้งร้อนและเย็น และหลากหลายรสชาติให้เลือก กาแฟที่นิยมและที่รู้จักกันทั่วโลก ได้แก่ กาแฟดำ, เอสเปรสโซ (Espresso ภาษาอิตาลี), คัปปุชชีโน (Cappuccino ภาษาอิตาลี), ลัตเต (Latte ภาษาอิตาลี), มอคคา (Mocha ภาษาอิตาลี), อเมริกาโน (Americano), กาแฟขาว (White Coffee) ทั้งนี้นอกจากประเภทกาแฟหลัก ๆ ที่ได้กล่าวมา ในส่วนของประเทศไทยยังมีเมนูกาแฟที่หลากหลายเพิ่มขึ้นอีกไม่ว่าจะเป็น กาแฟน้ำมะพร้าว กาแฟน้ำส้ม กาแฟแอปเปิ้ล กาแฟน้ำผึ้งมะนาว กาแฟเสาวรส กาแฟน้ำมะม่วง นอกจากการเติมน้ำผลไม้แล้ว ยังนำไปผสมกับสมุนไพรต่าง ๆ เช่น กาแฟขิง กาแฟเก๊กฮวย และเป็นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการนำกาแฟไปผสมกับกัญชาทำให้สร้างความหลากหลายให้กับกาแฟเพิ่มขึ้น

กัญชามีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งช่วยลดอาการคลื่นไส้อาเจียนจากการได้รับเคมีบำบัด ช่วยลดอาการปวด และช่วยให้ผู้ป่วยสามารถนอนหลับได้เพิ่มขึ้น ลดอาการปวดประสาทเสื่อม ช่วยควบคุมอาการลมชัก ลดความดัน ในตาของผู้ป่วยต้อหิน ป้องกันและรักษาอาการสมองฝ่อ คลายความวิตกกังวล รักษาเมเร็ง (ผกาทิพย์ รื่นระเรึงศักดิ์. 2562) ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565 กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวงฯ ยกเว้นสารสกัดจากกัญชาและกัญชง และบางส่วนของพืชให้ไม่ต้องถูกควบคุมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ได้แก่ อาหาร เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และยาได้ ซึ่งเป็นการเปิดทางสู่การเป็นพืชเศรษฐกิจของกัญชาและกัญชงนี้ ส่งผลให้ตลาดเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชาคึกคักและขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีทั้งชาผสมกัญชา กาแฟผสมกัญชาเป็นการเพิ่มเมนูใหม่ ๆ ให้กับทางร้าน ตลอดจนผู้ขายเครื่องดื่มอัตโนมัติที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีกัญชาผสม ปัจจุบันกัญชาจึงกลายเป็นเครื่องดื่มที่เข้าถึงง่ายและกระจายสู่ผู้บริโภคทุกกลุ่ม

ถึงแม้ในประเทศไทยจะมีการศึกษาถึงพฤติกรรมและการบริโภคกัญชามาบ้างแล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นในทางการแพทย์และการเผยแพร่ข้อมูลทั้งด้านประโยชน์และโทษของกัญชาเพื่อให้ผู้บริโภคทราบข้อมูลเหล่านั้น แต่อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยยังไม่พบว่าข้อมูลเชิงธุรกิจและแนวโน้มความนิยมของผลิตภัณฑ์ ด้านทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ประโยชน์และโทษ เพื่อเป็นแนวทางในการริเริ่ม ดำเนินการ และเพิ่มช่องทางการตลาดในการดำเนินธุรกิจเพื่อรับมือกับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชาซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นในตลาด ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจและทำการศึกษาในครั้งนี้ โดยจะมุ่งเน้นศึกษาถึงอิทธิพลของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยว่ามีลักษณะเป็นไปในทิศทางใด ทั้งนี้จะได้เป็นประโยชน์ในการเห็นภาพรวมของตลาดกัญชาโดยเฉพาะเครื่องดื่มกาแฟผสมกัญชาในปัจจุบันอันอาจนำไปสู่แนวทางการปรับปรุง พัฒนา เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ และพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ ที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย

สมมติฐาน

ปัจจัยด้านทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษส่งผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้ประกอบการธุรกิจกาแฟผสมกัญชาสามารถนำผลการศึกษานี้ได้ทั้งระดับความคิดเห็น และอิทธิพล ของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตัดสินใจซื้อของ ผู้บริโภคไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย การวางแผน ในการขับเคลื่อนธุรกิจ
2. ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการตัดสินใจสำหรับการต่อยอด เพิ่มเมนูกาแฟผสมกัญชาจากธุรกิจเดิม นอกจากนี้ผู้ประกอบการรายใหม่ยังสามารถนำผลการวิจัยไปพิจารณา ถึงความเป็นไปได้และโอกาสที่จะดำเนินธุรกิจประเภทกาแฟผสมกัญชา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีด้านทัศนคติ

Perner (2018) ได้อธิบายทัศนคติว่าประกอบขึ้นจากความเชื่อ ความรู้สึกและพฤติกรรมความตั้งใจที่มี ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาที่ผู้บริโภคจะกระทำกับสิ่งนั้น

Singh (2019) ได้สรุปว่าทัศนคติคือการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองต่อสินค้าหรือบริการทั้งในทางชื่นชอบ หรือไม่ชื่นชอบ ทัศนคติต่ออาหารหรือเครื่องดื่มคือผลจากความเชื่อของบุคคลทั้งในแง่บวกและแง่ลบที่มีต่ออาหาร ที่บริโภค

ชนม์ชุตา วัฒนกร และบุณฑรา ปิ่นทุรธัมพร (2563) สรุปความหมายของทัศนคติไว้ว่า เป็นความรู้สึก ทำที่ ความคิดเห็น ความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง รวมทั้งทำที่ ที่แสดงออกที่บ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งที่มีผลให้เกิดการกระทบหรือแสดงออกเกิดเป็น พฤติกรรมทัศนคติเป็นตัวการสำคัญอันหนึ่งที่เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะแสดงออกมาใน ลักษณะความรู้สึก

มนธิตา ปิยะธรรมาธิเบศร์ (2564) สรุปความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึก ความเห็น ความรู้และความเข้าใจ รวมไปถึงความเชื่อส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ณ สถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง

วิโรจน์ สุวรรณประไพ (2565) สรุปความหมายของทัศนคติไว้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของการคิดเห็นที่เกิดจากความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งประสบการณ์หรือองค์ความรู้ของแต่ละบุคคลที่ได้เรียนรู้หรือสะสมมา และมีความแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล

ผู้วิจัยได้สรุปถึงปัจจัยด้านทัศนคติ คือ ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นและความเชื่อเป็นปัจเจกบุคคลที่มีต่อสิ่ง ๆ หนึ่ง โดยถือเป็นปัจจัย หรือสิ่งที่มีอิทธิพลจากภายในของบุคคลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งหากบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้า หรือบริการนั้น ๆ ก็จะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ

2. แนวคิดและทฤษฎีด้านส่วนประสมทางการตลาด

Isorait (2016) ได้ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดไว้ว่า หมายถึงกลุ่มเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้

Kotler and Keller (2016) ได้กล่าวถึงทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ว่ามี 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านบุคคล 6) ด้านลักษณะทางกายภาพ และ 7) ด้านกระบวนการให้บริการ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในกระบวนการมีความเชื่อมโยงและประสานกันจะทำให้กระบวนการโดยรวมมีประสิทธิภาพส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ

Kukanja, Gomezelj Omerzel & Kodric (2017) ได้ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดไว้ว่า หมายถึงกลุ่มเครื่องมือทางการตลาดซึ่งธุรกิจใช้ร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในตลาดเป้าหมายกล่าวคือ เป็นการสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ

วีรดา ศาสณติวงษ์การ (2561) ได้กล่าวถึงส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ และมีส่วนในการสนับสนุนความพึงพอใจของผู้บริโภคหากปัจจัยหนึ่งมีความไม่เหมาะสมอาจนำมาซึ่งความเสียเปรียบในเชิงการแข่งขันทางธุรกิจได้

วิทยา เลิศพนาสิน (2564) ส่วนประสมทางการตลาดบริการ หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่ใช้ในการสร้างความต้องการซื้อ หรือการใช้บริการประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

ผู้วิจัยได้สรุปถึง ปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วยปัจจัย 7 อย่าง คือ 1) ปัจจัยด้านตัวผลิตภัณฑ์คือตัวสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภครับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นรูปร่าง รูปทรง สี กลิ่น เป็นต้น เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการดึงดูดความสนใจจากการรับรู้ของผู้บริโภคและนำมาซึ่งการตัดสินใจ 2) ปัจจัยด้านราคาเป็นตัวเลขที่แสดงมูลค่าของสินค้าหรือบริการที่เป็นภาระผูกพันของผู้บริโภคที่ต้องรับผิดชอบในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการนั้น ๆ 3) ปัจจัยด้านสถานที่ คือ แหล่งจำหน่ายหรือให้บริการ อันรวมไปถึง 4) ช่องทางการเข้าถึงซึ่งสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ด้วย โดยหากเข้าถึงง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนย่อมส่งผลแก่การตัดสินใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อ 5) บุคคล ที่จะเป็นตัวเชื่อมในการนำเสนอตัวสินค้าและผู้ซื้อ 6) บริการ และ 7) ภาพลักษณ์ของสินค้า หรือ ยี่ห้อที่ทำให้จดจำได้

3. แนวคิดและทฤษฎีด้านการรับรู้

Becker, Maiman Kirscht Kaefner & Drachman (1977 อ้างถึงใน ทานตะวัน ตันติทวีวัฒนา. 2558) ได้กล่าวถึงการรับรู้ประโยชน์ หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก และการคาดเดาของบุคคลเกี่ยวกับประโยชน์หรือผลดีที่ตนเองจะได้รับจากการทำตามคำแนะนำในการป้องกันหรือรักษา

ณัฐกร รัตนถาวรภักดิ์ (2565) ได้กล่าวถึง การรับรู้ประโยชน์ด้านคุณค่า เป็นผลกระทบที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจบริโภคหรือใช้บริการ เพราะหากผู้บริโภคเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมักจะส่งผลให้มีการตัดสินใจในเชิงบวกต่อสิ่งเหล่านั้นมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้สรุปถึงปัจจัยด้านการรับรู้ ดังนี้ การรับรู้คือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นในการตอบสนองต่อสิ่ง ๆ หนึ่ง โดยกระบวนการของปฏิกิริยาอาจประกอบไปด้วยหนึ่งหรือหลายองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ เช่น ความรู้สึก ความคิด วิเคราะห์ ความพึงพอใจ การต่อต้าน และการรับรู้ของบุคคลสามารถเกิดขึ้นได้ผ่าน 4 ช่องทางของร่างกาย คือ การมองเห็น การได้ยิน การรับรส และการสัมผัส ซึ่งรูปแบบของการรับรู้มีทั้งเป็นการรับรู้แบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ รวมทั้งการรับรู้ถึงประโยชน์และโทษมาใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ

4. แนวคิดและทฤษฎีด้านพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภค

Kotler and Keller (2016 อ้างถึงใน ชนนิกันต์ สิทธิศักดิ์นกุล. 2559) กล่าวว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยอายุ ขนาดครอบครัว วงจรชีวิตครอบครัว เพศ รายได้ การศึกษา ศาสนา สัญชาติ ชนชั้นทางสังคม เป็นปัจจัยที่นักการตลาดนิยมใช้มาก แต่อย่างไรก็ตามนักการตลาดควรเลือกเพียงบางปัจจัยมาใช้ในการแบ่งกลุ่มลูกค้า ซึ่งควรมีปัจจัยดังนี้

1. อายุ (Age) บุคคลจะมีความต้องการในสินค้าและบริการที่แตกต่างกันตามอายุโดยส่วนมากจะแบ่งกลุ่มผู้บริโภคตามอายุ เช่น สินค้าสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ เป็นต้น
2. วงจรชีวิตครอบครัว (Life-Cycle Stage) การดำรงชีวิตในแต่ละขั้นมีอิทธิพลต่อความต้องการสินค้าและพฤติกรรมที่ซื้อที่ต่างกัน
3. เพศ (Gender) เพศหญิงและเพศชายจะมีทัศนคติและความชอบที่ต่างกัน เช่น เพศชายชอบศึกษาข้อมูลก่อนซื้อสินค้าแต่เพศหญิงมักซื้อจากความชอบ
4. รายได้ (Income) มีผลกระทบต่ออำนาจในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ จึงเป็นเหตุผลให้นักการตลาดให้ความสนใจในเรื่องของรายได้
5. ช่วงวัย (Generation) แต่ละช่วงวัยจะได้รับอิทธิพลจากเพลง ภาพยนตร์ การเมือง หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและบริการของแต่ละคนแตกต่างกัน

ศิริพร สุภโตชะ (2560) ระบุว่าพฤติกรรมผู้บริโภค คือพฤติกรรมที่ซื้อ บริโภค หรือใช้จ่ายของบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งการบริการและสินค้าที่ต้องการ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจที่จะทำการใช้จ่ายทั้งก่อนและหลังจากการใช้จ่ายนั้นไปแล้ว ด้วยปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนกระบวนการตัดสินใจซื้อดังกล่าว

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538 อ้างถึงในศิริลักษณ์ คำพิง. 2562) กล่าวถึงทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคว่าเป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โดยมีจุดเริ่มต้นจากการเกิดสิ่งกระตุ้น ทำให้เกิดความ ต้องการ สิ่งกระตุ้นที่ผ่านเข้ามาทางความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคเปรียบเสมือนกล่องดำ ที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อหรือการตัดสินใจของผู้ซื้อจุดเริ่มต้นอยู่ที่มีสิ่งมากระตุ้นทำให้เกิดความต้องการก่อนแล้วทำให้เกิดการตอบสนอง

Kotler (2004 อ้างถึงในไพลิน เกริกพิทยา. 2562) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคว่ามี 4 ปัจจัย คือ 1) วัฒนธรรม หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เป็นที่ยอมรับของสังคมซึ่งประกอบไปด้วย ค่านิยม การแสดงออก และการใช้วัสดุสิ่งของ 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว บทบาทและ

สถานภาพ 3) ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะเฉพาะบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ เช่น เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา รูปแบบการดำเนินชีวิต และ 4) ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อ และทัศนคติ

บุรพร กำบุญ และคณะ (2563) ได้สรุปว่าพฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึงกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการที่กระตุ้น ให้เกิดทางเลือกที่หลากหลายในการที่จะเลือกตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการให้ได้มาซึ่งตรงตาม ความพึงพอใจของตนเอง

สินสุข แสงแก้ว (2564) ให้ความหมายของพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อ หมายถึง กระบวนการหรือ พฤติกรรมอันเกิดจากสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นทำให้เกิดการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าเพื่อสนองความต้องการและ ความปรารถนาต่าง ๆ ได้รับความพอใจ

รมย์ธีรา จิราวิญเศรษฐ (2564) ได้กล่าวว่ากระบวนการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมซื้อเกิดจาก ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งภายในและภายนอกบุคคลหรือเรียกว่า 1) ปัจจัยปัจจัยภายในหรือปัจจัยทางด้านจิตวิทยา 2) ส่วนปัจจัยภายนอกเรียกว่าเป็นปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทั้ง 2 ส่วนนี้มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ ทุกขั้นตอน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนม์ชุตา วัฒนาร และบุญกา ปันทุรอำพร (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคในเขต กรุงเทพมหานครที่มีอายุ อาชีพต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงต่างกัน ในขณะที่ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่างกัน การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่ม ที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ด้านการโฆษณาผ่านเฟซบุ๊กและ ปัจจัยทัศนคติของผู้บริโภคด้านอารมณ์ ความรู้สึก (ความมั่นใจ) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ กัญชา-กัญชง ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

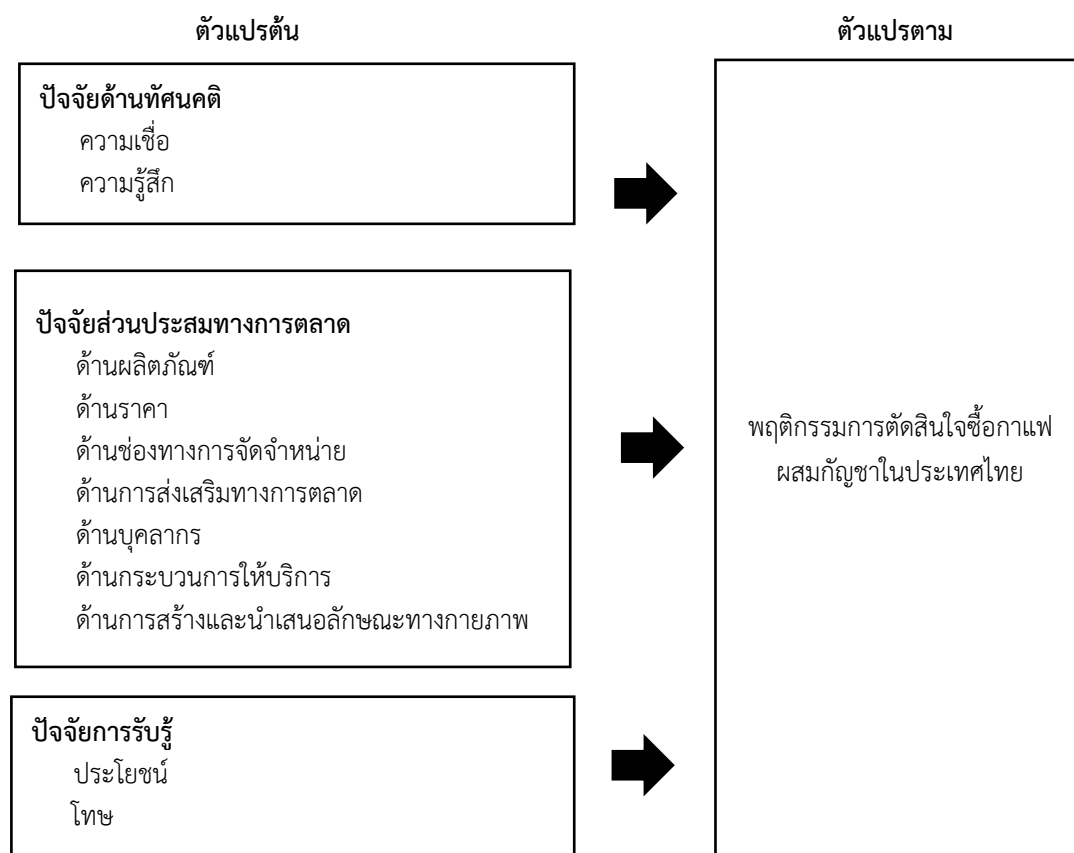
ศิริพงษ์ ไช้มุก (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชง ในร้านคาเฟ่สำหรับผู้บริโภคในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มี ส่วนผสมของกัญชา-กัญชงในกลุ่มผู้บริโภคชาวไทย ได้แก่ ตัวแปรทางด้านเพศ อายุ ระดับรายได้ การรับรู้เกี่ยวกับ คุณสมบัติที่ทำให้เกิดสุขภาพที่ดี ความเชื่อมั่นเรื่องความปลอดภัย ราคา และการส่งเสริมการตลาด นอกจากนี้ การที่ผู้บริโภครับรู้ด้านประโยชน์ต่อสุขภาพและความปลอดภัยของสินค้ามากขึ้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงเพิ่มขึ้น

ณัฐธินิชา ยะมุงคุณ และกตัญญู หิรัญญสมบูรณ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการตลาดในการเลือกซื้อ อาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมกัญชาของผู้บริโภคในภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-30 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้โดยเฉลี่ย ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการตลาดในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่มี ส่วนผสมกัญชาในภาคกลางโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา และด้านการสื่อสารการตลาด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้บริโภคที่เลือก ประเภทของอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมกัญชาแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการตลาดทุกด้าน แตกต่างกัน ผู้บริโภคที่มีความถี่ในการซื้อแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทาง

การจัดจำหน่ายแตกต่างกัน ผู้บริโภคที่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นด้านผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน และผู้บริโภคที่มีเหตุผลในการซื้อแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการสื่อสารการตลาดแตกต่างกัน

Metcalf, et al. (2021) ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคในเรื่องของความตั้งใจซื้อและการบริโภคอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำมันกัญชงที่มีสารสกัดจาก CBD และ THC ในประเทศออสเตรเลียพบว่า ทัศนคติด้านการรับรู้ ความรู้สึก ไม่มีผลต่อความตั้งใจซื้ออาหารที่มีส่วนผสมของน้ำมันกัญชงของผู้บริโภคในออสเตรเลีย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรทั่วไปที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่ดื่มหรือเคยดื่มกาแฟผสมกัญชา ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้หลักการคำนวณของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) จากประชากร 52,904,934 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = กลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของกลุ่มตัวอย่าง (เท่ากับ 0.05)

เมื่อแทนค่าสูตร จะได้ว่า

$$n = \frac{52,904,934}{1 + 52,904,934(0.05)^2}$$

$$n = 400 \text{ คน}$$

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน แต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 627 คน เนื่องจากมีคำถามคัดกรอง โดยเมื่อตัดส่วนคำถามคัดกรองแล้ว เหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 523 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Multiple choice) ประกอบด้วย 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรอง ประกอบด้วย มีอายุ 18 ปี หรือไม่ เคยดื่มกาแฟผสมกัญชาหรือไม่ และ จังหวัดที่อาศัย จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามด้านทัศนคติ จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามด้านส่วนประสมทางการตลาด จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 5 คำถามด้านการรับรู้ประโยชน์และโทษของกาแฟผสมกัญชา จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 6 คำถามด้านพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชา จำนวน 10 ข้อ

ในส่วนที่ 3-6 ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับคือ น้อยที่สุด (1) น้อย (2) ปานกลาง (3) มาก (4) มากที่สุด (5) โดยแปลผลดังนี้ (Kris Piroj, 2018)

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 มีความเห็นด้วยในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 มีความเห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 การตรวจสอบเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบสอบถามจำนวน 3 ท่าน โดยต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (วรัญญา ภัทรสุข, 2554) แบบสอบถามมีค่า IOC ดังนี้ ส่วนที่ 1 IOC=1 ส่วนที่ 2 IOC=1 ส่วนที่ 3 IOC=1 ส่วนที่ 4 IOC=1 ส่วนที่ 5 IOC=0.868 ส่วนที่ 6 IOC=0.934 ค่าคะแนน IOC ทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3.2 หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ข้อคำถามที่มี α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามมีความน่าเชื่อถือ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานิประศาสน์. 2545) ค่าที่ได้ด้านทัศนคติ $\alpha=0.852$ ด้านส่วนประสมทางการตลาด $\alpha=0.878$ ด้านการรับรู้ประโยชน์และโทษ $\alpha=0.693$ ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจ $\alpha=0.919$ ผลรวมของค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ $\alpha=0.925$ จากผลรวมค่า α เกิน 0.70 จึงผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการแจกแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างจากกูเกิลฟอร์ม (Google Form) ให้กับกลุ่มตัวอย่างผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) และ เมสเซนเจอร์ (Messenger)

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถสืบค้นและอ้างอิงได้ เช่น บทความ อินเทอร์เน็ต วารสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ด้านลักษณะส่วนบุคคลใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

5.2 ด้านระดับความคิดเห็น และอิทธิพลของทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ประโยชน์และโทษและพฤติกรรมการตัดสินใจใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 523 คน ส่วนใหญ่อาศัยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นเพศชาย จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 57.55 อายุอยู่ในช่วงอายุ 35-44 ปี จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 และมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20,000-29,999 บาท จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นด้านทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ และพฤติกรรมการตัดสินใจใช้อาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลระดับความคิดเห็นด้านทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ และพฤติกรรมการตัดสินใจใช้อาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย

ปัจจัย	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านทัศนคติ	3.76	0.775	มีระดับความคิดเห็นด้านทัศนคติดีมาก
ด้านส่วนประสมทางการตลาด	3.74	0.776	มีระดับความพึงพอใจมาก
ด้านการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ	3.71	0.887	มีระดับการรับรู้มาก
ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจใช้อาแฟผสมกัญชา	3.81	0.780	มีพฤติกรรมในการตัดสินใจในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด การรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยของกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นที่ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยด้านทัศนคติเท่ากับ 3.76 ด้านส่วนประสมทางการตลาดเท่ากับ 3.74 ด้านการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษเท่ากับ 3.71 และด้านพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาเท่ากับ 3.81

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.681	0.079		8.672	0.000**
ปัจจัยด้านทัศนคติ (X1)	0.609	0.034	0.593	17.69	0.000**
ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (X2)	0.671	0.041	0.693	16.546	0.000**
ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์และโทษ (X3)	-0.450	0.023	-0.603	-19.637	0.000**
R Square = 0.798 Adjusted R Square = 0.797 Std. Error of the Estimate = 0.211 D.W. = 1.634					

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า Adjusted R Square = 0.797 แสดงว่า ปัจจัยทั้ง 3 ตัวสามารถอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยได้ร้อยละ 79.8 โดยปัจจัยด้านทัศนคติ ด้านส่วนประสมทางการตลาดมีทิศทางบวก ส่วนการรับรู้ประโยชน์และโทษมีทิศทางลบกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด 0.693 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ 0.603 และน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านทัศนคติ 0.593 สามารถอธิบายการผันแปรของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยได้ร้อยละ 79.8 สามารถเขียนสมการในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Y = 0.593(X1) + 0.693(X2) - 0.603(X3)$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย อยู่ในระดับเกณฑ์ที่ดีมาก โดยผู้ที่มีความสนใจในเครื่องดื่มกาแฟผสมกัญชามีระดับทัศนคติมากที่สุด รองลงมา คือ เชื่อว่าการใช้กัญชารักษาโรคทำให้สนใจดื่มกาแฟผสมกัญชา แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจที่จะดื่มกาแฟผสมกัญชา ถึงแม้จะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่แต่มีความเชื่อว่ากัญชามีสรรพคุณในการรักษาโรคได้นั่นเอง โดยผลการศึกษายังสอดคล้องกับการวิจัยของบุรพพร กำบุญและคณะ (2563) ซึ่งได้มีการศึกษาถึงประสบการณ์ในอดีตและความเชื่อ องค์ประกอบของทัศนคติด้านความรู้สึก พบว่ามีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนระดับของส่วนประสมทางการตลาด โดยการระบุราคาที่ชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ราคามีความเหมาะสมกับปริมาณ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้

ความสำคัญทางด้านราคาที่สำคัญกับปริมาณ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Moges (2021) ศึกษาเรื่อง Factors influencing marketing mix strategy on customer purchase decision the case of Addis bottling water in Addis Ababa พบว่าด้านราคาและสถานที่ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ส่วนระดับของการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษ ที่ได้รับรู้มากที่สุดคือ ได้รับทราบว่าใบกัญชาสามารถนำมาทำอาหาร 2 ใบต่อเมนู และไม่ควรทานเกินวันละ 2 เมนู และการทานกาแฟมากเกินไปทำให้ออนไม่หลับ รองลงมา คือ ได้รับทราบว่า การทานใบกัญชามากจะทำให้เมาได้ กาแฟผสมกัญชาไม่แนะนำให้เด็กและสตรีมีครรภ์ดื่ม กัญชาช่วยให้รสชาติอาหารดีขึ้น และ ได้รับทราบว่ากาแฟผสมกัญชาหากจะรับประทานควรใส่สารกัญชาที่ละน้อย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ในด้านประโยชน์และโทษมากโดยเฉพาะเรื่องของปริมาณในการรับประทานเพื่อไม่ให้เกิดโทษ จากกัญชาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวุฒิ เกตุอุดม (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ส่วนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย มากที่สุดคือ ดื่มเครื่องดื่มกาแฟผสมกัญชาเป็นประจำ รองลงมา คือ อยากดื่มกาแฟผสมกัญชาเพราะประโยชน์จากกัญชา

2. ปัจจัยด้านทัศนคติ ส่วนประสมทางการตลาด และการรับรู้ด้านประโยชน์และโทษมีอิทธิพลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยโดยด้านทัศนคติและส่วนประสมทางการตลาดมีทิศทางบวก แต่ในส่วนของการรับรู้ประโยชน์และโทษมีทิศทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจได้ว่า หากผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีและมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด มีการรับรู้ด้านคุณประโยชน์และโทษน้อยจะส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งผลด้านอิทธิพลกับงานวิจัยของกรพินท์ ปานวิเชียร (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ ซึ่งพบว่าการรับรู้ข้อดีข้อเสียของกัญชาทางการแพทย์ที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สอดคล้องในเรื่องของทิศทางของการรับรู้ประโยชน์และโทษ อาจมีสาเหตุมาจากการงานวิจัยของกรพินท์ ปานวิเชียร (2563) เป็นการใช้กัญชาเพื่อทางการแพทย์ ซึ่งจะต้องสั่งจ่ายจากแพทย์เท่านั้นจึงมีความน่าเชื่อถือในเรื่องของปริมาณการใช้ แตกต่างจากการนำมาผสมในอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งความเข้มข้นที่ใช้อย่างไม่มีมาตรฐานเพียงพอ และกัญชาเคยถูกจัดเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 ซึ่งการรับรู้ถึงโทษของการใช้กัญชาจึงยังส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อกาแฟผสมกัญชาในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษานี้ ผู้วิจัยขอสรุปข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ที่สนใจหรือเกี่ยวข้องสามารถนำผลวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูล เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการในส่วนต่าง ๆ ตามปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มกาแฟผสมกัญชาต่อไป

1.1 ปัจจัยด้านทัศนคติ ผลผลิตที่ดีที่ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดี หรือมีความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสรรพคุณของผลิตภัณฑ์หรือส่วนผสม จะมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อของผู้ซื้อ ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญในภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตัวผลิตภัณฑ์ด้วย

1.2 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อ ราคา ปริมาณ ทั้งมีช่องทางในการเลือกซื้อที่หลากหลาย ทำให้มีความสะดวกในการเลือกซื้อ จะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามออนไลน์เพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจทำให้ขาดความครบถ้วนของข้อมูลสำคัญในบางประเด็นได้ ดังนั้นในการวิจัยในครั้งต่อไปควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เพื่อเจาะลึกถึงข้อมูล และการสังเกตการณ์เป็นต้น นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ละเอียด และรอบด้าน เพื่อได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 งานวิจัยนี้ศึกษาถึงเครื่องดื่มกาแฟผสมกัญชาเท่านั้น ควรศึกษาถึงผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ชาผสมกัญชาเพื่อเปรียบเทียบถึงการยอมรับและความนิยมในตัวผลิตภัณฑ์

รายการอ้างอิง

- กรพินท์ ปานวิเชียร. (มกราคม-มิถุนายน 2563). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์.” วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีสุพรรณบุรี. 3(1) : 31-42.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2566). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>. [12 มีนาคม 2566].
- กองบรรณาธิการเดลินิวส์ออนไลน์. (02 มีนาคม 2566) “คนไทยฮิตบริโภครกาแฟ 7 หมื่นต้นหนุนมูลค่าตลาดแตะ 6 หมื่นล้าน” เดลินิวส์ออนไลน์. [ออนไลน์]. 3 ย่อหน้า. แหล่งที่มา : <https://www.dailynews.co.th/news/2053626/>
- ชนิกานต์ สิทธิศักดิ์นกุล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการของร้านอาหารญี่ปุ่นบริเวณรอบมหาวิทยาลัยขอนแก่น. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. อ้างจาก Kotler, P., & Keller, K. (2016). *Marketing Management* : Pearson Education.
- ชนม์ชูดา วัฒนะธนากร และบุญกา ปันทุรอำพร. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงของกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยวุฒิ เกตุอุดม. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ณัฐธัญญา ยะมุงคุณ และกตัญญู หิรัญญสมบุญ. (มกราคม-มิถุนายน 2565). “ปัจจัยการตลาดในการเลือกซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมกัญชาของผู้บริโภคในภาคกลาง.” **วารสารบริหารธุรกิจ**. 12(1) : 70-81.
- ณัฐกร รัตธาวารกิติ. (2565). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ประโยชน์ในการเลือกบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจากกัญชาของผู้บริโภคชาวไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการจัดการ การท่องเที่ยวและการบริการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ทานตะวัน ต้นติพิวิวัฒนา. (2558). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. อ้างจาก Becker, M.H., Maiman, L.A., Kirscht, J.P., Haefner, D.P., & Drachman, R.H.. (1977). "The Health Belief Model and prediction of dietary compliance: a field experiment". **Journal of Health and Social Behavior**. 384-366.
- บุรพร กำบุญ และคณะ. (2563). “ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.” **วารสารสหศาสตร์**. 22(1) : 52-66.
- ผกาทิพย์ รื่นระเรงศักดิ์. (2562). **กัญชากับการรักษาโรค**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/453/กัญชา/>. [05 ตุลาคม 2566].
- ไพลิน เกริกพิทยา. **แรงจูงใจที่มีผลต่อการตั้งใจซื้อสินค้าผ่านร้านค้าออนไลน์แบรนด์ Pomelo**. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล. อ้างจาก Kotler, P., (2004). “Marketing redefined : Nine top marketers offer their personal definitions”. **Marketing News**. 15 : 16.
- รมย์ธีรา จิราวิภูเศรษฐ์. (2564). “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมบริโภคของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล.” **วารสาร มจร.เลย บริทัศน์**. 2(2) : 107.
- มณฑิตา ปิยะธาราภิเศก. (2564). **ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนผสมของกัญชาของกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตสมุทรสงคราม. (2564). **คุณสมบัติของกาแฟ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://skm.ssru.ac.th/th/news/view/11>. [05 ตุลาคม 2566]
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์
- วรัญญา ภัทรสุข. (2554). **ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยา เลิศพนาสิน. (2564). **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน AliExpress ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม.
- วิโรจน์ สุวรรณประไพ. (2565). **ทัศนคติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐในหน่วยงานเทศบาลเมืองกระบี่**. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วีรดา ศาสตนวิงษ์การ. (2561). **ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านขายยาเดอะฟาร์มาในกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศิริพงษ์ ไช่มก. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงในร้านกาแฟสำหรับผู้บริโภคในประเทศไทย. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร สุโกโตชะ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ในเขตกรุงเทพมหานครปริมณฑล. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2538). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช. อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ คำพึ่ง. (2562). พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีผลต่อการเลือกซื้อโยเกิร์ตแช่แข็งกรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- สินสุข แสงแก้ว. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในตลาดนัดหัวมุมเกษตรวมินทร์ เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุนิษฐา เศรษฐีธร. (2562). ธุรกิจร้านกาแฟในประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://fic.nfi.or.th/upload/market-overview/Rep-Café_15.01.62.pdf. [05 ตุลาคม 2566].
- Isoraite, M. (2016). "Marketing mixes theoretical aspects". *International Journal of Research-Granthaalayah*. 4(6) : 25-37.
- Kotler, P., & Keller, K. (2016). *Marketing Management*. Upper Saddle River, NJ : Pearson Prentice Hall.
- Kris Piroj. (2018). *Likert Rating Scales*. [Online]. Retrieved from : <https://greedisgoods.com/likert-scale-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD/>. [07 October 2023].
- Kukanja, M., Gomezelj Omerzel, D., & Kodric, B. (2017). "Ensuring restaurant quality and guests' loyalty: an integrative model based on marketing (7 P's) approach". *Total Quality Management & Business Excellence*. 28(13-14) : 1509-1525.
- Metcalf, et al. (02 Sep 2021). "Evaluating the Acceptance of Hemp Food in Australian Adults Using the Theory of Planned Behavior and Structural Equation Modelling". *Foods*. 10(9) : 2071. Retrieved from : <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34574182/>. [05 October 2023]
- Moges, B. (2021). *Factors influencing marketing mix strategy on customer purchase decision the case of Addis bottling water in Addis Ababa*. Masters of art in Marketing management. St. Mary's University.
- Perner L. (2018). *Attitudes*. [Online]. Retrieved from: https://www.consumerpsychologist.com/cb_Attitudes.html. [05 October 2023].
- Singh D.P. (2019). *Consumer attitudes to functional foods*. In Reference Module in Food Science. 1-7 : Elsevier.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York : Harper & Row.

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร พื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

Factors Affecting Work life Balance of the Area Revenue

Branch Officers in the Revenue Office Regional 9

สิริวันท์ มาพะเนา^{1,*} และ ปิยะมาศ สุรภพพิศิษฐ์²

Siriwan Mapanao^{1,*} and Piyamas Surapoppisith²

Received	24 July 2023
Revised	2 November 2023
Accepted	23 November 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการทำงาน 2) เพื่อศึกษาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการทำงานที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน เก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สรรพากรในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพโสด เป็นข้าราชการที่มีอายุการปฏิบัติงาน 1-10 ปี การศึกษาปัจจัยด้านการทำงาน พบว่า ด้านรายได้ต่อเดือน ด้านความมั่นคงในการทำงานและด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานมากที่สุด คือความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่วนความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านเวลาชีวิต ด้านการเงิน และด้านการพัฒนาความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการทำงาน มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานมากที่สุด และพบว่าปัจจัยด้านการทำงานทั้ง 3 ด้าน ส่งผลกระทบต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : ปัจจัยด้านการทำงาน, ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน, สำนักงานสรรพากรภาค 9

¹ นักขาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹ M.B.A., Student in Business Administration Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author, email: siriwan.map@rd.go.th

² บธ.ด. มหาวิทยาลัยรังสิต, 2557. อาจารย์หลักสูตรสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² Doctor of Business Administration, Rangsit University, 2014. Lecturer of Human Resource Management, Faculty of Management Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Abstract

The research entitled “Factors affecting the work-life balance of revenue officers in the Regional Revenue Office 9” was objected to 1) study the work factors 2) study the level of work-life balance and 3) study the work factors affecting the work-life balance. The data was collected from a sample group of 300 revenue officers by using the questionnaires as a research tool. The statistics, used in the data analysis, were included with the frequency, the percentage, Mean, Standard Deviation and Multiple Regression. The results of the study revealed that most of the samplings were female, aged between 31-40 years, single, and being civil servants with a working period of 1-10 years. For the work factors, it was found overall that the monthly income, the job security and the relationships with co-workers were at a high level. The factors most affected the work were the relationship with co-workers. Moreover, the work-life balance in 5 categories; the work, the family, the life time, the finances, and the knowledge development, were overall at a high level. In addition, the work factor had the highest work-life balance. It was also found that all 3 work factors statistically significant affected the work-life balance.

Keywords : Work factors, Work life balance , Revenue Office Regional 9

บทนำ

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายปีที่ผ่านมา ทั้งในสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ทำให้คนขาดความสมดุลต่อทั้งชีวิตและการทำงาน ประเด็นเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (Work Life Balance :WLB) ได้รับความสนใจมากขึ้นในภาครัฐและเอกชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่สำคัญหลายประการ อาทิ ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้พนักงานทำงานได้โดยไม่จำกัดสถานที่ เวลา และสามารถทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ด้านความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ด้านการดำเนินธุรกรรม ด้านการติดต่อประสานงานที่เกิดขึ้นตลอด 24 ชั่วโมง ด้านค่านิยมในการทำงานหนัก เพื่อสร้างความมั่นคงในงานหรือได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น ด้านการใช้ชีวิตในสถานการณ์โรคระบาดที่ต้องพลัดเปลี่ยนช่วงเวลาทำงาน รวมทั้งความต้องการก้าวหน้าในอาชีพการงานเป็นแรงผลักดันที่ทำให้การทำงานนานกว่าเวลาที่จะใช้สำหรับตนเองและครอบครัวจนกลายเป็นเรื่องปกติ ขณะเดียวกันการบริหารและการจัดการองค์การที่ต่างต้องดึงดูดและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่กับองค์กรไปนาน ๆ ล้วนแต่เป็นสาเหตุให้องค์การต้องมีการบริหารความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้ดี เพราะหากมีการดำเนินการอย่างไม่สมดุลแล้วอาจส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ จนพนักงานอาจรู้สึกไม่มีความสุขกับชีวิตพร้อมที่จะลาออกเพื่อไปแสวงหาทางเลือกหนทางหรือหน่วยงานที่ดีกว่า ในด้านของพนักงานเองถ้ารักษาดุลยภาพของการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัวให้เกิดความสมดุลผลที่ตามมา คือจะทำให้การดำรงชีวิตและการทำงานราบรื่น ทำงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดส่งผลให้เกิดความสุขในชีวิตและการทำงาน ดังนั้นความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในองค์การ ซึ่ง Merrill and Merrill (1961) กล่าวถึงองค์ประกอบของชีวิตคนทั่วไป ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการทำงาน หมายถึงหน้าที่การงานหรืออาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านครอบครัว เป็นการสร้างความสุข

ส่วนบุคคลที่นำไปสู่ความสำเร็จที่ช่วยผลักดันให้เกิดความสุขในการใช้ชีวิตภายในสังคม 3) ด้านเวลา เวลาเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในทุก ๆ อย่างของชีวิตดังนั้นทุกคนจึงต้องทำให้เกิดสมดุลกับด้านอื่น ๆ ของชีวิต 4) ด้านการเงิน เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถที่จะดำรงชีวิตได้ในปัจจุบันและอนาคตและเกี่ยวข้องกับการทำงาน ครอบครัวและเวลา และ 5) ด้านสติปัญญา เนื่องจากชีวิตของคนเราไม่หยุดนิ่งสิ่งที่เราควรต้องทำคือการพัฒนาด้านสติปัญญา การเรียนรู้เพิ่มเติม ทุกข้อที่กล่าวมาคือการสร้างความสมดุลให้กับชีวิตเพื่อเติมเต็มให้ชีวิตในทุก ๆ ด้าน (สุภา เข้มแข็งปรีชาชนนท์, ระวี สัจจโสภณ และศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ. 2563)

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานภาครัฐขนาดใหญ่ที่มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี การเสนอแนะและการใช้นโยบายทางภาษีอากรเพื่อให้ได้ภาษีตามเป้าหมาย มีบุคลากรกว่า 20,000 คน มีสำนักงานกระจายอยู่ทั่วประเทศ กรมสรรพากรจึงมีความท้าทายในการขับเคลื่อนองค์การที่จะต้องนำพาคนทั้งองค์การให้มุ่งไปในเป้าหมายเดียวกันและจะต้องก้าวให้ทันบริบทรอบข้างที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ยิ่งไปกว่านั้นสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการดำรงชีวิต และการดำเนินธุรกิจของบริษัทใหม่ หรือ New Normal (รายงานประจำปี 2564. กรมสรรพากร. ออนไลน์. 2564) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังพบว่าการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร ยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควรซึ่งพบว่าอัตราการขึ้นเงินเดือนในปัจจุบันของข้าราชการไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจ ค่าครองชีพในปัจจุบัน รวมถึงงานที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับนโยบายของกรมสรรพากรนั่นเอง (สิริลักษณ์ มงคล. สัมภาษณ์. 28 พฤษภาคม 2565)

จากความสำคัญที่ได้กล่าวมานั้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการการทำงานสำหรับหน่วยงานภาครัฐ และเป็นแนวทางในการวางแผนหรือปฏิบัติงานในอนาคต โดยให้สอดคล้องกับความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9
2. เพื่อศึกษาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการทำงานที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9
2. ทำให้ทราบระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านการทำงานที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

4. ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและปฏิบัติงานของหน่วยงานในอนาคตให้สอดคล้องกับความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดปัจจัยด้านการทำงาน

1.1 ความหมายของการทำงานและปัจจัยด้านการทำงาน

การทำงาน (Work Factor) หมายถึง ลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ประกอบด้วย รายได้ต่อเดือน ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยสุภา เข้มแข็งปรีชาพันธ์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน โดยแบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านองค์กร โดยปัจจัยด้านบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน รายได้ ปัจจัยองค์การ ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์กร ความมั่นคงในการทำงาน การเติบโตและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ภาระงาน ที่มีคุณภาพ และสภาพแวดล้อมของการทำงาน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรในองค์กร

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านการทำงาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านการทำงาน ประกอบด้วย รายได้ต่อเดือน ความมั่นคงในงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งได้นำนักวิชาการ กล่าวไว้ ดังนี้

1.2.1 รายได้ต่อเดือน

Mondy (1996) ได้ให้ความหมายของค่าตอบแทนว่าสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินทางตรง (Direct Finance) กล่าวคือ เงินที่จะจ่ายให้แก่แต่ละบุคคลนั้นจะจ่ายในรูปแบบของเงินเดือน ค่านายหน้า ค่าจ้าง หรือ โบนัส และ ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินทางอ้อม (Indirect Finance) กล่าวคือ เงินรางวัลทั้งหมดที่ไม่เกี่ยวกับเงินทางตรง เช่น ค่าโอที ลาป่วย ค่ารักษาพยาบาล วันหยุดเทศกาล ท้ายสุดแล้ว ค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงินคือความพึงพอใจที่แต่ละบุคคลได้รับจากองค์กรโดยตรงและ/หรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในสถานที่ทำงานนั้น

1.2.2 ความมั่นคงในงาน

Steers & Porter (1991) ได้ให้ความหมายว่าหากพนักงานเห็นว่างานที่เขาทำอยู่ไม่ได้สร้างความมั่นใจว่าเขาจะถูกให้ออกอย่างเป็นธรรมหรือไม่ เขารู้สึกไม่มั่นคงในการทำงานและขาดความรู้สึกผูกพันกับองค์กร แต่ถ้าเขารับรู้ว่าจะงานที่มีความมั่นคงเขารู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนเกื้อกูลจากองค์กรซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดความปลอดภัยว่าจะมีงานทำมีรายได้ที่แน่นอนและเป็นหลักประกันว่าตราบเท่าที่พนักงานยังปฏิบัติงานดี มีความประพฤติดีพนักงานเหล่านั้นจะสามารถยึดงานนั้น ๆ เป็นอาชีพก้าวหน้าตามโอกาสและสามารถอยู่ได้ตลอดไปจนกว่าจะเกษียณอายุ

1.2.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

Herzberg (1959) ทฤษฎีสองปัจจัย สร้างขึ้นโดย Herzberg โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยเป็นพื้นฐานในการสร้างความคิด Herzberg รวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีและวิศวกร โดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า Critical-incident เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้คนพอใจและไม่พอใจในการทำงานพบว่าปัจจัยที่ทำให้คนพอใจและไม่พอใจในการทำงานเป็นคนละประเภทกัน สามารถแยกจากกันได้จากการวิเคราะห์คำตอบจากข้อความที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบมาปรากฏว่าปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่แตกต่างกันมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับความรู้สึกที่ดีและที่ไม่ดีที่เกิดขึ้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแยกออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ดีและมีผลเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับงานที่ทำก็คือ ความสำเร็จ (Achievement) และ การยอมรับ (Recognition)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยที่มีอิทธิพลจากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ศึกษามาตั้งกล่าว จำนวน 3 ด้าน คือ รายได้ต่อเดือน ความมั่นคงในงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานได้มากน้อยเพียงใด

2. แนวคิดความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

2.1 ความหมายความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานเป็นจุดดุลยภาพระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงานของคนคนหนึ่ง จากการศึกษาความหมายของความสมดุลของชีวิตการทำงานพบว่า มีนักวิชาการให้คำจำกัดความที่แตกต่างกัน แต่ไม่ได้หมายความว่าชีวิตและงานมีความสมดุลเท่า ๆ กันแบบ 50-50 ความสมดุลของชีวิตและการทำงานของแต่ละบุคคลก็อาจมีความแตกต่างกันเนื่องจากแต่ละบุคคลย่อมมีชีวิตความเป็นอยู่ลักษณะงานที่ทำ และการให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไป กล่าวคือ ความสมดุลไม่ได้หมายถึงการหารสอง แต่หมายถึงการบริหารตนเองให้มีความลงตัวทั้งความสุขจากการทำงานและความสุขจากการดำรงชีวิต โดยเรียม นมรักษ์ (2564) ได้ให้ความหมายของความสมดุลชีวิตและการทำงานคือการจัดสรรเวลาทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และการทำงานให้เท่าเทียมกันในแต่ละบทบาทโดยต้องมีความพึงพอใจในการปฏิบัติตามบทบาทในการดำรงชีวิตและการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เน้นไปที่การปฏิบัติตามบทบาทในชีวิต ด้านความเท่าเทียมกัน ความพึงพอใจระหว่างบทบาท การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ระหว่างหลายบทบาท

2.2 ความสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานนับเป็นเรื่องที่สำคัญต่อองค์กร และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเป็นอย่างมาก โดยหากเจ้าหน้าที่สามารถสร้างสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานได้แล้วจะสามารถบริหารจัดการเวลาสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตัวเจ้าหน้าที่เองและยังช่วยให้องค์กรได้รับผลผลิตตามที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้ นอกจากนี้ นักวิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ตัวอย่างเช่น ปัทมวรรณ จินดารักษ์ และสายสุนีย์ เกษม (2562) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานว่า การบริหารความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่มวัย ย่อมส่งผลให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้น มีความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น ทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพิ่มอัตราการคงอยู่ของบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถขององค์กรมากขึ้น

2.3 องค์ประกอบของความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

จากความหมายและความสำคัญของความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่กล่าวมาข้างต้น ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานยังมีประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหน้าที่และองค์กร โดย Merrill and Merrill (1961) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบของชีวิตของมนุษย์ที่จะสามารถเสริมสร้างตนเองให้มีชีวิตสมดุลได้จะต้องประกอบไปด้วย 5 ด้านที่สำคัญดังนี้ 1) ด้านการทำงาน 2) ด้านครอบครัว 3) ด้านเวลา 4) ด้านการเงิน และ 5) ด้านสติปัญญา เนื่องจากชีวิตและความคิดของเราไม่หยุดนิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา แต่เราทุกคนต้องมีการพัฒนาศักยภาพพัฒนาสติปัญญาและการสร้างความสมดุลให้กับชีวิตเพื่อเติมเต็มให้กับชีวิตในทุก ๆ ด้านที่ได้กล่าวมาข้างต้นและทำให้เกิดความพึงพอใจในทุก ๆ ฝ่าย

3. แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน

จากการศึกษาพบว่า นักวิชาการได้ระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ดังนี้ นรินทรทิพย์ ประศรีเตสัง (2564) กล่าวว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมดุลชีวิตกับงานในมิติงานและชีวิตส่วนตัวส่งเสริมซึ่งกันและกันของแรงงาน ประกอบด้วยปัจจัย 2 กลุ่ม คือ 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของแรงงาน ได้แก่ เพศ อายุ ปัจจุบันสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนตัวของแรงงาน และ 2) ปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ รายได้ต่อเดือน ความมั่นคงในงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ขณะที่ สุภา เข้มแข็งปรีชาพันธ์ และคณะ (2563) ระบุว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน คือ ปัจจัยองค์การ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ และด้านตำแหน่งหน้าที่การ ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวทั้ง 4 ด้านสูงนั้นสามารถทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสูงเช่นกัน หากบุคคลได้รับการส่งเสริมจาก ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อาจจะทำให้บุคคลมีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่สูงขึ้น

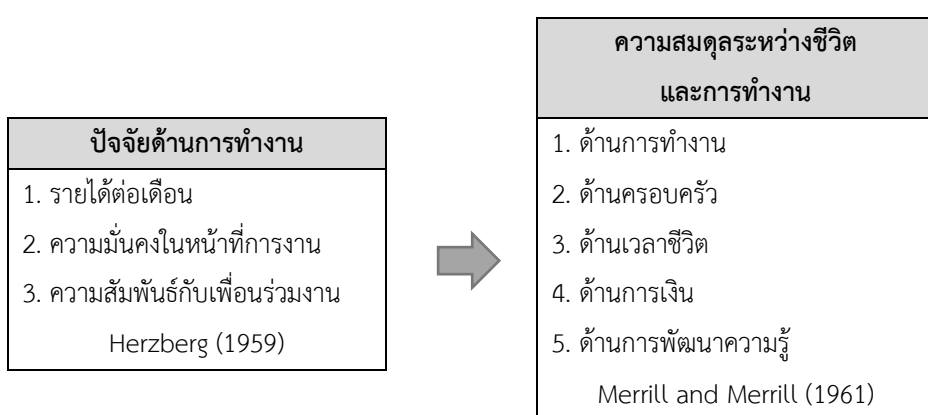
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภา เข้มแข็งปรีชาพันธ์ และคณะ (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยคือปัจจัยองค์การ ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ด้านภาระงานที่มีคุณภาพ และตำแหน่งหน้าที่การงาน ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวทั้ง 4 ด้านสูงนั้นสามารถทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสูงเช่นกัน

Subramaniam, Overton, and Maniam (2015) ได้ศึกษาการจัดการการทำงานที่ยืดหยุ่น และสมดุลชีวิตการทำงานของผู้หญิงในประเทศมาเลเซีย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้หญิงส่วนใหญ่มีความสนใจในการทำงานที่ยืดหยุ่น โดยสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อความต้องการในการทำงานที่ยืดหยุ่น ผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและผู้หญิงที่มีรายได้สูงมีความต้องการการทำงานที่ยืดหยุ่นในระดับมาก ผลการศึกษายังพบว่าจัดการการทำงานที่ยืดหยุ่นส่งผลต่อสมดุลชีวิตการทำงานของผู้หญิงในประเทศมาเลเซีย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9” โดยศึกษางานวิจัยจำนวน 9 เรื่อง และสรุปผลลำดับตัวแปรด้านการงานที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความมั่นคงในการทำงาน ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยด้านการงานทั้ง 3 ด้านมาตั้งเป็นกรอบแนวคิดทางการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg (1959)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา สังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ใน 8 จังหวัด จำนวน 9 พื้นที่ จำนวน 1,318 คน (กองบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรพากร. 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 297 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 300 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Stratified random Sampling) จำแนกตามสำนักงานสรรพากรพื้นที่ จำนวน 9 พื้นที่ และเลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) แสดงดังตารางที่ 1

ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n_i = \frac{n \times N_i}{N}$$

โดยที่

N หมายถึง ขนาดของประชากร

Ni หมายถึง ขนาดของประชากรในแต่ละชั้น

n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย

ni หมายถึง ขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) โดยสำรวจเจ้าหน้าที่ในสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสรรพากรภาค 9

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในจังหวัด	ประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (ni)
นครราชสีมา 1	220	54
นครราชสีมา 2	144	32
สุรินทร์	128	29
ศรีสะเกษ	149	33
บุรีรัมย์	155	35
ยโสธร	89	20
อำนาจเจริญ	85	19
อุบลราชธานี	208	46
ชัยภูมิ	140	32
รวม	1,318	300

ที่มา : กองบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรพากร 2565.

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามเป็น 100% โดยศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวมข้อมูลทั้งแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 สามารถแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาปฏิบัติงาน โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการเลือกตอบ (Checklist) ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการทำงาน แบบสอบถามประกอบด้วย รายได้ต่อเดือน (โดยการสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับรายได้ที่เกิดขึ้นนอกจากเงินเดือนที่เจ้าหน้าที่ได้รับ และได้รับจากแหล่งเงินได้อื่นทางใด) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่วนที่ 3 ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน แบบสอบถามประกอบด้วย ความสมดุลด้านการทำงาน ความสมดุลด้านครอบครัว ความสมดุลด้านเวลาชีวิต ความสมดุลด้านการเงิน ความสมดุลด้านการพัฒนาความรู้ ลักษณะคำถามของส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สร้างขึ้นเพื่อให้คะแนนตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale) ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.702 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าที่ 0.897 ซึ่งได้ค่าไม่น้อยกว่า 0.70 ถือว่าข้อคำถามมีความน่าเชื่อถือ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561) และนำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม โดยการส่งแบบสอบถามทางแอปพลิเคชันไลน์ โดยใช้กูเกิ้ลฟอร์ม

3.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

4.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่งงาน จำนวนบุคคลที่อยู่ในอุปการะ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) คือ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย รายได้ต่อเดือน ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งสามารถแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง โดยใช้สูตรค่าพิสัย (ณรงค์โพธิ์พฤษานันท์, 2556) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561)

4.4 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) โดยนำข้อมูลมาทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน เพศชาย จำนวน 68 คน ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 127 คน รองลงมาคือ อายุ 20-30 ปี จำนวน 78 คน อายุ 41-50 ปี จำนวน 69 คน และ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 26 คน ตามลำดับ ด้านสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดจำนวน 154 คน รองลงมาคือ สถานภาพสมรส จำนวน 137 คน และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 9 คน ตามลำดับ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ จำนวน 265 คน รองลงมาคือ ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 29 คน พนักงานราชการ จำนวน 5 คน และลูกจ้างประจำจำนวน 1 คน ตามลำดับ ส่วนระยะเวลาปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน 1-10 ปี จำนวน 134 คน รองลงมาคือ 11-20 ปี จำนวน 77 คน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 47 คน และ 21 ปี ขึ้นไป จำนวน 42 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ศึกษาปัจจัยด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

ปัจจัยด้านการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
รายได้ต่อเดือน	3.30	0.81	มาก	3
ความมั่นคงในการทำงาน	3.78	0.67	มาก	2
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.96	0.64	มาก	1
รวม	3.68	0.70	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68, S.D.=0.70) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{X}$ = 3.78, S.D. = 0.67) ขณะที่ด้านรายได้ต่อเดือนส่งผลน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 3.30, S.D. = 0.81)

ตารางที่ 3 ศึกษาระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสมดุล	ลำดับที่
ด้านการทำงาน	3.90	0.66	มาก	1
ด้านครอบครัว	3.77	0.70	มาก	2
ด้านเวลาชีวิต	3.65	0.74	มาก	4
ด้านการเงิน	3.19	0.81	ปานกลาง	5
ด้านการพัฒนาความรู้	3.68	0.68	มาก	3
รวม	3.64	0.72	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.64, S.D.=0.72) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานสูงสุด คือ ด้านการทำงาน ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ ด้านครอบครัว ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.70) และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการเงิน ($\bar{X}$ = 3.19, S.D. = 0.81)

ตารางที่ 4 ศึกษาปัจจัยด้านการงานที่ส่งผลต่อความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก เข้าสมการ	B	Std.		t	p
		Error	Beta		
1. รายได้ต่อเดือน (x1)	0.252	0.034	0.346	7.427	.000*
2. ความมั่นคงในหน้าที่การงาน (x2)	0.304	0.041	0.392	7.476	.000*
3. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (x3)	0.115	0.037	0.149	3.112	.002*
ค่าคงที่ (Constant)	0.203	0.159		7.560	.000*
R square = 0.482 Adjust R square = 0.477 Std. Error of the Estimate = 0.278					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยตัวแปรทั้งหมดส่งผลต่อความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R square) เท่ากับ 0.482 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 47.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานของปัจจัยด้านการงานที่ส่งผลต่อความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 สูงที่สุด คือ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน (β = 0.392) รองลงมา รายได้ต่อเดือน (β = 0.346) และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (β = 0.149) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการงานที่ส่งผลต่อความสมดุระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ด้านรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ เงินเดือนและสวัสดิการที่ได้รับของหน่วยงานเพียงพอ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ได้รับเงินเดือนในปัจจุบันที่สมเหตุสมผลกับงานที่ได้รับมอบหมายและสวัสดิการที่ทางหน่วยงานมอบให้ทั้งด้านทุนการศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์ ร้านค้าสวัสดิการ และเงินช่วยเหลือด้านอื่น ๆ จากทางหน่วยงาน ทำให้เจ้าหน้าที่รู้สึกพึงพอใจและส่งผลต่อความสมดุใน ชีวิตและการทำงานเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภา เข้มแข็งปรีชาพันธ์ และคณะ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่า ปัจจัยด้านการงานสูงขึ้น อาจจะทำให้บุคลากรมีความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่สูงขึ้น

2. ระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ด้านการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานสูงสุด คือ งานที่ได้รับผิดชอบมีแผนการปฏิบัติงานและมีการแบ่งงานตามตำแหน่งหน้าที่ไว้ชัดเจน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขามีคำสั่งแบ่งงานอย่างชัดเจนว่าตำแหน่งใดทำหน้าที่ใด เช่น ตำแหน่งสรรพากรอำเภอมีหน้าที่ออกสำรวจผู้ประกอบการรายใหม่และให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่รับหน้าที่รับชำระภาษีและให้คำปรึกษาปัญหาภาษี ตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราวมีหน้าที่แยกแบบแสดงรายการภาษีและนำส่งแบบแสดงรายการภาษี เป็นต้น เมื่อไม่ต้องทำงานหลายหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถจัดสรรเวลาในการทำงานกับชีวิตส่วนตัวได้อย่างสมดุล จึงก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภา เข้มแข็งปรีชาพันธ์ และคณะ (2563) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่า ภาระงานที่มีดุลยภาพนั้นสามารถทำให้ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสูง โดยการได้รับมอบหมายงานที่มีความเหมาะสมและพอดี เพื่อให้บุคลากร เกิดความรู้สึกว่างานมีคุณค่าตรงกับความสนใจ ความรู้ และความสามารถเพื่อก่อให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพและก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

3. ปัจจัยด้านการงานที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ข้อที่มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานสูงสุด คือความมั่นคงในหน้าที่การงาน ได้รับโอกาสในการแสดงความรู้ความสามารถในด้านการงานอย่างเต็มที่ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่ได้รับความเชื่อมั่นและมีหลักประกันว่าหน่วยงานจะให้ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทั้งนี้ยังได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม มีความก้าวหน้าในการทำงาน ได้รับโอกาส ในการพัฒนาการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้จนถึงเกษียณอายุได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภา เข้มแข็งปรีชาพันธ์ และคณะ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่าการที่กฎระเบียบได้เขียนไว้ว่าบุคลากรทำงานจะได้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ นั้นแน่นอน ทำให้บุคลากรมีความคิดที่จะอยู่กับองค์กรไปได้จนถึงเกษียณอายุ บุคลากรสามารถทำงานได้ถึงอายุ 60 ปี โดยจะไม่มีการจ้างพนักงานให้ลาออกเมื่ออายุมากขึ้น ซึ่งเอกชนส่วนใหญ่มักจะพบกรณีนี้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ด้านรายได้ต่อเดือน ผู้บริหารกรมสรรพากรต้องพิจารณาถึงค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่แต่ละสายงาน ค่าเบี้ยเลี้ยง และค่านอกเวลา ที่เหมาะสมกับลักษณะงานและภาระความรับผิดชอบในการทำงาน ที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รู้สึกไม่กังวลในการทำงาน และรู้สึกอยากทำงานอย่างกระตือรือร้นและยังช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่เจ้าหน้าที่

1.2 ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน ผู้บริหารกรมสรรพากรควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้รับโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงานของตนมากยิ่งขึ้น เช่น มีการจัดสอบแข่งขันภายในเพื่อเปิดโอกาส

ให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานมาเป็นเวลานานแต่ยังไม่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้รับราชการ ได้มีความมั่นคงและมีโอกาสก้าวหน้าในงานที่ทำ

1.3 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารกรมสรรพากรควรจัดให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ในหน่วยงาน โดยให้เจ้าหน้าที่กับฝ่ายบริหารได้มีกิจกรรมทำร่วมกัน โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นการผสมผสานสัมพันธ์ป้องกันการขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นในหน่วยงานในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่สาขา ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาคอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น เช่น ด้านสังคม ด้านส่วนตัว และด้านเศรษฐกิจ

กิตติกรรมประกาศ

ภาคินพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประจำปีการศึกษา 2565

รายการอ้างอิง

กรมสรรพากร. (2564). “RD SMART TEAM Citizen-Centric Prestigious Awards Sustainable Nation”

รายงานประจำปี 2564. [ออนไลน์]. หน้า 7-26. แหล่งที่มา: https://www.rd.go.th/fileadmin/download/annual_report/annual_report64.Pdf. [20 พฤษภาคม 2565].

กรมสรรพากร. (2565). กองบริหารทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ : กองบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรพากร.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for windows. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ โพธิ์ฤกษ์. (2556). ระเบียบวิธีวิจัย Research Methodology. กรุงเทพฯ : เอ็กสเปอร์เน็ท.

นรินทร์ทิพย์ ประศรีเตสัง และดุขฎิ อายุวัฒน์. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมดุลชีวิตกับงานของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคการบริการ: กรณีงานและชีวิตส่วนตัวส่งเสริมซึ่งกันและกัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปัทมวรรณ จินดารักษ์ และ สายสุนีย์ เกษม (มกราคม-มิถุนายน 2562). “สมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานกับความหลากหลายของกลุ่มวัย Work-Life Balance and Generations Diversity.” วารสารนักบริหาร 39(1) : 3-11.

เรียม นมรักษ์. (กันยายน-ธันวาคม 2564). “สมดุลชีวิตและการทำงานในพยาบาลวิชาชีพ.” วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11(3) : 176-186.

สิริลักษณ์ มงคล. เจ้าพนักงานสรรพากรชำนาญงาน. สัมภาษณ์. 28 พฤษภาคม 2565.

สุภา เข้มแข็งปรีชาชนนท์, ระวี สัจจโสภณ และศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ. (มกราคม-มิถุนายน 2563). “ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.” **วารสารสังคมศาสตร์วิจัย**. 11(1) : 169-190.

Herzberg, F. (1959). **The Motivation to Work**. 2nd ed. New York : John Wiley.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). “Determining sample size for research activities.” **Educational and Psychological Measurement**. 30(3) : 607-610.

Merrill, A. R. & Merrill, R. R. (1961). **Life matter: Crating a dynamic balance of work, family, time and money**. New York : McGraw-Hill.

Mondy, R. W. (1996). **Human Resource Management**. 6th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

Steers, R. M. & Porter, L. W. (1991). **Motivation and work behavior**. 5th ed. New York : McGraw-Hill.

Subramaniam, A. G., Overton, B. J. & Maniam, C. B. (January 2015). “Flexible working arrangements, work life balance and women in Malaysia.” **International Journal of Social Science and Humanity**. 5(1) : 34-38.

ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Compensation Factors Affecting the Performances
of Support Personnels of Nakhon Ratchasima Rajabhat University

ศรินทร์มา สิงห์มะเริง^{1,*} และ สุธาสินี โพธิ์ชาธาร²

Srinuan Singmaroeng^{1,*} and Suthasinee Phochathan²

Received	02 November 2023
Revised	01 December 2023
Accepted	12 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 224 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.81 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านค่าตอบแทนของบุคลากรสายสนับสนุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านสภาพแวดล้อมจากการวิจัยสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางให้องค์กรมาบริหารจัดการเรื่องค่าตอบแทนให้เหมาะสมและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างสูงสุด

คำสำคัญ: ค่าตอบแทน, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, บุคลากรสายสนับสนุน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

¹ M.B.A., Student in Business Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

* Corresponding author, e-mail: Srinuan.s@nrru.ac.th

² ประ.ด. บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553. อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² Ph.D. in Business Administration, Ramkhamhaeng University, 2010. Lecturer for Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Abstract

The objective of this research was to study the compensation factors that affected the performance of the support personnels. The samples, collected by quota sampling, were 224 support personnels in Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The research tool was a questionnaire with a Cronbach's alpha coefficient of 0.81. The statistics used for the data analysis were included with Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation and Multiple Regression. In overall, the results revealed that the compensation factors and the performance efficiency of the support personnels were at the high level. In addition, the compensation factor, that had a positive effect on the performance of the support personnels, was the environmental factor at the statistical significance of 0.05. The results of the study could be used as guidelines for the organization to appropriately manage the compensation and create maximum work efficiency.

Keywords: Compensation, Performance, Support personnel

บทนำ

งานเป็นสิ่งสำคัญที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน การทำงานก็เพื่อปรารถนาที่จะให้งานของตนเองก้าวหน้า มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อองค์กร ต่อสังคม และครอบครัว โดยส่วนรวมบุคคลที่มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา นั้นจะมีความพร้อมต่อการแข่งขัน และจะเป็นบุคคลที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หน่วยงานหรือองค์กรที่มีพนักงานเหล่านี้ก็จะมีความสำเร็จก้าวหน้าไปด้วย หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ต่างก็ตระหนักถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการหรือวิธีการทำงานเพื่อให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนการทำงานอย่างไรให้มีความสุข แสดงว่าองค์กรต่างก็มีความเห็นตรงกันว่าองค์กรจะมีความเจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งอยู่ที่ผู้ปฏิบัติงานมีคุณภาพ และสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัย โดยปัจจัยที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ คือ ค่าตอบแทนในการทำงาน ทั้งที่เป็นค่าตอบแทนทางการเงินในรูปแบบเงิน เช่น เงินค่ารักษาพยาบาล เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงิน เช่น โอกาสก้าวหน้า ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ดี (จรรยาสุคนธ์ สุนทรเดชา. 2561) การบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากจะต้องอาศัยกระบวนการ การเงิน ทรัพยากร เทคโนโลยี แล้วยังต้องมีการบริหารงานบุคคล ที่เป็นการจัดการบุคคล โดยจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้คนดี คนเก่ง มีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงาน เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กับงาน หรือ องค์กร ตลอดจนส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในการทำงาน (พิริญา ชื่นวงศ์. 2560) จากเหตุผลดังกล่าวการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยของรัฐให้มีความพร้อมเพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพที่สูงขึ้น สามารถผลิตผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยแบ่งค่าตอบแทนเป็น 2 ประเภท คือ ค่าตอบแทนทางการเงิน และ

คำตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงิน ซึ่งปัจจัยคำตอบแทนเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านคำตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคำตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านคำตอบแทนทางการเงิน และคำตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านคำตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านคำตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
3. ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรเรื่องคำตอบแทนให้เหมาะสมและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างสูงสุด

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้รวบรวมและสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยนำเสนอเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคำตอบแทน

คำตอบแทน หมายถึง เงิน สวัสดิการ และผลประโยชน์อื่น ๆ ที่องค์กรจ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อตอบแทนการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ จูงใจในการปฏิบัติงานและเป็นการส่งเสริมขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความเป็นอยู่และฐานะทางครอบครัวให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน (กลัยรัตน์ ธิณรัตน์. 2556)

ประเภทของคำตอบแทนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. คำตอบแทนทางการเงิน (Financial) ประกอบด้วยคำตอบแทนที่เป็นตัวเงินทางตรง คือ ค่าจ้าง เงินเดือน โบนัส เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และคำตอบแทนที่เป็นตัวเงินทางอ้อม เช่น ประกันชีวิต ประกันสุขภาพ ค่ารักษาพยาบาล การลาโดยได้รับค่าจ้าง (ประภาพร พุกกะศรี. 2557)

2. ค่าตอบแทนที่ไม่ใช่การเงิน (Nonfinancial) ประกอบด้วยงาน คือ งานที่น่าสนใจงานที่ทำหาย การได้รับผิดชอบโอกาสได้รับการยอมรับความรู้สึกประสบความสำเร็จและโอกาสก้าวหน้า ในส่วนของ สภาพแวดล้อมของงาน (Job environmental) คือ มีการร่นเวลาเข้ามาเพื่อให้งานเสร็จเร็วขึ้นมีการแบ่งกันทำงาน มีค่าตอบแทนแบบพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ และมีการทำงานแบบติดต่อกันทางไกล (ประภาพร พงกษะศรี. 2557)

2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง การมีประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน คือ การทำงานเสร็จโดยสูญเสียเวลาและพลังงานน้อยที่สุด การจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรต่ำที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองและองค์กรอันจะทำให้ตนเอง ผู้อื่น และองค์กรเกิดความพึงพอใจ และสงบสุขในที่สุด (เบญจพร กลิ่นสีงาม. 2559)

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Peterson and Plowman. 1989) แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. คุณภาพของงาน คือ ต้องมีคุณภาพสูง ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์ คุ่มค่าและมีความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้อง ได้ตามมาตรฐาน รวดเร็ว ซึ่งผลงานที่มีคุณภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มารับบริการ

2. ปริมาณงาน คือ จำนวนงานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวัง ของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน หรือเป้าหมายขององค์กร

3. เวลา คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการ เหมาะสมกับงาน และทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ใช้เวลาในการปฏิบัติงานน้อยการส่งมอบตรงตามกำหนดถูกต้องและรวดเร็ว และยังสามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานเพื่อความสะดวกรวดเร็ว และประหยัดเวลา

4. ค่าใช้จ่าย คือ การดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิธีการโดยต้องลงทุนน้อย ได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากร ด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด การทำงาน มีแนวคิดประหยัด ค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานตลอดเวลาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถลดต้นทุน ลดเวลา และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมหาวิทยาลัยได้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้ลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานกับมหาวิทยาลัย ได้ ดังที่ Peterson and Plowman (1989 : 433) กล่าวถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ คือ จะต้องลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมากที่สุด

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัลย์รักษ์ ทัศนรัตน์ (2556) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการบริหารค่าตอบแทนที่มีต่อความกระตือรือร้นในการทำงาน ของพนักงานสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า พนักงานสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารค่าตอบแทนโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความยุติธรรม ด้านการจูงใจ ด้านความมั่นคง ด้านความควบคุม ด้านความสมดุล และด้านความเพียงพอ และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความกระตือรือร้นในการทำงานโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเอาใจใส่และตั้งใจทำงาน ด้านการทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ด้านการมีความอดทนและด้านการศึกษาหาความรู้ และการบริหารค่าตอบแทน โดยพบว่า

การบริหารค่าตอบแทนด้านการจูงใจ ด้านความมั่นคง และด้านความควบคุม มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความกระตือรือร้นในการทำงาน

ประภาพร พุกกะศรี (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวมของค่าตอบแทนทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงินมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ งาน และ หัวหน้างาน ส่วนค่าตอบแทนทางการเงิน และค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงิน ด้านโอกาสก้าวหน้า ความภาคภูมิใจ และสภาพแวดล้อมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับมาก 3. ผลจากการทดสอบสมมติฐาน 3.1 สมมติฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษาจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ หน่วยงาน ตำแหน่งงาน รายได้ประจำต่อเดือน ที่ต่างกันส่งผลต่อปัจจัยค่าตอบแทนทางการเงินของพนักงานแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ อายุงาน สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ไม่มีผลต่อปัจจัยค่าตอบแทนทางการเงินของพนักงาน 3.2 สมมติฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งงาน ที่ต่างกันส่งผลต่อปัจจัย ค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินของพนักงานแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ อายุงาน สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ หน่วยงาน รายได้ประจำต่อเดือน ไม่มีผลต่อปัจจัยค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินของพนักงาน 3.3 สมมติฐานด้านปัจจัยค่าตอบแทนทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงินที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน พบว่า ค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($r = 0.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ค่าตอบแทนทางการเงิน ค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงิน ได้แก่งาน และความภาคภูมิใจ

เบญจพร กลิ่นสีงาม (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา: กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานและอัตราเงินเดือน ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 2. บรรยากาศองค์กรและค่าตอบแทนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ภาวะผู้นำไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 3. พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Chansirisira (2012) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบสมรรถนะหลักและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า วิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูมี 13 วิธี ได้แก่ 1) การเข้าใจสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง 2) การสนับสนุนทรัพยากรในการใช้งาน 3) การมีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ 4) การลดความสูญเสียในการปฏิบัติงาน 5) การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน 6) การส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 7) การให้การสนับสนุนบุคลากรให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและวิชาชีพ 8) การสื่อสารในองค์กรแบบเปิดเผย 9) การยินดีรับฟังความคิดเห็น 10) การพัฒนาระบบคุณภาพการให้บริการที่เหมาะสม 11) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในที่ทำงาน 12) การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน และ 13) การกำหนดรูปแบบการทำงานที่เหมาะสม

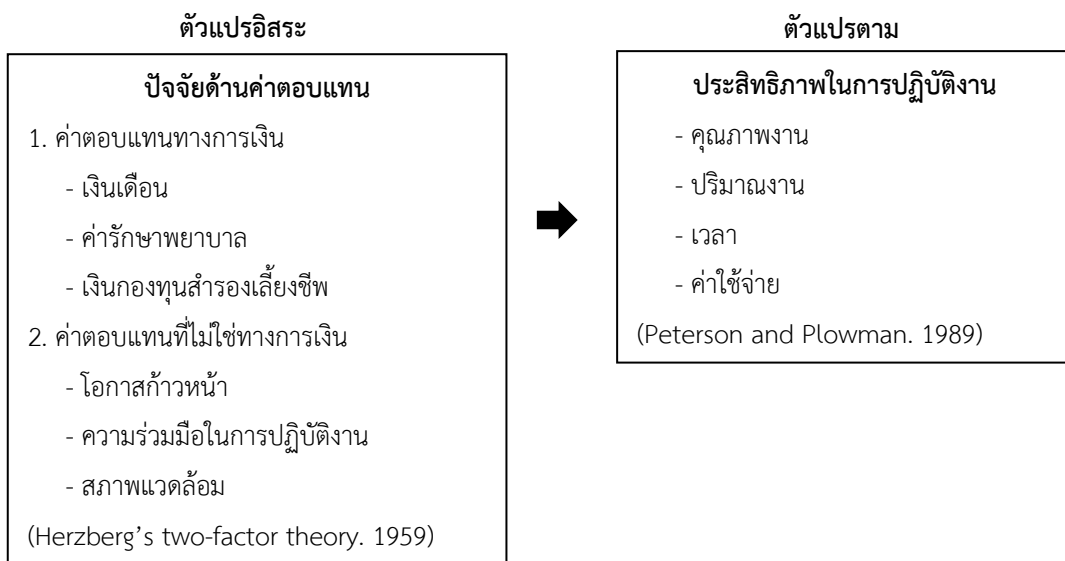
Bayu, Moehammad and Heru (2017) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสภาพภาพของพนักงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ผลการวิจัยพบว่าพนักงานมีความพึงพอใจ

และสะดวกสบายต่อสถานภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงานที่บริษัทจัดให้ ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและผู้นำดีขึ้นแม้จะมีสถานะพนักงานที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าค่าตอบแทนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดนี้มาเป็นตัวแปรในการศึกษากับบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 511 คน (กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2565)

2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จากจำนวนประชากรทั้งหมด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 224 คน ซึ่งใช้วิธีการคำนวณดังต่อไปนี้

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = กลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของกลุ่มตัวอย่าง (เท่ากับ 0.05)

เมื่อแทนค่าสูตร จะได้ว่า

$$n = \frac{511}{1+511(0.05)^2}$$

n = 224 คน

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 224 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยคำนวณตามสัดส่วนของประชากรของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งคำนวณจากจำนวนบุคลากร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สังกัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. คณะครุศาสตร์	36	16
2. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	11	5
3. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	53	23
4. คณะวิทยาการจัดการ	16	7
5. คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	14	6
6. คณะสาธารณสุขศาสตร์	7	3
7. คณะพยาบาลศาสตร์	2	0
8. บัณฑิตวิทยาลัย	10	5
9. สำนักงานอธิการบดี	226	100
10. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ	36	16
11. สำนักศิลปะและวัฒนธรรม	9	4
12. สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน	21	9
13. สถาบันวิจัยและพัฒนา	13	6
14. ตรวจสอบภายใน	5	2
15. สถาบันวิจัยไม่กลายเป็นหินฯ	26	11
16. สถาบันภาษา	3	1
17. สำนักคอมพิวเตอร์	23	10
รวม	511	224

ที่มา : กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 2565.

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทของบุคลากร ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ รายได้ต่อเดือน สถานะปัจจุบัน และสังกัด เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าตอบแทนของบุคลากร ประกอบด้วย ค่าตอบแทนทางการเงิน ได้แก่ เงินเดือน ค่ารักษาพยาบาล และเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และค่าตอบแทนที่ไม่ใช่การเงิน ได้แก่ โอกาสก้าวหน้า ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และสภาพแวดล้อม โดยใช้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่าวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย คุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่าย โดยใช้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่าวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีประสิทธิภาพมาก มีประสิทธิภาพปานกลาง มีประสิทธิภาพน้อย และมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับค่าตอบแทนของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ประกอบไปด้วย 1) สิ่งที่ประทับใจในการปฏิบัติงาน 2) สิ่งที่ดีว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และ 3) แนวทางที่คิดว่าจะแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและแบบสอบถามออนไลน์ให้กับบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

5. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ประเภทของบุคลากร ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ รายได้ต่อเดือน และสถานะปัจจุบัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency Distribution) และร้อยละ (Percentage) แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลค่าตอบแทนของบุคลากรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตอนที่ 4 การทดสอบสมมุติฐานดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บุคลากรสายสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 51.34 ประเภทของบุคลากรส่วนใหญ่เป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 81.70 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 59.82 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 54.02 ลักษณะงานที่ปฏิบัติเป็นงานบริหารทั่วไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 40.18 รายได้ต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 58.04 และสถานะปัจจุบันต่อสัญญาครบอายุ 60 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 70.98

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. เวลา	4.20	0.55	มาก	1
2. ค่าใช้จ่าย	4.10	0.61	มาก	2
3. คุณภาพของงาน	4.10	0.54	มาก	3
4. ปริมาณงาน	4.02	0.56	มาก	4
รวม	4.10	0.48	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า บุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเวลา ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ค่าใช้จ่าย ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.61) และด้านที่มีระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ต่ำสุด คือ ปริมาณงาน ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.56)

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานของ บุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ค่าตอบแทน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ค่าตอบแทนทางการเงิน				
- เงินเดือน	3.52	0.80	มาก	1
- เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	3.49	0.88	มาก	2
- ค่ารักษาพยาบาล	3.03	0.90	ปานกลาง	3
รวม	3.35	0.72	มาก	
2. ค่าตอบแทนที่ไม่ใช่การเงิน				
- โอกาสก้าวหน้า	3.38	0.87	ปานกลาง	3
- ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน	3.79	0.81	มาก	1
- สภาพแวดล้อม	3.74	0.74	มาก	2
รวม	3.64	0.70	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความคิดเห็นต่อค่าตอบแทนทั้งค่าตอบแทนทางการเงินและค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าค่าตอบแทนทางการเงิน โดยค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินมีค่าเฉลี่ยรวม คือ $\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.70 ในขณะที่ค่าตอบแทนทางการเงินมีค่าเฉลี่ยรวม คือ $\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของค่าตอบแทนทางการเงินของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาสูงสุด พบว่า เงินเดือนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.80) รองลงมาคือ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.88) ส่วนค่ารักษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.90) สำหรับค่าตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.74) และโอกาสก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.87)

4. ผลการศึกษาปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	sig
	B	Std. Error	Beta		
1. สภาพแวดล้อม(x_6)	0.349	0.037	0.533	9.385	.000
ค่าคงที่ (Constant)	2.798	0.142		19.737	
R square = 0.284 Adjust R square = 0.281 Std. Error of the Estimate = 0.41028					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มี 1 ตัวแปร คือ สภาพแวดล้อม (x_6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R square) เท่ากับ 0.284 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้ร้อยละ 28.1 โดยมีตัวแปรที่ส่งผล ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ($\beta = 0.533$), $p < 0.05$ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

จากการศึกษา เรื่องปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนมีความคิดเห็นว่าปัจจัย

คำตอบแทนในการปฏิบัติงานด้านเงินเดือน ด้านเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ด้านการรักษาพยาบาล และด้านโอกาสก้าวหน้า อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากปัจจัยคำตอบแทนถือเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามสภาพเศรษฐกิจที่สูงขึ้นทำให้ค่าครองชีพไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน พนักงานในองค์กรย่อมมีความหวังว่าเมื่อทำงานในองค์กรใดก็จะต้องมีความมั่นคงในการทำงาน มีความเจริญก้าวหน้า มีความกินดีอยู่ดี และได้รับประโยชน์ตอบแทนพอควรแก่การดำเนินชีวิต ในการให้ประโยชน์และการบริการแก่พนักงานในองค์กรก็มักจะคำนึงว่าสิ่งที่ให้นั้นช่วยให้หมดความวิตกกังวลในเรื่องปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินชีวิต ค่ารักษาพยาบาล การพักผ่อน การเลี้ยงดูบุตร และความเดือนร้อนเมื่อมีอุบัติเหตุ เป็นการให้ประโยชน์และบริการนอกเหนือไปจากการทำงาน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยศพล เวณโกเศศ (2556) ได้ทำการศึกษา การศึกษารูปแบบการจัดคำตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องอื่นที่เหมาะสม สำหรับข้าราชการครูและพนักงานทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่พิเศษ: กรณีศึกษาภาคใต้ พบว่า ภาพรวมข้าราชการครูและพนักงานทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่พิเศษส่วนใหญ่ไม่ได้รับคำตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องอื่น เช่น เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ เงิน (พ.ค.ศ.) เบี้ยกันดาร เบี้ยเลี้ยงภัย ค่าเช่าบ้าน สวัสดิการการศึกษาบุตร ค่าใช้จ่ายในการตรวจสุขภาพ สวัสดิการเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย บ้านพักของทางราชการ สิทธิประโยชน์เวลาปฏิบัติราชการวิเทศ และค่าอาหารทำการนอกเวลา ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนมีผลกระทบต่อแรงจูงใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทั้งสิ้น

2. ปัจจัยคำตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านคำตอบแทนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คือปัจจัยคำตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน ด้านสิ่งแวดล้อม โดยส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ดังนั้น ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานที่ว่าปัจจัยด้านคำตอบแทนทางการเงิน และคำตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงินมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรสายสนับสนุนมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน เนื่องจากนับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2563 ที่เกิดวิกฤตการณ์โรคอุบัติใหม่ ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เหตุการณ์นี้ทำให้เกิดชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และเช่นเดียวกับทั่วโลก มหาวิทยาลัยเองได้มีการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติรวมทั้งที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ทั้งในรูปแบบซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ สถานที่ทำงาน ห้องเรียน สภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เองที่เป็นปัจจัยสำคัญ ส่งผลต่อความคิดเห็นและความพึงพอใจของบุคลากรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kossen (1991 : 8) ได้เสนอว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยทั้งทางด้านกายภาพและด้านจิตใจ และการมีนโยบายในการควบคุมหรือลดอันตรายจากการทำงานอันเป็นเหตุให้พนักงานได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกสะดวกสบายและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเจตนิพัทธ์ สุจิระกุล (2557) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสภาพการทำงานที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก

ส่วนปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

เงินเดือน เนื่องจากบุคลากรในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีอัตราเงินเดือนค่อนข้างสูง อายุระหว่าง 31-40 ปี จัดอยู่ในกลุ่ม Gen Y ที่อาจมีความจงรักภักดีต่อองค์กรค่อนข้างน้อย พร้อมทั้งจะออกจากการไปหน่วยงานอื่นถ้าไม่พึงพอใจหรือที่อื่นเสนอเงินเดือนที่มากกว่าจึงทำให้ผลตอบแทนที่เป็นเงินเดือนไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg's two-factor theory (1959) ที่ได้กล่าวว่า ค่าตอบแทน และสวัสดิการ คือผลตอบแทนที่องค์กรจ่ายให้แก่พนักงานสำหรับการทำงานให้องค์กร ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินเดือน ค่าจ้าง รวมทั้งการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานให้เหมาะสมกับงานที่ทำ โดยการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปอย่างเหมาะสมเป็นที่พอใจของบุคคลที่ทำงาน นอกจากนี้ยังรวมถึงรางวัลที่ให้กับพนักงานที่เป็นผลมาจากการทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กร หรือเป็นผลตอบแทนชนิดใดชนิดหนึ่งซึ่งพนักงานได้รับเพิ่มเติมนอกเหนือจากเงินเดือน ค่าจ้าง ได้แก่ สวัสดิการด้านสุขภาพ การประกันชีวิต วันหยุดพักผ่อน/พักร้อน บำเหน็จบำนาญ เป็นต้น และสอดคล้องกับลักษณะและแนวคิดของคนกลุ่ม Gen Y เพราะกลุ่มคน Gen Y มีความคิดว่าการทุ่มเทให้กับการงานอย่างเต็มกำลังและความสามารถ ย่อมต้องได้รับเงินเดือนที่เหมาะสมเป็นสิ่งตอบแทน ซึ่งการปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐอาจมีข้อจำกัดในการปรับเงินเดือนที่สอดคล้องกับภาระงาน

ค่ารักษาพยาบาล เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีสวัสดิการให้กับบุคลากรโดยต้องใช้สิทธิจากประกันสังคม หรือสิทธิอื่น ๆ ก่อนทำให้โอกาสที่จะใช้สิทธิจากส่วนของมหาวิทยาลัยค่อนข้างน้อย ประกอบกับปัจจุบันนิยมทำประกันชีวิต จึงทำให้ผลตอบแทนที่เป็นค่ารักษาพยาบาลไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทวารี บวรณะสมพจน์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้สิทธิเบิกจ่ายตรงค่ารักษาพยาบาล ในงานการเงินและบัญชี โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ พบว่าควรมีการพัฒนากระบวนการจัดเก็บรายได้สิทธิจ่ายตรงค่ารักษาพยาบาลโดยพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการระบบบริการรักษาพยาบาล เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุด

เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้เปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถเลือกอัตราการจ่ายเงินสะสมได้ด้วยตนเอง คืออัตราร้อยละ 3 แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้าง และมหาวิทยาลัยจะจ่ายเงินสมทบให้บุคลากรในอัตราร้อยละ 5 ของค่าจ้างด้วยเช่นกัน ซึ่งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีความสำคัญ คือ เป็นเงินสะสมของบุคลากรหลังเกษียณ แต่บุคลากรบางคนยังไม่ให้ความสำคัญต่อเงินจำนวนนี้ เนื่องจากยังไม่เห็นประโยชน์หรือรายได้ ปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย จึงทำให้ผลตอบแทนที่เป็นเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร ปั่นก้อง และ วชิรินทร์ ชาญศิลป์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมต่อโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนปีที่ทำงาน รายได้ต่อเดือนต่างกันมีความพึงพอใจต่อโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแตกต่างกัน แต่พนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่เพศ สถานภาพ ค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพไม่ต่างกัน และ พนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแตกต่างกัน

โอกาสก้าวหน้า เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้เปิดโอกาสให้บุคลากรรับการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้

ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยให้ทุนสนับสนุนการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังผลักดันนโยบายและส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ได้แก่ ข้าราชการ ข้าราชการพิเศษ เชี่ยวชาญ และเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้นยังไม่ใช่วิธีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร อาจเป็นเพราะว่าสิ่งที่มหาวิทยาลัยได้มอบให้กับบุคลากรยังไม่เป็นที่พึงพอใจของบุคลากร รวมไปถึงขั้นตอนการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นมีกระบวนการที่ยุ่งยาก หลายขั้นตอนและใช้เวลานาน จึงทำให้ผลตอบแทนที่เป็นโอกาสก้าวหน้าไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg's two-factor theory (1959) ที่กล่าวว่า ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หรือโอกาสในการเจริญเติบโต คือ การมีโอกาสดำเนินการสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับการเลื่อนขั้นเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ การมีโอกาสดำเนินการหาความรู้เพิ่มเติมหรือการได้รับการฝึกอบรม เป็นสิ่งจูงใจให้บุคลากรในองค์กรอยากทำงาน

ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เนื่องจากในมหาวิทยาลัยมีบุคลากรจำนวนมากและหลายหน่วยงาน ลักษณะการทำงานที่อาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียดและส่วนใหญ่งานมักมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบหลักจึงทำให้ผลของงานนั้นจะขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบหลักและโอกาสที่จะทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานมีน้อยจึงส่งผลทำให้ผลตอบแทนที่เป็นความร่วมมือในการปฏิบัติงานไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg's two-factor theory (1959) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ การได้มีโอกาสได้รับมอบหมายงานหรือมีส่วนร่วมในงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ควบคุมมากเกินไปจนขาดอิสระในการทำงาน ได้แก่ ความเหมาะสมของปริมาณงาน การได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจในงานที่รับผิดชอบ และได้รับมอบหมายงานสำคัญ จะส่งผลทำให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งบุคลากรสายสนับสนุนมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทำให้วิถีชีวิตการทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเปลี่ยนแปลงไป สภาพแวดล้อม บรรยากาศในการทำงาน อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน มีความยืดหยุ่นมากขึ้น สนับสนุนให้การทำงานคล่องตัวขึ้น ส่งผลต่อความคิดเห็นและความพึงพอใจของบุคลากร จึงควรรักษามาตรฐานนี้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยค่าตอบแทนด้านการเงินที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและมีคุณภาพ

2.2 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคและข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายการอ้างอิง

- กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2565). “รายงานข้อมูลจำนวนบุคลากรเดือนกุมภาพันธ์ 2565.” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://vpress.nrru.ac.th/personnel/files/person/month/2565_02/nrru_2565_02.pdf. [22 มีนาคม 2565].
- กัลยรัศมี ทิณรัตน์. (2556). ผลกระทบของการบริหารค่าตอบแทนที่มีต่อความกระตือรือร้นในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์.
- จรรยาศักดิ์ สุนทรเดชา. (2561). “เทคนิคการบริหารค่าตอบแทนที่มีประสิทธิภาพ.” วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม. 5(1) : 43-54.
- เจตนิพัทธ์ สุจิระกุล. (มกราคม – มิถุนายน 2557). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 11(20) : 13-24.
- นันทวารีย์ บุรณะสมพจน์. (พฤษภาคม - สิงหาคม 2560). “ประสิทธิผลการจัดเก็บรายได้สิทธิเบิกจ่ายตรงค่ารักษาพยาบาล ในงานการเงินและบัญชี โรงพยาบาลเพชรบูรณ์.” วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม. 14(2) : 38-45.
- เบญจพร กลิ่นสีงาม. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา: กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ประภาพร พงษ์ชะศรี. (2557). ปัจจัยค่าตอบแทนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พิรญา ชื่นวงศ์. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2560). “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษาธุรกิจการขนส่งในจังหวัดเชียงราย.” วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์และกลยุทธ์การจัดการ. 4(2) : 92-100.
- ยศพล เวณโกเศศ. (2556). การศึกษารูปแบบการจัดค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับอื่นที่เหมาะสม สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงาน ในพื้นที่พิเศษ : กรณีศึกษาภาคใต้. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรนักบริหารการศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศศิธร ปั่นก้อน และ วัชรินทร์ ชาญศิลป์. (กันยายน - ธันวาคม 2558). “ความพึงพอใจของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมต่อโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ.” วารสารร่มพฤษภ มหาววิทยาลัยเกริก. 33(3) : 157-183.
- Bayu, A. N., Moehammad, S. H., & Heru, S. (March 2017). “Pengaruh Status Pekerja Dan Lingkungan Kerja Terhadap Kinerja Karyawan (Studi Pada Karyawan Auto 2000 Sukun Malang)”. *Journal Administrasi Bisnis*. 44(1) : 96-103.

Chansirisira, P. (12 October 2012). "Study of core competency elements and factors affecting performance efficiency of government teachers in northeastern Thailand." **International Education Studies**. 5(6) : 161-166.

Herzberg, F. (1959). **The Motivation to Work**. New York : John Wiley & Sons.

Kossen, S. (1991). **The Human Side of Organization**. 5th ed. New York : Harper Collins Publishing.

Peterson, E. & Plowman, E. G. (1989). **Business Organization and Management**. Illinois : Richard D. Irwin.

ภาพลักษณ์หญิงไทยที่ปรากฏในเพลง “One Night in Bangkok” และ “Thailand” Image of Thai Women Appearing in the Songs “One Night in Bangkok” and “Thailand”

รินรุธดี ภัทรเดช^{1,*}, นนทพร ชอบตะคุ² และ ธนภรณ์ พัฒนวิโรจน์³
Rinruedee Pattaradej^{1,*}, Nonthaporn Choptaku² and Thanaporn Phattanaviroj³

Received 10 October 2023
Revised 28 November 2023
Accepted 12 December 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและอภิปรายมิติของภาพลักษณ์หญิงไทยและความเป็นไทยผ่านเพลงสากลภาษาอังกฤษ 2 เพลง คือ เพลง One Night in Bangkok และเพลง Thailand คณะผู้เขียนทำการศึกษาผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ยูทูบ โดยใช้แนวคิดบูรพาคติศึกษาของชาอิต ร่วมกับแนวคิดความเป็นผู้หญิงในอุษาคเนย์ และแนวคิดภาพลักษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์แก่นสาระของตัวบทร่วม การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาของทั้ง 2 เพลงมีการนำเสนอภาพลักษณ์และภาพเหมารวมของประเทศไทยเป็น 6 ลักษณะด้วยกันคือ (1) เมืองไทย-มาจากดาวดวงไหน ซึ่งเสมือนอยู่กันคนละโลกกับชาวตะวันตก (2) เธอคือความฝัน เป็นการจินตนาการถึงเมืองไทย (3) การแฝงและแฝงฤทธิ์ สื่อถึงชาวตะวันตกมีอำนาจกว่า (4) มิสคุนโส เป็นการกำหนดตำแหน่งให้กับเมืองไทย (5) ไทยแลนด์บังกอร์ สื่อถึงเมืองไทยเป็นเพศหญิง และ (6) เมืองไทยเมืองบูต หมายถึง เป็นแหล่งเสื่อมโทรม นอกจากนี้เนื้อเพลงยังมุ่งเน้นภาพลักษณ์ความเป็นเพศหญิงที่สื่อความหมายถึงการซื้อขายประเวณีในไทย รวมถึงชาวตะวันตกเหมารวมภาพลักษณ์ให้ประเทศไทยเป็นตังดินแดนสำหรับระบายอารมณ์ทางเพศและต้องได้รับการช่วยเหลือ

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์หญิงไทย, บูรพาคติศึกษา, เพลงสากลภาษาอังกฤษ, ชาวตะวันตก

¹ ป.ร.ด. การสื่อสาร, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาธุรกิจการบิน โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹ Ph.D. Communication, Naresuan University, 2022. Assistant Professor for Airline Business Curriculum, School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University.

*Corresponding author, e-mail: rinruedee_pat@dusit.ac.th

² ศษ.ม. ปฐมวัยศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

² M.Ed. Early Childhood Education Kasetsart University, 2013. Assistant Professor for Elementary Education Curriculum, Faculty of Education, Suan Dusit University.

³ M.Qm การจัดการคุณภาพ, มหาวิทยาลัยเทคนิคการบินแห่งรัฐรียbinsk, รัสเซีย 2564. อาจารย์สาขาธุรกิจการบิน โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต,

³ M.Qm, Rybinsk State Aviation Technical University, Russia, (2021). Lecturer for Airline Business Curriculum, School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University.

Abstract

This qualitative research article was aimed to study and to discuss the dimension of Thai women and Thainess via two English songs; One Night in Bangkok and Thailand. The authors conducted the study through social media channel : YouTube. The concepts of orientalism by Edward W. Said, women in Southeast Asia, and image were served as the framework. For the content analysis, the thematic textual analysis was conducted. The results of the study revealed that the content of both songs presented the image and the stereotype of Thailand in 6 characteristics: (1) Thailand—which planet are you from? It was similar to live in a different world from Westerners. (2) You were a dream. It was an imagination of Thailand. (3) The hidden and active strength. The message was that Westerners were more powerful. (4) Miss Khun So was a position designation for Thailand. (5) Thailand; a land of Bang Orn, reflexed that Thailand was a female, and (6) Thailand; a rotten city, was indicated as a place of decay. In addition, the lyrics were focused on the image of femininity that was synonymous with prostitution in Thailand. Moreover, Westerners had a stereotypical image of Thailand as a land where sexual feelings can be vented and must be helped.

Keywords: Image of Thai Women, Orientalism, English Songs, Westerners

บทนำ

เมื่อดนตรีและเพลงไม่ได้มีไว้เพื่อการบันเทิงหรือมีไว้เสพเพียงเพื่อความสุนทรีย์อย่างเดียวเท่านั้น แต่ดนตรีและเพลงนั้นยังเป็นเสมือนการเล่าเรื่อง มายาคติ การศึกษา และเครื่องมือที่จะชักจูงเหล่าผู้ฟังให้สร้างภาพเกิดความเข้าใจคล้อยตามเพลงได้ (Jowett. 2013) นอกจากนี้เพลงยังเป็นการส่งประสบการณ์ส่วนบุคคล อีกทั้งยังช่วยกระตุ้น ควบคุมการกระทำและสื่อสารไปยังกลุ่มสังคมได้อีกด้วย (Gurgen. 2016) เนื่องจากดนตรีคือความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของมนุษย์ผ่านช่องทางวัฒนธรรมที่นำเสนอโดยดนตรี อีกทั้งดนตรียังสามารถทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งสื่อถึงความเป็นชนชาตินั้น ๆ รวมถึงสะท้อนความเป็นวิถีแห่งชาตินั้น ๆ ด้วย (Kossanovaa, et al. 2016)

เพลง “One Night in Bangkok” ได้ใช้ภาพเหมารวมกล่าวถึงกรุงเทพมหานครในเชิง “หนึ่งราตรีในกรุงเทพมหานคร คุณจะได้เสพสุขโลกีย์คาวของสาว ๆ ทั้งแท้และเทียม” (Third World. ออนไลน์. 2016; พีระพงศ์. ออนไลน์. 2561) โดยบรรดาสาว ๆ ที่กล่าวถึงนั้นมีนัยยะในเชิงกลุ่มบุคคลผู้ทำงานในอาชีพเพศพาณิชย์ แม้ในปี พ.ศ. 2528 เพลงนี้จะเคยถูกองค์การสื่อสารมวลชนไทยหรือปัจจุบันคือหน่วยงาน กสทช สั่งห้าม เนื่องจากทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับประเทศไทยและความเป็นไทย (Newton. Online. 2019) ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้ไม่ใช่แต่ฝั่งตะวันตกเท่านั้น ยังรวมถึงฝั่งเอเชียด้วยกันจึงทำให้เกิดเพลงอินเดียผสมเนื้อร้องภาษาอังกฤษประกอบภาพยนตร์ Kumari 21F ที่ชื่อเพลง Bang Bang Bangkok ในปี ค.ศ. 2016 โดยภาพประกอบวีดิทัศน์ในช่องทางยูทูป (Youtube) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอกรุงเทพมหานครและพัทยาามราตรีที่เต็มไปด้วย ไนต์คลับ ผับ บาร์ เหล้าและเหล่าบรรดาสาว ๆ ที่ทำงานในสถานที่ยามราตรี โดยวีดิทัศน์อย่างเป็นทางการ (Official video) มียอดผู้ชมประมาณ 4.6 ล้านครั้ง (เข้ารับชมในเดือน มีนาคม 2566)

ชาวต่างชาติยังได้ต่อยอดเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเชิงความเป็นนครโสเภณี ด้วยการนำเสนอผ่านภาพยนตร์ในปี พ.ศ. 2534 ที่มีชื่อว่า “The Good Woman of Bangkok” หรือมีชื่อไทยว่า “คนเลวบางกอก” ซึ่งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับโสเภณีไทยที่ชื่ออ้อย ซึ่งเป็นผลงานของผู้กำกับชาวออสเตรเลีย และในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2536 โสเภณีไทยวัยดรุณยังได้ขึ้นปกนิตยสาร Time พร้อมกับโปรยเนื้อหาที่มุ่งเน้นโสเภณีในเมืองหลวงของไทย ด้วยเหตุนี้เอง ในปีเดียวกันจึงเป็นเหตุทำให้พจนานุกรม Longman Dictionary ได้ให้คำนิยามว่า กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีวัดและสิ่งปลูกสร้างสวยงาม แต่ก็ยังเป็นเมืองที่มีโสเภณีมากด้วยเช่นกัน ซึ่งการที่นิยามด้วยคำวามากนั้น ทำให้ถูกเข้าใจว่ามากที่สุดในโลก ซึ่งต่อมาทางรัฐบาลไทยได้ประท้วงและให้เพิกถอนการให้คำนิยามเช่นนี้ในทุกสื่อ (Fordham. 2006 : 28)

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2562 ได้ปรากฏบทความที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้คำนิยามของ “กรุงเทพมหานคร” จากพจนานุกรม Longman Dictionary โดย อานนทวงศ์ มฤคพิทักษ์ (2562) ได้กล่าวว่าการที่คนไทยไม่พอใจทางคณะผู้จัดทำพจนานุกรมลงแมนเรื่องของการให้คำนิยามถึงกรุงเทพมหานครเป็นนครที่มีโสเภณีจำนวนมากนั้น เพียงแค่เราไม่ยอมรับการมีอยู่จริงของโสเภณีในกรุงเทพมหานคร และอารมณ์ไม่พอใจนั้นยังแสดงถึงการมีมูลความจริงอีกด้วย ในกรณีดังกล่าวในข้างต้น ทางคณะผู้เขียนเห็นว่า เหตุผลที่ทางรัฐบาลไทย รวมถึงที่นักวิชาการออกมาตอบโต้และขอให้เพิกถอนคำนิยามนั้น ไม่ใช่เป็นเพราะเราปฏิเสธความไม่มีอยู่จริง แต่เราไม่อาจยอมรับต่อภาพเหมารวมว่ากรุงเทพมหานครทั้งเมืองเป็นนครโสเภณี เนื่องจากจะมีผลกระทบไม่ต่อภาพลักษณ์ของประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่ออาชญากรรมทางเพศของคนไทยไม่ว่าจะเพศไหน อายุเท่าใด หรือมีอาชีพอะไร ทั้งคนไทยที่อาศัยอยู่ในและต่างประเทศ รวมถึงอาจจะทำให้มีการเหมารวมที่บิดเบียวว่าเป็นเมืองหรือเป็นประเทศที่น่าพามาซึ่งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการนิ่งเฉยและเพิกเฉยไม่ใช้วิธีทางที่จะแก้ปัญหาได้ทุกอย่าง และอาจทำให้เหตุการณ์แยลงยิ่งกว่าเดิม โดยเฉพาะช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทุกเมื่อ และในปี ค.ศ. 2021 หรือ ปี พ.ศ. 2564 ชาวต่างชาติโดยศิลปินชาวอเมริกันยังผลิตซ้ำภาพลักษณ์แห่งประเทศไทยในลักษณะเมืองแห่งการมอมเมาจากผลงานเพลง “Thailand” ลงในสื่อสังคมออนไลน์โดยมีเนื้อหาพูดถึงผู้หญิงในประเทศไทยในทำนองเหยียดหยามและกล่าวถึงการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงไทย โดยปรากฏในแพลตฟอร์ม ยูทูบ (YouTube)

ยูทูบ (YouTube) ถือเป็นสื่อสังคมออนไลน์แพลตฟอร์มหนึ่งที่มีการนำเสนอวิดีโอ มีผู้ใช้งานทั่วโลกจำนวนมาก จากรายงานในเดือน เมษายน ค.ศ. 2022 มีผู้ใช้งานยูทูบจำนวน 2.48 พันล้านคน ซึ่งคิดเป็นอันดับ 2 รองจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตแพลตฟอร์ม เฟซบุ๊ก (Facebook) (Shopify. Online. 2022) ดังนั้นการวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและอภิปรายภาพลักษณ์แบบเหมารวมที่ชาวตะวันตกมีมุมมองเกี่ยวกับประเทศไทยผ่านเพลงสากลภาษาอังกฤษ 2 เพลงอันได้แก่ One Night in Bangkok และ Thailand ที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ยูทูบ โดยใช้ กรอบแนวคิด แนวคิดบูรพาคติศึกษาของเอ็ดเวิร์ด ซาอิด (Edward Said) ร่วมกับแนวคิดความเป็นผู้หญิงในอุษาคเนย์ในการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิชาการในส่วนของการสร้างภาพลักษณ์และการเหมารวมจากชาวตะวันตก อย่างไรก็ตามในเนื้อร้องของเพลงและภาพที่นำเสนอเป็นเพลงที่มีการเผยแพร่ในระดับสากล และมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยมากกว่าหนึ่งประเด็น คณะผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เฉพาะเพลงที่นำเสนอด้านเพศแบบเหมารวมทั้งนี้เพราะการเหมารวมทางเพศอาจก่อให้เกิดการตีกรอบทางความหมายและภาพลักษณ์ รวมถึงการกดทับและการเหยียดคนไทยและประเทศไทยได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการสร้างภาพลักษณ์และการเหมารวมความเป็นไทยและหญิงไทยจากเพลงสากลภาษาอังกฤษ
2. เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์และภาพเหมารวมความเป็นไทยจากเพลงสากลภาษาอังกฤษ ในประเด็นผู้หญิงไทยจากสายตาชาวตะวันตก

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบถึงแนวคิด มุมมองและภาพเหมารวมของชาวตะวันตกที่ยังคงมีต่อประเทศไทยและหญิงไทยผ่านเพลงสากลภาษาอังกฤษ
2. เป็นแนวทางให้กับแวดวงการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นไทยสู่สายตาของนานาชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดบูรพาคติศึกษา (Orientalism)

แนวคิดเรื่องบูรพาคติศึกษาในปัจจุบันนั้นเริ่มตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเริ่มต้นจากสหรัฐอเมริกาที่สืบทอดวิธีคิดแบบจักรวรรดินิยมตามฝรั่งเศสและอังกฤษ ซึ่งเป็นการล่าอาณานิคม แม้ว่าตัวสหรัฐอเมริกาเองจะยังไม่ได้สัมผัสกับอำนาจทางทหารเทียบเท่ากับสองประเทศดังกล่าวก็ตาม แต่สหรัฐอเมริกากลับมีวิธีการสร้างจักรวรรดิแบบของสหรัฐอเมริกาเอง ซึ่งสหรัฐอเมริกานั้นได้ใช้แนวคิดเรื่องบูรพาคติศึกษากับกลุ่มประเทศอาหรับ ทั้งนี้เพียงเพื่อแสวงหาประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการเมือง วัฒนธรรม ทรัพยากร ความเชื่อ ทศนคติ โดยใส่ภาพเหมารวมความเป็นอาหรับลงในสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์หรือเพลงฮอลลีวูด เพื่อให้เกิดการบริโภคภาพเหมารวมตัวแทนความเป็นอาหรับไปทั่วโลกตะวันตก อีกทั้งยังสร้างความเป็นโลกตะวันออกให้เป็นดังจินตนาการที่ชาวตะวันตกต้องการ เป็นดินแดนห่างไกล ป่าเถื่อน เพียงเพื่อชาวตะวันตกจะสร้างความชอบธรรมให้กับตนเองในการถือสิทธิ์เข้าครอบครองได้โดยง่าย (ชญาวัฒน์ ปัญญาเพชร. 2557 : 26)

เนื้อหาของแนวคิดบูรพาคติศึกษาแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกันอันได้แก่ หนึ่ง รูปทรงสัณฐาน (Shape) และ สอง ภาพต้นแบบที่ถูกเหมารวม (Stereotype) (Said. 1979; รินทร์ฤดี ภัทรเดช. 2565: 65-69)

รูปทรงสัณฐาน (Shape) แบ่งเป็น 6 รูปทรงย่อย ดังนี้คือ (1) บูรพาคติศึกษาก่อร่างความเป็นทวีปลักษณะ ซึ่งเป็นรูปทรงแบบโลกคู่ขนานระหว่างความเป็นตะวันออกและความเป็นตะวันตก (2) บูรพาคติศึกษาเป็นรูปทรงแห่งความฝันเพื่อเรื่องแฟนตาซีของชาวตะวันตก (3) บูรพาคติศึกษาเป็นรูปทรงตั้งสถาบันหนึ่ง โดยตะวันออกเป็นเสมือนสถานที่และวัตถุไว้สำหรับชาวตะวันตกได้เรียนรู้ (4) บูรพาคติศึกษาเป็นรูปทรงนิรุกติศาสตร์และวรรณกรรม (5) บูรพาคติศึกษาเป็นรูปทรงแห่งความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมของชาวตะวันตก และ (6) บูรพาคติศึกษาเป็นรูปทรงแห่งการแผ่และสำแดงร่าง

ภาพต้นแบบที่ถูกเหมารวม (Stereotype) แบ่งเป็น 6 ภาพด้วยกันดังนี้ (1) ตะวันออกไม่มีกาลเวลา เพราะยึดติด หยุดนิ่งไม่เคลื่อนที่ ล้าหลัง (2) ตะวันออกเป็นของแปลกประหลาด มีความพิลึกพิลั่น ทางวัฒนธรรมและวิถีการใช้ชีวิต (3) บูรพาคติศึกษาสร้างฐานคติแห่งชาติพันธุ์ ภาพเหมารวมของชาวตะวันออกถูกสร้างในลักษณะไม่น่าฟังปรารถนา (4) บูรพาคติศึกษาสร้างฐานคติเกี่ยวกับเพศ โดยชาวตะวันตกจะมองว่าผู้ชายตะวันออก

ดูไม่เหมือนผู้ชาย อ่อนแอคล้ายผู้หญิง (5) ตะวันออกคือเพศหญิง ในขณะที่ทางตะวันตกจะเป็นดังเพศชาย และ (6) ตะวันออกเป็นสิ่งเลื่อมทรม เติบโตด้วยโลกีย์ อีกทั้งยังต้องการการฟื้นฟูจากชาวตะวันตกซึ่งเป็นชาวอารยะ

ในการศึกษาของ Said, E.W. (1979) ยังพบว่า หลังโลกสมัยใหม่สื่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างโทรทัศน์ และภาพยนตร์ มีส่วนเสริมกำลังการเหมารวมความเป็นวัฒนธรรมตะวันออกให้กลายเป็นดินแดนอันน่าพิศวง อีกทั้งยังสร้างความนิยมทางประวัติศาสตร์ในการต่อต้านอาหรับ อิสลาม โดยอาหรับเป็นภัยร้ายต่อชาวยิวอเมริกัน แม้เวลาจะผ่านไปนานแต่ภาพเหมารวมของชาวอาหรับยังคงอยู่ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Scurry (2010) พบว่า ชาวตะวันตกยังคงสร้างภาพยนตร์โดยมีกระบวนทัศน์ว่าชาวตะวันออกโดยเฉพาะอาหรับเป็นผู้มีความโหดร้าย เช่น สงครามครูเสดครั้งที่ 3 ซึ่งถือว่าเป็นตัวเลือกที่ดีในการสร้างภาพยนตร์ที่จะแสดงให้เห็นว่าชาวคริสต์ ชาวยุโรป เป็นผู้มีความกล้าหาญที่เดินทางออกไปช่วยเหลือหญิงสาวผิวขาวที่ตกทุกข์ได้ยากจากความโหดร้ายของชาวตะวันออก

ในปัจจุบันความนิยมในการสร้างภาพเหมารวมผันจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์สู่สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ส่งต่อได้รวดเร็ว จำนวนมากและง่าย โดยเฉพาะภาพเหมารวมเกี่ยวกับเพศ Azmi, et al. (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเหมารวมทางเพศในโฆษณาของเล่นจากเพจเฟซบุ๊ก อย่างเป็นทางการของ Mattel ในปี ค.ศ. 2019 จำนวน 87 รายการ โดยใช้แนวทางกรณีศึกษา และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยเน้นที่ลักษณะเหมารวมทางเพศและการปรากฏของเด็กชายหรือเด็กหญิงในโฆษณา ผลวิจัยพบว่า โฆษณาของเล่นเด็กผู้หญิงมักถูกโพสต์บนเพจเฟซบุ๊กมากกว่าโฆษณาของเล่นเด็กผู้ชายเนื่องจากต้องการมุ่งเป้ากลุ่มเด็กผู้หญิง การวิเคราะห์เพิ่มเติมพบว่า โฆษณามีลักษณะเป็นผู้หญิงมากกว่าเมื่อเทียบกับลักษณะและพฤติกรรมของผู้ชาย เนื่องจากนางแบบที่เป็นหญิงจะสะท้อนอารมณ์ได้มากกว่าชาย ซึ่งการเหมารวมทางเพศส่งผ่านหลายแบบ เช่น ลักษณะ บทบาท พฤติกรรม หรืออารมณ์ อย่างไรก็ตาม ของเล่นที่โฆษณาส່วนใหญ่ไม่มีพฤติกรรมทางอารมณ์ มีการคาดการณ์ว่าผลการศึกษานี้สามารถพัฒนาความรู้ของเราเกี่ยวกับทัศนคติแบบเหมารวมทางเพศในโฆษณาของเล่นได้

2. แนวคิดผู้หญิงในอุษาคเนย์ (Women in South East Asia)

อุษาคเนย์ หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายของวัฒนธรรมและภาษา แต่ก็ยังเป็นภูมิภาคที่ถือได้ว่าค่อนข้างที่จะเอื้ออำนวยให้กับผู้หญิงมากกว่าทางเอเชียใต้หรือตะวันออก ซึ่งมีหลายปัจจัยที่เอื้ออำนวย ความเกี่ยวข้องและสายสัมพันธ์ของตระกูล เช่นลูกสาวไม่ต้องเป็นภาระเรื่องค่าสินสอด ในการแต่งงานให้กับเจ้าบ่าว คู่สามีภรรยาเมื่อแต่งงานแล้วมักจะอยู่กับหรืออยู่ใกล้บ้านพ่อแม่ของภรรยา หรือผู้หญิงมีบทบาทในพิธีกรรมของชนพื้นเมือง เป็นต้น (Andaya. Online 2020) อีกทั้งผู้หญิงในภูมิภาคนี้ยังมีความสำคัญและมีอำนาจไม่น้อยไปกว่าบุรุษ แม้จะมีใช้อำนาจอย่างเป็นทางการ แต่ก็ยังเป็นอำนาจที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรม (อุษณีย์ พรหมสุวรรณ. 2547) และจากหลักฐานโบราณคดีทั้งในยุคก่อนและตอนต้นของประเทศไทยพบว่าสังคมให้การยอมรับผู้หญิงในฐานะความเป็นแม่ เมื่อศาสนาพุทธเข้ามาเยือนจะพบว่าผู้หญิงเป็นส่วนหนึ่งของคติความเชื่อทางพิธีกรรมในฐานะที่เป็นเทพี นักดนตรี นางช่างฟ้อนรำ ตามชาติต่าง ๆ ทั้งยังมีบทบาทและสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างและหลากหลาย (รัศมี ชูทรงเดช. 2559) ด้วยสถานะที่แตกต่างนี้เอง ทำให้การจัดวางภาพลักษณ์ของผู้หญิงมีความต่างด้วยมีการแตกต่างด้วย จากการศึกษาของ ประสิทธิ์ แยมศรี (2548) ศึกษาภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยในเพลงลูกทุ่งแนวคาเฟ่พบภาพลักษณ์เกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงกล้ามากที่สุด และถูกนำไปใช้เป็นสินค้าทางเพศ โดยเป็นการกล้าแสดงออกทางเพศ ขณะที่ กนิษฐา จันทรงาม (2548) ศึกษาคุณค่าของสตรีในกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าตนเองด้อยกว่าความเป็นชาย ในเรื่องของความไม่เสมอภาคของ

ผู้หญิงไทยนี้สามารถปรากฏเป็นภาพลักษณ์ที่ชาวตะวันตกสามารถบันทึกได้ตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา ผู้หญิงไทยในสมัยนั้นต้องมีภาระทั้งดูแลเรื่องภายในบ้านและการประกอบอาชีพนอกบ้านอีกด้วย ซึ่งเสมือนถูกเอาเปรียบจากเพศชาย (ปิยะนาถ อังควานิชกุล และสุรเชษฐ สุขลาภกิจ. 2552) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันจะพบว่า คนรุ่นใหม่มีเจตคติที่ว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ของผู้หญิงเสมอไปที่เป็นเพียงแม่และภรรยา สำหรับค่านิยมเรื่องความเสมอภาคนั้นจะพบว่า วัฒนธรรมความเชื่อของไทยมีผลต่อความเสมอภาคทางเพศ เนื่องจากวัฒนธรรมความเชื่อของไทยยังคงเชื่อว่าภาระการดูแลบ้านและการดูแลบุตรยังคงควรเป็นของผู้หญิง (พิมพ์ฉัตร รสสุธรรม. 2565)

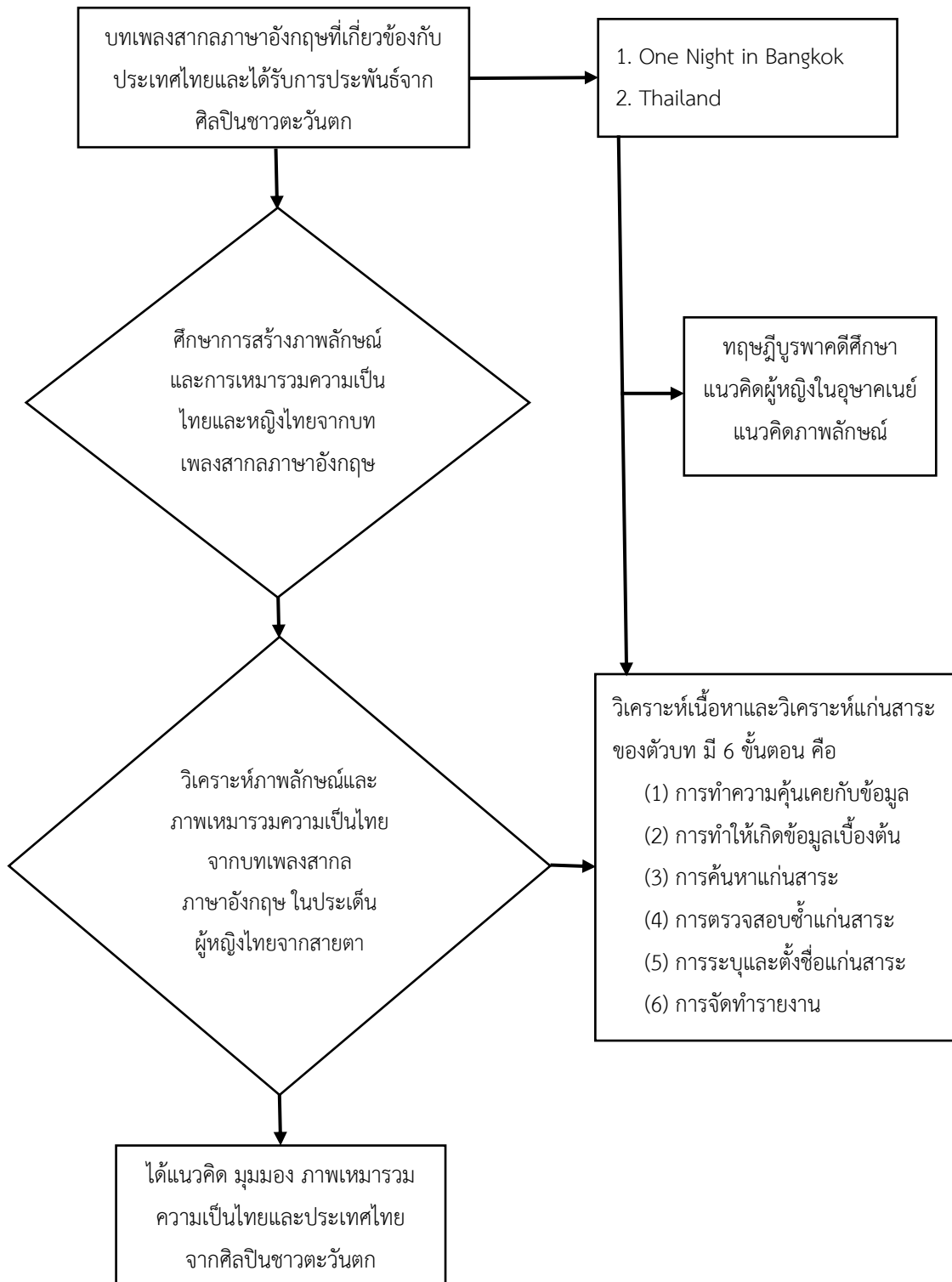
3. แนวคิดภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์คือองค์รวมของความเชื่อ ความประทับใจของบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยิ่งหากมีความประทับใจสูงจะยิ่งมีความเกี่ยวพันอย่างสูงในการสร้างภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ (Kotler. 2000 : 533) มิติของภาพลักษณ์ อันได้แก่ ทักษะคติ ข้อมูล และพื้นที่ของการเป็นตัวแทน สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มคนหรือสังคมได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า มิติของภาพลักษณ์เป็นหนึ่งในกระบวนการที่นำเสนอต่อสังคม โดยการประกอบสร้างความหมายทั้งเชิงอุปมาอุปไมยและรูปภาพ รวมไปถึงการแทรกแซงกระบวนการที่ทำให้เกิดภาพตัวแทนของสังคม

นอกจากนี้ภาพลักษณ์ยังเป็นส่วนหนึ่งของพลวัตรในการเป็นตัวแทนสังคม เมื่อใดก็ตามที่มีการเคลื่อนไหว ตัวภาพลักษณ์จะสร้างนิยามอันใหม่ได้ในเวลาเดียวกัน (Arruda. 2015) ภาพลักษณ์ สามารถจำแนกได้สองประเภทใหญ่ ๆ คือ หนึ่ง ทางด้านจิตวิทยา โดยภาพลักษณ์ถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกให้กับปัจเจกบุคคล ถ้าบุคคลมีภาพลักษณ์เชิงบวกก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงบวก เช่นเดียวกันหากบุคคลมีภาพลักษณ์ในเชิงลบ จะก่อให้เกิดอคติได้ อีกทั้งภาพลักษณ์ยังเป็นเรื่องที่ฝังใจและค่อนข้างจะถาวร หากไม่มีชุดข้อมูลใหม่มาแก้ไข ภาพลักษณ์จะไม่ถูกทำให้เปลี่ยนแปลง สอง ด้านธุรกิจ โดยภาพลักษณ์ชนิดนี้จะปรากฏในรูปของตราสินค้าหรือโลโก้ หากภาพลักษณ์ทางบริษัท จะสามารถขายสินค้าได้ราคาที่สูง (เนติพงศ์ พุ่มพวง. 2560 : 16)

ภาพลักษณ์ของประเทศก็มีอิทธิพลเช่นเดียวกัน โดยภาพลักษณ์ของประเทศมาจากความคิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อประเทศใด ๆ ภาพลักษณ์ของประเทศมีอิทธิพลอย่างยิ่งโดยเฉพาะในสายตาของอาณาประเทศ อีกทั้งยังส่งผลต่อเรื่องเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวและการลงทุนด้วย นอกจากนี้ ภาพลักษณ์ของประเทศยังมีส่วนอย่างมากต่อความสำเร็จของการส่งออก เนื่องจากภาพลักษณ์ของประเทศส่งผลต่อแนวคิดของผู้คนที่จะประเมินคุณภาพสินค้าหรือคุณภาพบุคคลของประเทศนั้น ๆ จากภาพลักษณ์ของประเทศ (Buhmann. 2016) เช่น การศึกษาของ อังศุมา เทียงประเทศ (2561) ที่ศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาชาวอเมริกันโดยภาพรวมนั้นอยู่ที่ระดับปานกลาง ในขณะที่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว ความมีวัฒนธรรม ความเป็นมิตรและมีน้ำใจของคนไทยอยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับการศึกษาของ เนติพงศ์ พุ่มพวง (2560) ที่พบว่าภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียอยู่ในระดับปานกลาง ภาพลักษณ์ของประเทศไทยจากการศึกษาของเนติพงศ์ ที่ใกล้เคียงกับของอังศุมา เทียงประเทศ คือ ประเทศไทยมีวัฒนธรรม คนไทยใจดีและเป็นมิตร แต่ในงานของเนติพงศ์ พุ่มพวง (2560) ได้มีการกล่าวถึงภาพลักษณ์ของเมืองไทยในด้านที่ไม่ดี คือเรื่องยาเสพติดและการค้าประเวณีโดยเฉพาะโสเภณีเด็ก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ มีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้คือ

1. เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกเพลงกลุ่มตัวอย่างโดยต้องเป็นเพลงเกี่ยวกับเมืองไทยและกรุงเทพมหานครที่ถูกประพันธ์ ถูกสร้าง และถูกขับร้องโดยศิลปินชาวตะวันตก ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการสืบค้น โดยใช้คำสำคัญ พบว่า มีอยู่ 6 เพลงด้วยกัน ได้แก่ (1) One Night in Bangkok จากละครเพลง Chess โดย Murray Head มียอดเข้าชมทั้งหมดจำนวน 65,705,850 ครั้ง เผยแพร่ปี พ.ศ. 2527 บนแพลตฟอร์มยูทูบอย่างเป็นทางการ และที่ไม่เป็นทางการ (2) A Passage to Bangkok โดยวง Rush ศิลปินจากแคนาดา มียอดเข้าชมในยูทูบทั้งหมด 3,247,000 ครั้ง เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2519 (3) Welcome to Bangkok โดยวง Brand New ศิลปินชาวอเมริกัน มียอดเข้าชมทั้งหมด 313,000 ครั้ง เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2549 (4) Bangkok โดย Destroyer ศิลปินชาวแคนาดา มียอดเข้าชมทั้งหมด 44,115 ครั้ง เผยแพร่ปี พ.ศ. 2558 (5) Bangkok Rain โดย The Cult ศิลปินชาวอังกฤษ มียอดเข้าชมทั้งหมด 84,170 ครั้ง เผยแพร่ปี พ.ศ. 2558 และ (6) Thailand โดย Roddy Ricch ศิลปินชาวอเมริกัน มียอดเข้าชมทั้งหมด 1,983,797 ครั้ง เผยแพร่ปี พ.ศ. 2564 คณะผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือก เพลง One Night in Bangkok และ เพลง Thailand เนื่องจาก เพลงทั้งสองมีการผลิตซ้ำในยูทูบจำนวนมาก โดย เพลง One Night in Bangkok มีจำนวนคลิปในยูทูบจนถึงปัจจุบันจำนวน 62 คลิปและเป็นที่รู้จักมากกว่าเพลงที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานครเพลงอื่น นอกจากนี้เพลง One Night in Bangkok ยังปรากฏในภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง Hangover 2 ที่ฉายในปี พ.ศ. 2554 ด้วย และถูกขับร้องใหม่โดยศิลปิน C21 ในปี พ.ศ. 2546 สำหรับเพลง Thailand มีจำนวนคลิป 24 คลิปด้วยกัน

2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บุรพาคติศึกษา แนวคิดผู้หญิงในอุษาคเนย์ และแนวคิดภาพลักษณ์ จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพลง One Night in Bangkok และ Thailand ทั้งที่เป็นเอกสาร เว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ยูทูบ จากนั้นคณะผู้วิจัยใช้วิธี การวิเคราะห์แก่นสาระของตัวบท (Thematic Textual Analysis) และ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดประเภท แยกแยะ เข้ารหัส พร้อมกับคัดกรองข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก จากนั้นจึงนำแก่นของเพลงที่ได้วิเคราะห์ ตีความด้วยทฤษฎีบุรพาคติศึกษา แนวคิดผู้หญิงในอุษาคเนย์ และแนวคิดภาพลักษณ์ แล้วจึงสรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. รายละเอียดเพลง One Night in Bangkok และเพลง Thailand

1.1. เพลง One Night in Bangkok

เพลง One Night in Bangkok เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2527 ได้รับความนิยมในทันทีที่เปิดตัว เป็นเพลงที่ใช้เปิดตัวละครเพลงเรื่อง Chess ขับร้องโดย Murray Head นักแสดงและนักร้องชาวอังกฤษ ประสานเสียงโดย Anders Glenmark นักร้องชาวสวีเดน หลังการเปิดตัวเพลง One Night in Bangkok ขึ้นอันดับหนึ่งในแอฟริกาใต้ เยอรมนีตะวันตก สวิสเซอร์แลนด์และออสเตรเลีย และอยู่อันดับสามจากฝั่งแคนาดาและสหรัฐอเมริกา สำหรับผู้ประพันธ์เพลง One Night in Bangkok นั้นประกอบไปด้วย Tim Rice, Benny Andersson และ Bjoern Ulvaeus สำหรับเนื้อหาเพลง One Night in Bangkok กล่าวถึงแชมป์หมากรุกชาวอเมริกัน Freddie Trumper เตรียมพร้อมสำหรับเกมหมากรุกกับคู่ต่อสู้ชาวรัสเซีย เขาเยาะเย้ย 'ความสุข' และสถานที่ท่องเที่ยวของ

กรุงเทพมหานคร-แม่น้ำเจ้าพระยา (แม่น้ำเก่าที่เต็มไปด้วยโคลน) วัดโพธิ์ (พระพุทธไสยาสน์) และแสงสีแฉ่งที่รบกวนสายตา เป็นต้น (Newton. Online. 2019; Ian. Online. 2022) นอกจากนี้ภาพที่ปรากฏในยูทูปนั้นจะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครถูกตีความอย่างหลากหลายและเหมารวมจากชาวตะวันตกที่อยากให้กรุงเทพมหานครเป็นในสิ่งที่ตนเองคิด ผ่านเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายและสถานที่ รวมถึงการรับประทานอาหาร เช่น ผู้หญิงชาวตะวันตกใส่ชุดกิ๊ฟ การใส่ชุดแบบจีนผสมงอบแบบเวียดนาม การใช้मानแบบมูลี่ การใช้ตะเกียบทานอาหาร ความเป็นอินเดียโดยคนไทยและมียูทูปป็นศิวนาฏราชผสมอยู่ โดยชาวตะวันตกให้ความหมายของคนไทยในกรุงเทพมหานครเป็นลักษณะจีนและอินเดีย อาจหมายถึงและเหมารวมย่านพาหุรัดและสำเพ็งเป็นภาพลักษณ์ของกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังมีภาพเคลื่อนไหวชาวต่างชาติชมมวยไทย แต่อย่างไรก็ตามภาพที่ปรากฏในยูทูปนั้นยังมีภาพหญิงสาวในสถานที่ประเภทย่านบันเทิง แต่ใช้ผู้แสดงหญิงชาวตะวันตกเป็นผู้สวมบทบาท อีกทั้งการนำเสนอภาพเคลื่อนไหว ยังมีลักษณะเป็นควีนจาง ๆ แสดงให้เห็นถึงการจินตนาการเกี่ยวกับกรุงเทพมหานครของตัวศิลปินและคณะผู้สร้างงาน

ภาพที่ 2 ความเป็นไทยที่ถูกตีความผ่านเพลง One Night in Bangkok

ที่มา: YouTube

1.2 เพลง Thailand

เพลง Thailand เป็นเพลงซึ่งขับร้องโดยนักร้องชาวอเมริกัน Roddy Ricch หรือ Rodrick Wayne Moore Jr. เผยแพร่เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ในช่องที่เป็นทางการของค่ายเพลง “Various Artists – Topic” และเริ่มทำการเผยแพร่ในช่องยูทูปในรูปแบบที่เป็นทางการในปี พ.ศ. 2565 (Popable. Online. 2021) สำหรับเพลง Thailand นั้นมีวัตถุประสงค์ในการประพันธ์และขับร้องอยู่สองประการด้วยกัน คือความเป็นบ้านของเขา ซึ่งหมายถึง ความเป็นอเมริกันและนักร้องแร็ปเปอร์ที่ใช้ชีวิตอย่างสนุกสนาน ไม่จริงจัง และอีกประการหนึ่ง คือ การมาใช้ทรัพย์สิน การมาใช้ชีวิตเสเพลทั้งเรื่องการสำส่อนทางเพศและจ่าย (Pay) สาวที่เมืองไทย ซึ่งในโลกของฮิปฮอป นั้น คนรวยต้องคู่กับผู้หญิงร้าน ซึ่งในเนื้อเพลงนั้นตัวนักร้องต้องการคุยโวเกี่ยวกับความมั่งคั่งของตนเองพร้อมกับเหล่าหญิงร้านหลายคน และส่วนที่สำคัญที่สุดในเพลง Thailand นั้นคือ ส่วนที่เขาพูดถึงตัวเขากับการมีปฏิสัมพันธ์กับบรรดาผู้หญิงที่ไทย (London. Online. 2021)

2. การสร้างภาพลักษณ์ความเป็นไทยและหญิงไทยจากเพลงสากลภาษาอังกฤษ

2.1 การสร้างภาพลักษณ์ “เมืองไทย-มาจากดาวดวงไหน”

จากการศึกษาพบว่า สิ่งปรากฏในเพลงสากล ได้แก่ ชาวตะวันตกมองประเทศไทยในลักษณะของความเป็นภาพลักษณ์ “เมืองไทย-มาจากดาวดวงไหน” หรือ หมายถึงเมืองไทยอยู่ดาวคนละดวงกับชาวตะวันตก หรือตรงข้ามกับชาวตะวันตก โดยในเนื้อเพลง One Night in Bangkok ได้เริ่มต้นเนื้อเพลงที่ว่า “Bangkok, Oriental setting” เป็นการตอกย้ำอย่างชัดเจนถึงเมืองที่ตั้งอยู่ในโลกตะวันออกและมีความเป็น

ตะวันออก ซึ่งไม่รู้ถึงอำนาจของความเป็นตะวันตก จากเนื้อร้องท่อนถัดมาที่ว่า “And the city don’t know that the city is getting the creme de la creme of the chess world in a show with everything” ซึ่งหมายถึงทำไมคนกรุงเทพมหานคร ช่างไม่รู้อะไรเลยหรือว่าเหล่าบรรดานักเล่นหมากรุกระดับโลกพากันแห่มาที่กรุงเทพมหานครเพื่อประลองกำลังกัน จากความหมายจะแสดงให้เห็นถึงความโง่เขลา ที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ว่าผู้ยิ่งใหญ่ระดับโลกกำลังมา และประโยค “Siam’s gonna be the witness To the ultimate test of cerebral fitness” แม้ความหมายจะหมายถึง “ให้ประเทศไทยได้เป็นสักขีพยาน ว่าผู้ที่มีความฉลาดล้ำลึกกำลังทดสอบความฉลาดกันอย่างดุเดือด” แต่ยังคงสื่อความหมายโดยนัยว่า ประเทศไทยไม่เคยมีเหตุการณ์ที่มีผู้ที่มีความฉลาดอันสุดยอดมาชุมนุมแข่งขันกันเช่นนี้มาก่อน

2.2 การสร้างภาพลักษณ์ “เธอคือความฝัน”

เมื่อรูปแบบมีความแตกต่างกันเสมือนมาจากดาวที่ต่างกัน จึงทำให้เกิดรูปแบบของการสร้างภาพลักษณ์แบบที่สองตามมาคือ “เธอคือความฝัน” อันหมายถึงตะวันตกมีภาพที่อยู่ในใจเกี่ยวกับเมืองไทยและกรุงเทพมหานครอยู่แล้ว และสวมแว่นมองแต่ในมุมที่อยากให้เป็น จากนั้นจึงบอกเล่าภาพลักษณ์ความเป็นตะวันออกจากปากคนตะวันตก ดังในเนื้อเพลงที่ว่า “One night in Bangkok and the world’s your oyster.” หนึ่งในราตรีในกรุงเทพมหานคร และคุณจะได้เป็นเจ้าของโลกของหญิงไทย อีกทั้งคำว่า oyster นั้นจะสื่อถึงผู้หญิงและให้ความรู้สึกว่าเป็นผู้หญิงไทย เนื่องจากเนื้อเพลงกล่าวถึง กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของไทย ขณะที่เพลง Thailand มีบางท่อนที่ไม่ต่างกัน ดังนี้ “If a nigga playin’ chess, I’m king” “ถ้าคนผิวสีกำลังเล่นหมากรุกอยู่ จะเป็นตัวคิงของเกมสเลยแหละ” ในประโยคนี้จะเห็นได้ว่า แม้แต่คนอเมริกันผิวสีเองก็อาจไม่ได้รับการยกย่องที่ประเทศของตัวเองเท่าที่ควรนัก แต่หากมาหาความสนุกสนานที่เมืองไทยจะเป็นเหมือนดังคนสำคัญ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าทั้งสองเพลงมีเนื้อร้องที่เกี่ยวกับการเล่นหมากรุก ซึ่งการเล่นหมากรุกนั้นต้องใช้ความคิดและสมอง เป็นการสื่อให้เห็นถึงคนตะวันตกเป็นคนมีปัญหา นั่นเองซึ่งยังคงสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องที่คนตะวันตกเหนือกว่าคนตะวันออก เช่นเดียวกับเนื้อร้องท่อนที่ว่า “Shawty gon’ call a nigga ‘Your highness.’” สาวน้อยแสนสวยจะเรียกคนผิวสีว่า “คุณท่าน” ทั้ง “the world’s your oyster”, “I’m king” และ “Your highness.” แสดงให้เห็นถึงความฝันที่เกิดจากชาวตะวันตกว่า กรุงเทพมหานครและประเทศไทยเป็นดินแดนแห่งโลกีย์ รวมถึงตัวชาวตะวันตกเป็นดังราชาของชาวตะวันออก

2.3 การสร้างภาพลักษณ์ “การแฝงและแฝงฤทธิ์”

รูปแบบของการสร้างภาพลักษณ์ในเพลงสากลภาษาอังกฤษยังคงมีลักษณะของ “การแฝงและแฝงฤทธิ์” ซึ่งผลิตซ้ำความหมายว่าชาวตะวันตกเหนือกว่า และตะวันออกดูต้อยค่าจึงผลิตซ้ำเรื่องหญิงไทยและเมืองไทย โดยการมาท่องเที่ยวที่เมืองไทยเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น “Flew my bitch out from Thailand, she do the most” หมายถึง บินมาเมืองไทยเพื่อมาหาโสเภณี ได้ยินว่าหล่อนทำได้สารพัด (เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์) หรือ “Got a lot of D, got a lot of hundreds Go to buy the bitch with a lot of money” หมายถึงฉันมีความต้องการทางเพศเหลือล้น มีได้เรื่อย ๆ และจะไปซื้อโสเภณีด้วยเงินจำนวนมาก แม้ในเนื้อร้องจะใช้คำว่า Bitch ไม่ได้ใช้คำว่า Prostitute ซึ่งหมายถึงโสเภณีโดยตรง แต่ในความหมายภาษาสแลง คำว่า Bitch จะสื่อถึงโสเภณี (Free Dictionary. Online. 2023)

3. การเหมารวมความเป็นไทยและหญิงไทยจากเพลงสากลภาษาอังกฤษ

3.1 การเหมารวม “มิสคุนโส”

ขณะที่การเหมารวมเมืองไทยจะมีลักษณะ “มิสคุนโส” หมายถึง ภาพเหมารวมการถือตำแหน่งให้กับหญิงไทยและเมืองไทยเป็นเสมือนดังนครโสเภณี โดยคำว่ามิสจะประหนึ่งได้มังกฎเป็นนางงามโสเภณี และไม่ใช่แค่หญิงไทยเท่านั้น ยังรวมไปถึงเพศอันหลากหลายด้วยที่จะถูกเหมารวม โดยที่เราจะพบคำหรือเนื้อร้องของเพลงที่สื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องของ กามารมณ์ กิจกรรมทางเพศ การซื้อขายทางเพศ เช่น “your oyster”, “the god’s a she”, “bitch, fuck on the low”, “Got a lot of D”, “I spent twenty-five thou' on her titties” หรือ “an angel sliding up to me” เป็นต้น

3.2 การเหมารวม “ไทยแลนด์แดนบังอร”

“ไทยแลนด์แดนบังอร” คือ ความยั่ววน น่าลุ่มหลง ก่อให้เกิดอารมณ์ทางเพศต่อความเป็นตะวันตกซึ่งเปรียบตนเองเป็นเพศชาย แม้แต่เพศชายของไทยนั้นก็มีความเป็นผู้หญิงและอาจขายบริการทางเพศด้วยดังท่อนร้องในเพลง One Night in Bangkok ที่ว่า “You’ll find a god in every golden cloister And if you’re lucky then the god’s a she” หมายถึง คุณจะพบกับพระเจ้าในทุก ๆ ประตูหลัง และหากโชคดียิ่งคุณจะได้ลองพระเจ้าในรูปของคุณเธอ หรือหากจะกล่าวในที่นี้คือ God ในท่อนแรกจะหมายถึงการเป็นชายเหนือชาย เนื่องจาก golden cloister เป็นคำสแลง หมายถึง Anal Sex และ God ในท่อนที่สองคือกระเทย แม้ว่าการ Anal Sex จะสามารถทำได้ในผู้หญิงที่ยินยอมให้มีกิจกรรมทางเพศในลักษณะนี้ก็ตาม แต่เนื้อเพลงต้องการสื่อให้เห็นถึงเพศทางเลือก โดยการเลือกใช้คำว่า God มากำหนด ดังนั้นประเทศไทยจึงเป็นเสมือนสถานที่ท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวตะวันตกมาปลดปล่อยอารมณ์ทางเพศ มาใช้เงินจับจ่ายซื้อบริการทางเพศซึ่งราคาไม่แพงถ้าเทียบกับการซื้อขายบริการทางเพศในตะวันตก เช่นในเนื้อเพลงที่บอกว่า “I spent twenty-five thou' on her titties” หมายถึง ฉันจ่ายเงิน 25 ดอลลาร์เพื่อหน้าอกของเธอ, “I get about twelve for a key” หมายถึง ฉันไปเอามาหลายที่เลย จ่ายค่าห้องแค่ 12 ดอลลาร์ได้ในแต่ละครั้ง จากเนื้อหาในเพลง ทำให้เห็นภาพของ “ไทยแลนด์แดนบังอร” สื่อถึงเมืองไทยคือเพศหญิง ดังเนื้อร้องในเพลง One Night in Bangkok “Tea, girls, warm, sweet” น้ำชานองหนู เนื้ออุ่น ๆ หวาน ๆ , “One night in Bangkok makes a hard man humble Not much between despair and ecstasy” หมายถึงหนึ่งราตรีในกรุงเทพมหานคร แม้แต่คนใจแข็งยังต้องศิโรราบ สิ้นหวังกับซาบซ่านไม่ต่างกันมากนัก “One night in Bangkok and the tough guys tumble Can’t be too careful with your company” หมายถึง หนึ่งราตรีในกรุงเทพมหานคร แม้แต่ยอดชายชาติดียังต้องสยบ ต้องรอบคอบพร้อมรบกับคนข้างกายให้ดี ซึ่งคำร้องทั้งสองท่อนสื่อถึงตะวันตกที่เป็นชาย แม้จะแข็งแกร่งเพียงใด ก็สามารถถูกยั่ววนทางเพศ ให้ลุ่มหลงได้ สำหรับเนื้อร้องในเพลง Thailand มีที่สื่อถึงความเป็นเพศชายของคนตะวันตกและเพศหญิงของคนตะวันออกคือ “Shawty gon' call a nigga "Your highness” และ “If a nigga playin' chess, I'm king” ในประโยคนี้นอกจากจะแสดงความมีอำนาจเหนือกว่าแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่าตนเองเป็นเพศชาย เป็นผู้ควบคุมเกมทางเพศเป็นผู้กระทำ ขณะที่ประโยค “Flew my bitch out from Thailand, she do the most” นั้นเหมือนตั้งใจเน้นว่า คุณตัวที่ประเทศไทย ทำให้เห็นว่าชาวตะวันตกต้องบินข้ามน้ำข้ามทะเลมาอีกฟากฝั่งที่ถูกเป็นภาพเหมารวมของความเป็นผู้หญิงที่น่ายั่ววนชวนให้ลุ่มหลงทางเพศ

3.3 การเหมารวม “เมืองไทยเมืองบูด”

แนวคิดอีกหนึ่งประการที่พบในเพลงคือ “เมืองไทยเมืองบูด” หมายถึงความเสื่อมถอย ซึ่งเต็มไปด้วยความโลภอย่างเช่น คำว่า One Night ยังสื่อไปถึงความเป็น One Night Stand ได้ด้วย อีกทั้งยังมีประโยคอื่นที่บ่งบอกความเสื่อมทรามไร้อารยธรรม เช่น “The bars are temples but the pearls ain't free” ซึ่งหมายถึง จะไปเที่ยววัดหรือบาร์ก็เป็นสิ่ง ๆ เดียว แต่ถ้าอยากเสียจนสุดก็ต้องจ่าย ดังนั้นคำว่าวัดกับบาร์เป็นสิ่งเดียวกัน จะสื่อถึงความมั่งคั่ง ลุ่มหลง รวมไปถึงในวัดเองก็มีที่นวดไม่ต่างกับบาร์ โดยที่มีเนื้อเพลงบางท่อนระบุว่า “So you better go back to your bars, your temples, your massage” หมายถึง กลับไปที่บาร์ ไปที่วัด ไปหาที่นวดแล้วนวด ดีกว่าไหม จากการศึกษาของ Monk-Turner and Turner. (2017) พบว่าร้านนวด บางลักษณะอาจมีการแอบแฝงการเสนอขายการบำบัดประเวณี เช่น ร้านที่อยู่ริมถนนโดยเฉพาะการนวดน้ำมัน นอกจากนี้ยังมีประโยคที่บ่งบอกถึงการเป็นเมืองที่แออัด มลพิษและเหม็นสาบ ดังนี้ “Whaddya mean? Ya seen one crowded, polluted, stinking town” สำหรับเพลง Thailand ได้มีการกล่าวถึงบาร์เช่นเดียวกันในเนื้อร้องที่ว่า “Off a couple bars, I don't need a medic...” หมายถึง ฉันไม่ต้องการหูกยาอะไร แค่ไปบาร์ ฉันก็หายเร่าร้อนแล้ว หรือ “My lil' nigga do dirty...” เพื่อนฉันอยากทำสับคน ซึ่งจะสื่อถึงการมาทำสิ่งที่ลามก หยาบคายที่เมืองไทย

อภิปรายผลการวิจัย

ภาพลักษณ์และภาพเหมารวมของประเทศเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารสากล ไม่เพียงแต่ตอบสนองเป้าหมายทางทุนนิยมเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างสังคมและความสันติภาพได้ด้วย ผู้คนจะสร้างภาพลักษณ์ของประเทศต่าง ๆ ขึ้นในหัวของตนเองจากประสบการณ์ตรงและทางอ้อม อีกทั้งจะประเมินภาพเหมารวมของประเทศอื่น ๆ อัตลักษณ์ วัฒนธรรมที่เป็นแบบเหมารวมของประเทศตนเองกับประเทศอื่น หรือกล่าวได้ว่า นำภาพเหมารวมของประเทศตนเองไปเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ และมักจะมีความโน้มในการใช้อคติและทัศนคติแบบเหมารวมระดับชาติเพื่อให้คำนิยามชาวต่างชาติหรือประเทศอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากตน (Ingenhoff, Segev, and Chariatte. 2020) สิ่งหนึ่งที่สามารถสร้างการเหมารวมทางชาติพันธุ์ คือ การสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ และในรูปแบบต่าง ๆ โดยที่ชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์มักจะถูกสร้างภาพเหมารวมจากสื่อที่เป็นกลุ่มหลักหรือกลุ่มใหญ่ ในลักษณะที่เป็นความแปลกใหม่แบบวงแคบแต่ในเชิงลบ หรือ ภาพเหมารวมของความเป็นอื่น การผลิตสร้างภาพเหมารวมในเชิงลบของสื่อมวลชนที่เป็นกระแสหลักนั้นไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในเผ่าชาติพันธุ์ตนเองเท่านั้น แต่ยังไปกดทับและลดทอนความเป็นชาติพันธุ์ที่ต่ำกว่าหรือด้วยกว่าตนเองอีกด้วย (Ross. 2019) สื่อตะวันตกยังคงมีการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของประเทศไทยในทำนองลบในแง่ของความแตกต่างกันคนละโลก ความเป็นเพศ และเมืองโลกีย์สำหรับเพลง One Night in Bangkok และ Thailand นั้น ศิลปินยังคงสร้างภาพความเป็นเมืองไทยในสิ่งที่อยากให้เป็นที่จากทัศนคติของตนเอง ดังผลการวิจัยคือ ภาพลักษณ์ “มาจากดาวดวงไหน” และ “เธอคือความฝัน” นอกจากนี้เนื้อร้องยังสื่อความหมายในเชิงที่ว่าชาวตะวันตกเหนือกว่าประเทศไทยคือ “การแฝงและแฝงฤทธิ์” และ “ไทยแลนด์แดนบังอร” เนื้อหาจะเน้นถึงเมืองไทยเป็นเมืองเพศพาณิชย์ ดูเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ดังผลการวิจัยภาพเหมารวม “มิสคุณโส” และ “เมืองไทยเมืองบูด” หมายถึงต้องได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งการผลิตเนื้อหาเชิงเมืองไทยเป็นเมืองเพศพาณิชย์นั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พลอยชมพู เขาวนปรีชา และ ฉลองรัฐ เหมอมาลัยชลมารค (2561) ซึ่งพบว่าภาพลักษณ์ประเทศไทยที่ส่งผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวูดที่เข้ามาถ่ายทำในประเทศ

ไทยนั้นมีภาพลักษณ์ทั้งที่ขัดต่อกฎหมายไทยและไม่ขัดต่อกฎหมายไทย โดยหนึ่งในภาพลักษณ์ที่ขัดต่อกฎหมายไทยคือภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเรื่องการค้าประเวณี เช่นเดียวกับการศึกษาของ Poltecha (2017) ศึกษาการพรรณนาแบบภาพเหมารวมของหญิงไทยในภาพยนตร์ฮอลลีวูด จำนวน 5 เรื่องในรอบ 20 ปีที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ด้วยการวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยถูกนำเสนอผ่านสื่อตะวันตกด้วยรูปภาพของบาร์อะโกโก้ ร้านนวด และโสเภณีริมถนน โดยเฉพาะในภาพยนตร์ฮอลลีวูด เช่น ฉากสถานบันเทิงยามค่ำคืนในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งในเนื้อเพลง One Night in Bangkok ได้เขียนไว้เช่นเดียวกัน แต่เป็นเชิงเย้ยหยันว่าบาร์และวัดนั้นก็เหมือน ๆ กันหรือเป็นสิ่งเดียวกัน ซึ่งสิ่งนี้เราต้องยอมรับว่า ถึงเราจะมีภาพลักษณ์กับศาสนาพุทธและมีวัดมากเพียงใด แต่การมีแหล่งบันเทิงยามราตรีและการค้าประเวณีเป็นคนละส่วนกันกับศาสนา อีกทั้งแหล่งบันเทิงถือเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งและมีการเติบโตมาทุกสมัย ทั้งนี้เพราะธุรกิจสถานบันเทิงสามารถตอบสนองผู้บริโภคได้หลายลักษณะ (จุฑาทิพย์ พรหมวงศ์, อโณทัย งามวิชัยกิจ และยุทธนา ธรรมเจริญ. 2561) เพียงแต่ต้องควบคุมให้ถูกต้องตามกฎหมายและสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในการใช้บริการ และไม่ควรมีภาพลักษณ์ความเป็นไทยทั้งประเทศ เช่นเดียวกับกรณีของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิดที่ชาวตะวันตกเหมารวมว่าคนจีนและชาวเอเชียเป็นผู้นำโรคมาระบาด ซึ่งถือเป็นการเหมารวมตามฐานคติแห่งชาติพันธุ์ ด้วยเหตุนี้การที่เพลงทั้งสองระบุชื่อเมืองหลวง และชื่อประเทศโดยตรง จะทำให้เกิดการเหมารวมภาพลักษณ์และคุณลักษณะประเทศตามชื่อและศิลปินเป็นผู้บอกเล่า นอกจากนี้แฉวงสื่อทั้งที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ และโดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างยิ่งในการขยายขอบเขตการสร้างจินตนาการในภาพลักษณ์ สื่อสังคมออนไลน์จึงกลายเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการนำเสนอเพลงเกี่ยวกับชาติและบอกเล่าเรื่องราวระดับชาติ การส่งข้อมูลและเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นช่องทางสำคัญสำหรับรัฐบาลทั่วโลกในการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ของทุกประเทศ (Zhu and Zhang. 2022)

หากจะสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกควรใช้กลยุทธ์ “ศิลปินและคนดัง” เป็นผู้นำเสนอและถ่ายโอนภาพลักษณ์เชิงบวกด้านต่าง ๆ ผ่านการรณรงค์ที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยคนดังและศิลปินต้องมีลักษณะน่าเชื่อถือ น่าไว้วางใจ ซื่อสัตย์ มีคุณสมบัติและมีทักษะในการดึงดูดใจ (Marković, Radosavljević, & Borisavljević. 2022) ศิลปินหรือคนดังนั้นสามารถเป็นกระบอกเสียงได้อย่างดี เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะสร้างการรับรู้ที่สูงและรวดเร็วให้กับผู้บริโภค (Scherf. 2023) เช่นเดียวกับผลวิจัยของของ Banterng (2021) ที่ศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศไทยของสำนักข่าวต่างประเทศ 3 แห่งในประเทศไทยอันได้แก่ Voice of America, BBC News, และ China Radio International ครอบคลุมมิติสำคัญ 6 มิติที่จำเป็นสำหรับการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกอันเป็นแบบจำลองระดับชาติ อันได้แก่ (1) การส่งเสริมการท่องเที่ยว (2) การสร้างแบรนด์และการส่งออกแบรนด์ระดับชาติที่ประกอบด้วยแบรนด์องค์กร และสินค้าและบริการ (3) นโยบายต่างประเทศ (4) การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ (5) การส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ และ (6) ชื่อเสียงของบุคคลสาธารณะและความเป็นมิตรของประชาชนจากมุมมองของต่างประเทศ จากมิติทั้ง 6 นั้นจะเห็นได้ว่าการนำเสนอมิติของการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียง อีกทั้งสำนักข่าวต่างประเทศทั้ง 3 แห่งในประเทศไทยนั้นยังนำเสนอข่าวผ่านสังคมออนไลน์อย่างเพชฌัญชี่ซึ่งถือว่าเป็นสื่อกระแสรองด้วยเช่น ดังนั้นคณะผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับประเทศและผู้หญิงไทยควรเกิดจากการสร้างเนื้อหาเชิงบวกผ่านสื่อกระแสหลักในสำนักข่าวต่างประเทศทั้งที่เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์และสื่อกระแสรองอย่างสื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับการใช้กลยุทธ์ศิลปินและบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นผู้สื่อสารภาพลักษณ์

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการนำผลการศึกษาไปต่อยอดในการทำวิจัยการผลิตสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ความเป็นไทยที่ดีที่นอกเหนือจากแค่ลักษณะภูมิประเทศและสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม ซึ่งเนื้อหาที่ควรนำเสนอคือเรื่องของวัฒนธรรมอันดีงาม วิถีชีวิตของไทย ความเป็นอยู่ของคนไทยที่สอดคล้องกับความเป็นไทยสากล ความดีความงามในแบบฉบับคนไทย อีกทั้งภาครัฐควรสนับสนุนการสร้างสื่อที่ดี การใช้ผู้ทรงอิทธิพลที่มีชื่อเสียงในทางที่ดีมาช่วยเป็นกระบอกเสียงและสร้างภาพลักษณ์อันดีงาม รวมถึงการชูนโยบายนักท่องเที่ยวคุณภาพ ที่ไม่ทำลายภาพลักษณ์ความเป็นไทย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเพลงในลักษณะเดียวกันของแต่ละชาติในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อศึกษามุมมองที่ชาวตะวันตกมีให้กับภูมิภาค และควรศึกษาสื่อกระแสหลักเปรียบเทียบกับสื่อกระแสรอง ทั้งสื่อจากต่างประเทศ และสื่อในประเทศเพื่อศึกษาเปรียบเทียบกัน

รายการอ้างอิง

- กนิษฐา จันทรงาม. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างเพศสภาพต่อการให้คุณค่าตนเองของสตรีในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑาทิพย์ พรหมวงศ์, โอนทัย งามวิชัยกิจ และยุทธนา ธรรมเจริญ. (มกราคม – เมษายน 2561). “พฤติกรรมการใช้บริการผับและสถานบันเทิงรอบสถานศึกษาของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร.” **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 12(1) : 23-37.
- ชญาน์วดี ปัญญาเพชร. (2557). **ศิลปะร่วมสมัยไทยภายใต้แนวคิดหลังอาณานิคมในทศวรรษที่ 1990**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เนติพงศ์ พุ่มพวง. (2560). **ภาพลักษณ์ประเทศไทยในสายตาของชาวรัสเซีย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัสเซียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปิยะนาถ อังควานิชกุล และสุรเชษฐ สุขลาภกิจ. (มกราคม-ธันวาคม 2552). “ภาพลักษณ์สตรีไทยจากเอกสารชาวตะวันตกในสมัยอยุธยา”. **วารสารประวัติศาสตร์**. : 59-78.
- ประสิทธิ์ แยมศรี. (2548). **ภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยในเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาเพลงแนวคาเฟ่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (กลุ่มวรรณคดี) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พลอยชมพู เชาวนปรีชา และ ฉลองรัฐ เหมอมลย์ชลมารค. (2561). “ภาพลักษณ์ประเทศไทยในภาพยนตร์ฮอลลีวูด”. ใน **การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 13 ปี การศึกษา 2561** (pp. 2040-2051) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พิมพ์ฉัตร รสสุธรรม. (มกราคม-เมษายน 2565). “การส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายในมุมมองของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย.” **วารสาร มจร การพัฒนาสังคม**. 7(1) : 220-231.
- พีระพงศ์ แก้วแท้. (2561). **Songs About Bangkok มอกรุงเทพมหานคร ฯ ผ่านเพลงจากศิลปินต่างชาติ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.fungjaizine.com/quick_read/snacks/songsaboutbangkok. [9 กุมภาพันธ์ 2566].

- รินทร์ฤดี ภัทรเดช. (2565). เรื่องเล่ากับการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ในเครื่องประดับอัญมณีชั้นนำของไทย. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัศมี ชูทรงเดช. (2559). “ผู้หญิง” จากหลักฐานทางโบราณคดี.” ในพิพัฒน์ กระแจะจันทร์. **พลังผู้หญิง แม่เมีย
และเทพสตรี: ความจริง และภาพแทน**. 59-72. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ.
- อังศุมา เทียงประเทศ. (2561). **ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวประเทศไทยในมุมมองชาวอเมริกัน**. วิทยานิพนธ์
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อานนทวงศ์ มฤคพิทักษ์. (2562). **ที่เราโกรธเพราะมีความจริงอยู่ในนั้น**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://anontawong.com/2019/12/14/angry-because-it-is-true/>. [9 กุมภาพันธ์ 2566].
- อุษณีย์ พรหมสุวรรณ. (2547). **ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19
ถึงกลางศตวรรษที่ 20**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Third World. (2016). **ทำไมเพลง One Night in Bangkok จึงเป็นเพลงเหยียดเมืองบางกอก**. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา : [https://www.thirdworldtoday.com/post/ทำไมเพลง-one-night-in-bangkok-จึงเป-
นเพลงเหย-ยดเม-องบางกอก](https://www.thirdworldtoday.com/post/ทำไมเพลง-one-night-in-bangkok-จึงเป-
นเพลงเหย-ยดเม-องบางกอก). [9 กุมภาพันธ์ 2566].
- Andaya, B.W. (2020). **Women in Southeast Asia**. [Online]. Source : <https://asiasociety.org/education/women-southeast-asia>. [9 February 2023].
- Arruda A. (2015). “Image, Social Imaginary and Social Representations.” In Sammut, G. et.al. **The
Cambridge Handbook of Social Representations**. 128-142. Cambridge : University Press.
- Azmi, N.J. et al. (September 2021). “Gender Stereotype in Toy Advertisements on Social Networking
Sites.” **Online Journal of Communication and Media Technologies**. 11(4) : 1-14.
- Bantern, T. (2021). “Creating country image through public diplomacy: The case of foreign media
in Thailand.” **Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues**. 24(Special Issue 5) : 1-11
- Buhmann, A. (2016). “The Constitution and Effects of Country Images: Theory and Measurement
of a Central Target Construct in International Public Relations and Public Diplomacy.”
Studies in Communication Sciences. 16(2) : 182-198.
- Free Dictionary. (2023). **Bitch**. [Online]. Source : <https://www.thefreedictionary.com/bitch>. [11 July
2023].
- Fordham, G. (2006). **A New Look at Thai AIDS: Perspective from the Margin**. Oxford : Berghahn
Books Incorporated.
- Gurgen, E.T. (December 2016). “Social and Emotional Function of Music Listening: Reasons for
Listening to Music.” **Eurasian Journal of Educational Research**. 16 (66) : 229-242.
- Ian. (2022). **One Night in Bangkok**. [Online]. Source : [https://iamkohchang.com/blog/one-night-in-
bangkok.html](https://iamkohchang.com/blog/one-night-in-
bangkok.html). [3 July 2023].

- Ingenhoff, D., Segev, E., and Chariatte, J. (May 2020). "The Construction of Country Images and Stereotypes: From Public Views to Google Searches." **International Journal of Communication**. 14 : 92-113.
- Jowett, B. (2013). **The Republic**. Idaho : Roman Roads Media.
- London, A. (2021). "**Thailand**" by Roddy Ricch. [Online]. Source : <https://www.songmeaningsandfacts.com/thailand-by-roddy-ricch/>. [3 July 2023].
- Kossanovaa, A. Sh., et al. (2016). "Music as the Representative of the World Picture, the Phenomenon of Culture." **International Journal of Environmental & Science Education**. 11(12) : 5171-5181.
- Kotler, P. (2000). **Marketing Management**. New Jersey : Prentice Hall.
- Marković, I., Radosavljević, G., and Borisavljević, K. (2022). "Celebrity Endorsement Influence on Destination Image." **Naše Gospodarstvo/Our Economy**. 68(4) : 66-74.
- Monk-Turner, E., & Turner, C. G. (2017). "Thai Massage and Commercial Sex Work: A Phenomenological Study." **International Journal of Criminal Justice Sciences**. 12(1) : 57-68.
- Newton, T. (2019). **One Night in Bangkok**. The Song, 35 Years Later. [Online]. Source: <https://thethaiger.com/uncategorized/one-night-in-bangkok-the-song-45-years-later-2>. [3 July 2023].
- Poltecha, S. (2017). **Stereotypical Depiction of Thai Women in Hollywood Films**. Master of Arts (English Language Studies) Faculty of Liberal Arts Thammasat University.
- Popable. (2021). **Thailand by Roddy Ricch**. [Online]. Source : <https://popnable.com/usa/songs/577895-roddy-ricch-thailand>. [3 July 2023].
- Ross, T. (2019). "Media and Stereotypes." In: Ratuva, S. **The Palgrave Handbook of Ethnicity**. Singapore : Palgrave Macmillan.
- Said, E. W. (1979). **Orientalism**. New York : Random House.
- Scherf, A. S. (2023). **The Impact of Celebrity-Endorsed Marketing on Destination Attitudes - A Two Country Study**. Master of Science (Digital Marketing) Modul University, Vienna.
- Scurry, S. T. (2010). **Orientalism in American Cinema: Providing an Historical and Geographical Context for Post-Colonial Theory**. Master of Arts (History) the Graduate School of Clemson University.
- Shopify. (2022). **Most Popular Social Media Platforms in 2022** [Online]. Source : <https://www.shopify.com/blog/most-popular-social-media-platforms>. [9 February 2023].
- Zhu, Z. and Zhang, C. (10 October 2022). "Analysis of the Relationship between National Image Building and International Communication Ability from the Perspective of Ecology under the Media Environment." **Journal of Environmental and Public Health**. : 1-10.

การจัดการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา

Management for Local Development of the Subdistrict Administrative Organization in Nakhon Ratchasima Province

วันเพ็ญ สุวัฒน์นอม^{1,*}, ภมร ขันธะทัต² และธนิศร ยืนยง³

Wanpen Suwatnodom^{1,*}, Phamorn Khanthahat² and Tanisorn Yeunyong³

Received	01 September 2023
Revised	20 November 2023
Accepted	21 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ที่มีภูมิลำเนาตามบัตรประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านผลลัพธ์การดำเนินการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมา คือ ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 3.67$) และด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ ส่วนภาวะผู้นำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) โดยพบว่า ด้านความซื่อสัตย์อย่างจริงใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.61$) และด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ได้ $\hat{Y} = 3.118 + 0.086$ (การมีบาร์มี) + 0.076 (การมุ่งเน้นบุคลากร) + 0.050 (การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) + 0.024

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

¹ D.P.A., Student in Public Administration, Pathum Thani University.

* Corresponding author, email: penny_aom@hotmail.com

² ศศ.ต. (พัฒนศาสตร์), มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2558. รองศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

² D.P.A (Development Science), Pathum Thani University, 2015. Associate Professor Department of Public Administration, Faculty of Political Science, Pathum Thani University.

³ ป.ร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2559. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

³ Ph.D. (Public Administration), Pathum Thani University, 2016. Associate Professor Department of Public Administration, Faculty of Political Science, Pathum Thani University.

(การนำองค์การ) อย่างไรก็ตามควรปรับปรุงและพัฒนาองค์การอย่างเหมาะสม เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมี การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการจัดการเชิงกลยุทธ์ ทบทวน ประเมิน บูรณาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศขององค์การ ที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาท้องถิ่น, คุณภาพการบริหารจัดการ, ภาวะผู้นำ

Abstract

This research was objected to study the quality of the public administration and the local administrators' leadership affecting the local development. The sample group was consisted of 400 people, with domicile addresses appearing on their ID cards in the Subdistrict Administrative Organization area, Nakhon Ratchasima Province. The tool was a questionnaire. The statistics, used in data analysis, were included with Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation. and Multiple Regression Analysis.

The results revealed that the overall quality of the public administration of the Subdistrict Administrative Organizations in Nakhon Ratchasima Province was at a high level ($\bar{X} = 3.58$). Considering each aspect, it was found that the operational result aspect was the highest ($\bar{X} = 3.98$), followed by the measurement analysis and the knowledge management aspect ($\bar{X} = 3.67$), the focus on the customer service and the stakeholders aspect ($\bar{X} = 3.65$). For the leadership aspects, the overall aspects were at a high level ($\bar{X} = 3.49$). Considering each aspect, it revealed that the honesty and the sincerity aspects were the highest ($\bar{X} = 3.88$), followed by the vision aspect ($\bar{X} = 3.61$) and the self-development aspect ($\bar{X} = 3.58$). For the Multiple Regression Analysis, $\hat{Y} = 3.118 + 0.086$ (the prestige aspect) + 0.076 (the focus on the personnel aspect) + 0.050 (the focus on the customer service and the stakeholders) + 0.024 (the organization leadership aspect). However, the organization should be improved and appropriately developed in the same direction with the explicit goals. The strategic management, the review, the evaluation and the integration should be performed to sustainably reinforce the organizational excellences.

Keywords: Local development, Management quality, Leadership

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนด ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวางแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและ

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีมิติด้านการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม องค์กร (กระทรวงมหาดไทย. กรมการปกครอง. 2541) และการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนมิติในเชิงพื้นที่ ทั้งพื้นที่ ใกล้เคียงขยายไปสู่พื้นที่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับประเทศ ระดับทวีป จนกระทั่งระดับโลกด้วย สาเหตุที่ต้อง มองอย่างรอบด้าน ก็เพราะว่าในโลกของความเป็นจริงนั้นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และองค์กรทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีป และในระดับโลกล้วนส่งผลกระทบต่อองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทางตรงก็ทางอ้อม จึงกล่าวได้ว่า ปรากฏการณ์ทั้ง 4 ด้าน ที่เกิดกับเขตพื้นที่ 4 ระดับนี้ ล้วนถือเป็นสภาพแวดล้อมที่ควรต้องคำนึงถึงในกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น ดังนั้นในการ วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงไม่ควรมองรอบด้านแต่เพียงเขตพื้นที่การปกครองของตนเองเท่านั้น แต่ต้องมองให้ กว้างออกไปครอบคลุมเขตพื้นที่อื่นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีประสิทธิภาพและ มีประสิทธิผลในการรับมือกับสถานการณ์หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากเขตพื้นที่เหล่านั้นอย่างรู้เท่าทัน จนทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ได้อย่างเต็มที่หรือหาหนทางในการป้องกันอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. 2553 : 2) ในปัจจุบันพบปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอิสระขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาอำนาจในการควบคุมการใช้จ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหา ข้อจำกัดของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่กระทบต่อความเป็นอิสระ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ปัญหาการจัดการในการตรวจเงินระดับท้องถิ่นเนื่องจากชุมชนยังมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะนำพาชุมชนไปในทิศทางที่ถูกต้องเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความกินดี อยูดี มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ยังต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลเป็นเหมือนเฟืองคอยขับเคลื่อนและ ช่วยสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ ในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาความไม่สมดุลของภาคเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ปัญหา ด้านคุณภาพชีวิต ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สถาบันพระปกเกล้า. 2550) ทั้งนี้ จังหวัดนครราชสีมา ยังมีประชากรจำนวนมาก และมีพื้นที่ขนาดใหญ่ทำให้การพัฒนาไม่ดีเท่าที่ควร ต้องอาศัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเข้าถึงประชาชนและพื้นที่ สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นล้วนแต่เป็นสาเหตุของการพัฒนา ท้องถิ่นว่าจะเป็นไปในทิศทางใด เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเสนอแนวการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนหน่วยงานด้านการพัฒนาชุมชนและที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องต่อไป
2. นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการและภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
3. ได้องค์ความรู้ใหม่ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เชื่อมโยง สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นชุดข้อมูลสำหรับการพัฒนาในระดับที่กว้างขึ้นต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

จากการค้นคว้า พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ปี 2561-2565 กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. 2560 : 2) ได้เสนอแนวทางพัฒนาดังนี้ 1) การสานต่อแนวทางพระราชดำริ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ การพัฒนา ปรับปรุงแหล่งน้ำต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและทำการเกษตร 2) การพัฒนาการศึกษา เป็นงานจัดการศึกษา พัฒนาการศึกษา และพัฒนา เตรียมความพร้อมของบุคลากรด้านการศึกษาให้มีคุณภาพ มีทักษะ 3) การพัฒนาด้านการเกษตร โดยให้ความรู้ในด้านการผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ปรับปรุงพันธุ์ การพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การหาช่องทางการจำหน่ายสินค้า การพัฒนาและสนับสนุนการทำงานของอาสาพัฒนาเกษตรหมู่บ้าน 4) การพัฒนาสังคม โดยพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาสและประชาชนในภาพรวม งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5) การพัฒนาสาธารณสุข การรักษาพยาบาล การดูแล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยของประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 6) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุง เส้นทางคมนาคม การสนับสนุนเครื่องมือเครื่องจักรกล เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และ 7) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสงบเรียบร้อย และการฝึกอบรมอาสาสมัครต่าง ๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2564) ได้เสนอแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2561-2564 เรื่องการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 (Public Sector Management Quality Award : PMQA) ดังนี้ 1) การนำองค์การ พิจารณาการบริหารจัดการของผู้บริหารได้แก่ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ทิศทาง และความคาดหวังที่ชัดเจน มีวิธีการสื่อสารที่ดี ถ่ายทอดนโยบาย กฎเกณฑ์ วิสัยทัศน์ ขั้นตอนปฏิบัติงานกับพนักงานในทุกระดับ มีวิธีการกระตุ้น โน้มน้าว และผลักดันพนักงานให้ทำงานบรรลุตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย มีบทลงโทษต่อพนักงานอย่างยุติธรรมในกรณีที่มีการทุจริต มีตัวชี้วัดสำหรับผู้บริหาร มีการกระจายอำนาจให้พนักงาน มีการวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ อีกทั้งเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างเหมาะสม 2) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ได้แก่ มีการวางแผนที่เหมาะสม ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ทันสถานการณ์ มีการกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยง

เป้าหมาย กับตัวชี้วัด เข้ากับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การ มีข้อมูลและระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านการเงิน การตลาด บุคลากร รวมทั้งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ มีการเก็บข้อมูลความต้องการ ความพึงพอใจพร้อมรับฟังความคิดเห็นเพื่อใช้ในการออกแบบและปรับปรุงการให้บริการ คำนึงถึงผลประโยชน์ ความสะดวกสบายของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้มีวิธีและช่องทางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 4) การวัด ได้แก่ มีการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลด้วยการตอบสนองความพึงพอใจของพนักงานในด้านต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ความสามารถ และการเพิ่มศักยภาพให้บุคลากร 6) การมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการภายในองค์การ และกระบวนการที่มีผลต่อประชาชน และ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ มีวิธีในการแสดงข้อมูลและผลลัพธ์ให้แก่สาธารณชนอย่างโปร่งใส

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

Kouzes and Posner (1995 : 329) กล่าวว่า รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยมีความเชื่อที่ว่า การเป็นผู้นำนั้นเป็นกระบวนการที่สามารถสอนได้ ซึ่งคุณสมบัติของผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ มีความคิด และมีทิศทางปฏิบัติที่ชัดเจน 2) การมีบารมี สามารถดึงดูดให้ผู้ตามเกิดความกระตือรือร้น เกิดความจงรักภักดีและให้ความไว้วางใจแก่ผู้นำ 3) การมีสัญลักษณ์ที่แสดงออกให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความเหมาะสม ควรได้รับการยกย่องให้รางวัลเป็นพิเศษจากการที่ใช้ความคิดโดยฉับพลัน 4) การพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อผู้ตาม และช่วยเสริมสร้างอำนาจให้แก่ผู้ตาม 5) การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา โดยส่งเสริมให้ผู้ตามเกิดการใช้สติปัญญา แก้ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ได้ และ 6) ความซื่อสัตย์ จริ่งใจ การทำตนสม่ำเสมอ มีเกียรติ การเชื่อมั่นในตัวเอง และยึดมั่นในคำพูดของตนที่ได้กล่าวไป

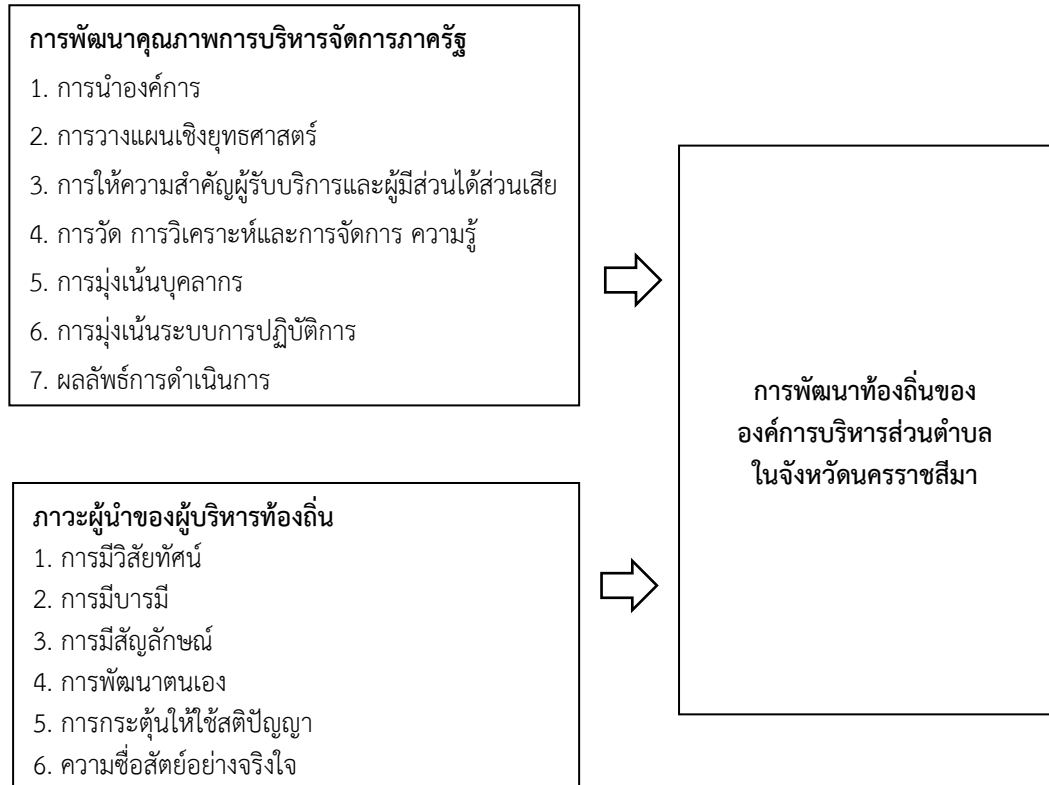
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนันต์ โพธิกุล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานหรือตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกัน ส่วนตำแหน่งงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีแตกต่างกัน 4 คู่ และการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.793 ถึง 0.566 ระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงถึงระดับต่ำ และมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ เพ็ญแข ดิษฐบรรจง และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินคุณภาพการบริการและการบริหารจัดการของพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการและการบริหารจัดการของวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการและการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับดี ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังสูงกว่าความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการและการบริหารจัดการของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง พิเชษฐ์ ภูเฉลิมตระกูล และคณะ (2561) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่าโดยภาพรวมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ตามลำดับ ส่วนประสิทธิผลของเทศบาล พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน โดยด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านการพัฒนาองค์กร และ ด้านการจัดหาและจัดสรรทรัพยากร ตามลำดับ โดยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ การเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรการสร้างวิสัยทัศน์ ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ รัฟิพร ธงทอง (2561) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าระดับภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ผู้นำแบบมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำแบบสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำแบบปล่อยตามสบาย ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำแบบกระตุ้นทางปัญญา และผู้นำแบบคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ ส่วนสภาพวัฒนธรรมองค์การ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยวัฒนธรรมองค์การแบบครอบครัว เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์การแบบเน้นการพัฒนา และวัฒนธรรมองค์การแบบเน้นสายการบังคับบัญชา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อีกทั้งยังพบว่าวัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวกกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การมีความสามารถในการพยากรณ์ร้อยละ 33.7% ($R^2 = .337$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ข้อค้นพบควรใช้กระบวนการ PDCA มาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำกับวัฒนธรรมองค์การ เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้นำการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2561-2564 และภาวะของผู้นำตามแนวคิดของ คูช และโพสเนอร์ (Kouzes and Posner, 2004 : 21) มาเป็นตัวแปรต้น ที่มีผลต่อตัวแปรตามได้แก่ การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อายุ 18 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2563) แบ่งเป็นชายจำนวน 60,229 คน หญิง จำนวน 66,461 คน รวมทั้งหมด 127,276 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรของทาโรยามาเน (Yamane, 1973 : 727-728) และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 5 เปอร์เซ็นต์

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)

โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ได้ดังนี้

$$n = \frac{127,276}{1 + 127,276 \times (0.05)^2}$$

$$n = 398.75 \text{ ปรับเป็น } 399 \text{ คน}$$

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล	ชาย	หญิง	รวม	กลุ่มตัวอย่าง
1	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองศาลา	12,086	13,377	25,463	80
2	องค์การบริหารส่วนตำบลจอหอ	7,719	8,549	16,268	51
3	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจะบก	6,663	7,713	14,376	45
4	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองระเวียง	6,376	6,774	13,150	41
5	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ	5,456	6,469	11,925	37
6	องค์การบริหารส่วนตำบลหมื่นไวย	5,742	5,089	10,831	34
7	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระทุ่ม	4,280	4,748	9,028	30
8	องค์การบริหารส่วนตำบลมะเริง	4,008	5,148	9,156	29
9	องค์การบริหารส่วนตำบลสีมูม	3,062	3,435	6,497	20
10	องค์การบริหารส่วนตำบลพะเนา	2,501	2,750	5,251	17
11	องค์การบริหารส่วนตำบลพลกรัง	2,336	2,409	4,745	15
รวม		60,229	66,461	126,690	399

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2563.

2. การสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยอาศัยสัดส่วน (Proportional stratified sampling) โดยจะแบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิ ทำการเลือกตัวอย่างจากแต่ละชั้นในสัดส่วนที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้ได้ตัวอย่างที่เพียงพอในการสำรวจ

ขั้นที่ 2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงานวิจัย บทความวิจัย รายงานการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถาม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ 3) การให้ความสำคัญกับผู้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ การจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีบารมี 3) การมีสัญลักษณ์ 4) การพัฒนาตนเอง 5) การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา และ 6) ความซื่อสัตย์อย่างจริงจัง

ตอนที่ 3 การพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 1) การสานต่อแนวทางพระราชดำริ 2) การพัฒนาการศึกษา 3) การพัฒนาการเกษตร 4) การพัฒนาสังคม 5) การพัฒนาสาธารณสุข 6) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ 7) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วน (Rating scale) จะเป็นข้อความที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด

กำหนดหลักเกณฑ์วัดคะแนนเฉลี่ยของระดับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา และความหมายจากแบบสอบถามที่วัดได้ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	การพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	การพัฒนาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	การพัฒนาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	การพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำแบบสอบถามทดสอบความเที่ยงจากค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 แสดงว่า มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ (Riviovelli and Hambleton, 1997) จากการทดสอบได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.902 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา และเมื่อนำไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) โดยค่าสถิติจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 และค่าที่ยอมรับได้ของสถิติ คือ มากกว่า 0.7 ซึ่งจากการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย นำเสนอข้อมูลพรรณนาประกอบตาราง และวิเคราะห์สมการถดถอย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 อายุ 31-40 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 ส่วนมากมีสถานภาพโสด จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 การศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.75

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การนำองค์การ	3.27	0.52	ปานกลาง	7
2. การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์	3.41	0.50	มาก	6
3. การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.65	0.56	มาก	3
4. การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้	3.67	0.51	มาก	2
5. การมุ่งเน้นบุคลากร	3.48	0.46	มาก	5
6. การมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ	3.58	0.46	มาก	4
7. ผลลัพธ์การดำเนินการ	3.98	0.59	มาก	1
รวม	3.58	0.24	มาก	

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 2 ระดับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D. =0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ ($\bar{X}=3.98$, S.D. =0.59) รองลงมาได้แก่ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ($\bar{X}=3.67$, S.D. =0.51) ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X}=3.65$, S.D. =0.56) ด้านการมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ ($\bar{X}=3.58$, S.D. =0.46) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X}=3.48$, S.D. =0.46) ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ($\bar{X}=3.41$, S.D. =0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนำองค์การ ($\bar{X}=3.27$, S.D.=0.52)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การมีวิสัยทัศน์	3.61	0.53	มาก	2
2. การมีปณิธาน	3.06	0.61	ปานกลาง	6
3. การมีสัญลักษณ์	3.39	0.48	ปานกลาง	5
4. การพัฒนาตนเอง	3.58	0.51	มาก	3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (ต่อ)

ภาวะผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
5. การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา	3.42	0.47	มาก	4
6. ความซื่อสัตย์อย่างจริงจัง	3.88	0.52	มาก	1
รวม	3.49	0.50	มาก	

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 3 ระดับภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.49, S.D. =0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านความซื่อสัตย์อย่างจริงจัง ($\bar{X}$ =3.88, S.D. =0.52) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ =3.61, S.D. =0.53) ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}$ =3.58, S.D. =0.51) การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา ($\bar{X}$ =3.42, S.D. =0.47) การมีสัญลักษณ์ ($\bar{X}$ =3.39, S.D. =0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านการมีบารมี ($\bar{X}$ =3.06, S.D. =0.61)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา

ผลวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและภาวะผู้นำ ของผู้บริหารท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	3.118	.204		15.314	.000
การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ					
การนำองค์การ (X_1)	.009	.019	.024	.471	.000*
การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (X_2)	.057	.019	.152	2.976	.638
การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ					
การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (X_3)	.017	.018	.050	.919	.003*
การวัด การวิเคราะห์และการจัดการ ความรู้ (X_4)	.051	.019	.141	2.715	.359
การมุ่งเน้นบุคลากร (X_5)	.031	.020	.076	1.513	.007*
การมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ (X_6)	.019	.020	.048	.963	.131
ผลลัพธ์การดำเนินการ (X_7)					

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ภาวะผู้นำ					
การมีวิสัยทัศน์ (X_8)	.001	.019	.004	.066	.948
การมีบารมี (X_9)	.026	.017	.086	1.519	.009*
การมีสัญลักษณ์ (X_{10})	.021	.020	.054	1.077	.282
การพัฒนาตนเอง (X_{11})	.005	.018	.015	.296	.767
การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา (X_{12})	.020	.020	.052	1.042	.298
ความซื่อสัตย์อย่างจริงจัง (X_{13})	.004	.020	.012	.209	.834

R = 0.361, R Square = 0.130, Adjusted R Square = .101

Std. Error of the Estimate = 0.177 F = 4.448, Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยพิจารณาจากค่า Sig 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ 0.05 นอกจากนี้พบว่าคะแนนมาตรฐานของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และภาวะผู้นำด้านการมีบารมี (X_9) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร (X_5) ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (X_3) และ ด้านการนำองค์การ (X_1) ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา (Bata) มีค่าเท่ากับ .086, .076, .050 และ .024 ตามลำดับ ผลวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา กับ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และภาวะผู้นำ โดยมีค่า (R) เท่ากับ .361 นอกจากนี้ค่า (R Square) มีค่าเท่ากับ 0.130 หมายความว่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 13.00 ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 3.118 + 0.086 (\text{การมีบารมี}) + 0.076 (\text{การมุ่งเน้นบุคลากร}) + 0.050 (\text{การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย}) + 0.024 (\text{การนำองค์การ})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.026 (\text{การมีบารมี}) + 0.031 (\text{การมุ่งเน้นบุคลากร}) + 0.017 (\text{การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย}) + 0.009 (\text{การนำองค์การ})$$

แนวทางการพัฒนา (ดังแสดงในรูปที่ 2)

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ด้านการนำองค์การ พบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางนโยบายต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ ทบทวนข้อมูลผลการดำเนินการจากทุกด้านรวมถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

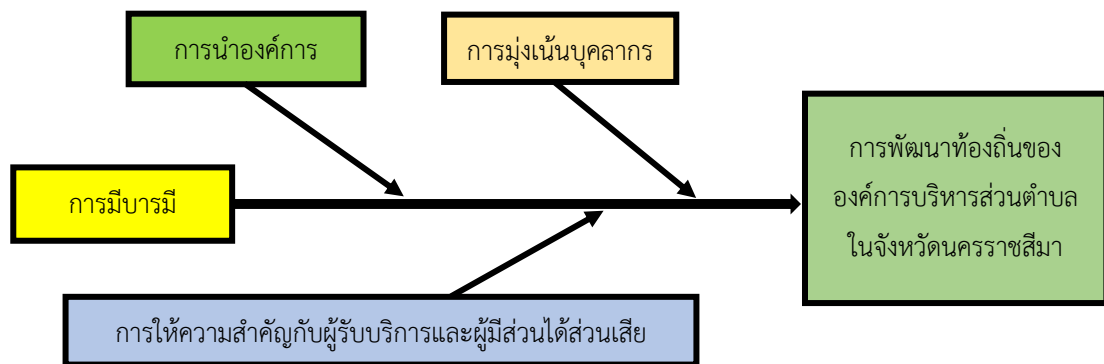
มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างราบรื่น

ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า การสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ดำเนินการอย่างรวดเร็ว และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที เน้นให้เห็นถึงความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจเป็นได้ตั้งแต่ประชาชน ผู้ประกอบการ และส่วนราชการอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของท้องถิ่นที่วางไว้ ดังนั้นในการวางแผนนโยบายต้องวางแผนอย่างรอบด้าน มีการจัดการที่ดี มุ่งเน้นผลกระทบ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น

ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร พบว่า การให้ความสำคัญกับทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์การทำงานที่ตอบสนองต่อเป้าหมายและสามารถสร้างความคุ้มค่าต่อการปฏิบัติงานได้จริง การเรียนรู้และฝึกทักษะการทำงานอยู่เสมอ ให้ความรู้ ความสามารถ และทักษะการทำงานที่ดี เพื่อตอบสนองต่อการให้บริการกับประชาชน

ภาวะผู้นำ

ด้านการมีبارมี พบว่า การมีบาร์มีของผู้นำนั้นเป็นสิ่งที่สามารถทำให้ผู้ตามเกิดความศรัทธา เชื่อมั่น มั่นใจ และเกิดความคาดหวังจากผู้ตาม ซึ่งการมีบาร์มีนั้นต้องอาศัยระยะเวลาในการสั่งสมมา จนทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกไวใจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนา นอกจากนี้ในการวางแผนของตนเองของผู้นำอย่างเหมาะสม ผู้นำมีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะในการสื่อสารที่ดี เป็นแรงผลักดันให้ผู้บังคับบัญชาและประชาชนเกิดการปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ก็จะนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ รองลงมาได้แก่ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านนำองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วาสนา เลิศมะลา และเทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับการพัฒนางานการสู่ความเป็นเลิศมีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ระดับความสำเร็จ ในการพัฒนางานการสู่ความเป็นเลิศมีความแตกต่างกันการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับ การพัฒนางานการสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะ ปัจจัยด้านการพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม และปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จในการพัฒนางานการสู่ความเป็นเลิศ

นอกจากนี้ พบว่าภาวะผู้นำส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และปานกลาง 2 ด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านความซื่อสัตย์อย่างจริงจัง รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา ด้านการมีสัญลักษณ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีบาร์มี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิญา พรหมมาก (2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบว่า ภาวะผู้นำ ได้แก่ การสร้างบาร์มี การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การกระตุ้นใช้ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รพีพร ธงทอง (2561) ที่พบว่าภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น และพิเชษฐ์ ภูเฉลิมตระกูล และคณะ (2561) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ การเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบล

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

1.1.1 การนำองค์การ พบว่า หน่วยงานควรมีนโยบายที่ช่วยป้องกันการทุจริตและมีระบบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารองค์การต้องมีการถ่ายทอดนโยบาย กฎเกณฑ์ มีบทลงโทษอย่างยุติธรรม และสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถนำพาองค์การบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.1.2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ พบว่า หน่วยงานควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่มีความชัดเจน มีการระบุขั้นตอนการดำเนินงาน รวมไปถึงกรอบระยะเวลาในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สามารถผ่านอุปสรรคที่เกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า หน่วยงานควรมีการคำนึงถึงผลกระทบรวมถึงผู้มีส่วนได้และส่วนเสียที่อาจเกิดจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ และหาแนวทางการรับมือหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยมีการวางแผนรองรับเหตุไม่คาดฝันที่อาจเกิดขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายต่อประชาชน หรือ ผู้ประกอบการในชุมชน

1.1.4 การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ พบว่า หน่วยงานควรมีการจัดทำสื่อข้อมูลและสารสนเทศที่สามารถเข้าใจง่าย เข้าถึงง่าย เช่น มีการทำสื่อในรูปแบบโปสเตอร์ หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ นำความรู้ที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่น ควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1.5 การมุ่งเน้นบุคลากร พบว่า หน่วยงานควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรพื้นที่ให้มีความเหมาะสมแก่การปฏิบัติงาน หรือการมอบรางวัลให้แก่บุคลากรที่มีการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี เพื่อสร้างกำลังใจให้แก่บุคลากร เพื่อให้สามารถให้บริการ แนะนำแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว และลดขั้นตอนการแก้ปัญหา โดยบุคลากรทุกคนมีระดับการตัดสินใจที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ในเวลาอันรวดเร็ว

1.1.6 การมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ พบว่า หน่วยงานควรมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความทันสมัย และมีความเหมาะสมมาปรับใช้กับการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และใช้เวลาในการปฏิบัติงานสั้นลง เช่น กระบวนการที่สนับสนุนพนักงานในการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการที่สร้างคุณค่า ใช้เทคโนโลยีและวิธีที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพ

1.1.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ พบว่า หน่วยงานควรมีการปรับปรุงตัวชี้วัดในการพัฒนาการปฏิบัติงาน และมีการปรับปรุงระดับตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินผลความสำเร็จในการพัฒนาการปฏิบัติงาน กำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน สามารถบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยให้ความสำคัญที่ความพึงพอใจและความต้องการของประชาชน

1.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น

1.2.1 การมีวิสัยทัศน์ พบว่า ผู้นำควรมีการแสดงออกถึงความตั้งใจที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้นำควรมีการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และมีการตระหนักถึงความสำคัญของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน ผู้นำจำเป็นต้องมีการสื่อสารที่ดี เพื่อแสดงออกถึงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี เป็นทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

1.2.2 การมีปณิธาน พบว่า ผู้นำควรกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความกระตือรือร้น เกิดความจงรักภักดีและให้ความไว้วางใจ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะและลักษณะส่วนตัวในการแสดงออกของผู้นำ สิ่งเหล่านี้ต้องใช้ระยะเวลาในการสั่งสม

1.2.3 การมีสัญลักษณ์ พบว่า ควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และควรมีการปฏิบัติตามแผนที่ได้มีการวางไว้ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินงาน โดยผู้นำต้องมีการแสดงออกอย่างเหมาะสมในทุกด้าน เพื่อได้รับความไว้วางใจ ยกย่อง หรือ ได้รับรางวัลอันเป็นเกียรติจากหน่วยงานอื่น ถือเป็น การมีสัญลักษณ์ที่ดี อันเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาสาธารณะ และประชาชน

1.2.4 การพัฒนาตนเอง พบว่า ผู้นำควรประสานงานในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรู้สึกเหมือนว่าตนเองได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น และผู้นำควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ตามเกิดความรู้สึกศรัทธา เปรียบเสมือนเป็นแรงกระตุ้นอย่างหนึ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

1.2.5 การกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและมีการให้ข้อมูลที่เพียงพอ เพื่อให้ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลกิจกรรม รวมไปถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาอาชีพที่มีความสำคัญกับท้องถิ่น เพื่อสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.6 ความซื่อสัตย์อย่างจริงจัง พบว่า ผู้นำจำเป็นต้องมีการแสดงความรับผิดชอบที่จริงจัง เมื่อมีข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน พร้อมแก้ไขในทุก ๆ สิ่ง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเกิดจากผู้ใต้บังคับบัญชาก็ตาม ยึดมั่นในความเป็นผู้นำ แสดงถึงความซื่อสัตย์อย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น เรื่องความโปร่งใส ที่สามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยกระดับการพัฒนาท้องถิ่นให้สามารถเป็นชุมชนต้นแบบ ควรมีการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนปัจจุบันที่เน้นความสะดวกสบายความมีสุขภาพดี การดูแลรักษาผลิตภัณฑ์ได้ง่าย เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ให้ประชาชนมีอาชีพรายได้ที่ยั่งยืน

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศและภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น โดยมีการเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ในการศึกษาให้กว้างขึ้น และมีขนาดใหญ่ขึ้น

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำผลการศึกษามาจัดทำนโยบายที่เหมาะสมให้กับท้องถิ่นต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. กรมการปกครอง. (2541). คู่มือการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- พิเชษฐ์ ภูเฉลิมตระกูล และคณะ (2561). “ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.” วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 4(พิเศษ) : 300-310.
- เพ็ญแข ดิษฐบรรจง และคณะ (มกราคม – เมษายน 2565). “การประเมินคุณภาพการบริการและการบริหารจัดการของวิทยาลัยพยาบาลเพื่อพัฒนาสู่องค์กรคุณภาพ.” วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. 5(1) : 162-176.
- รพีพร ธงทอง. (กรกฎาคม – กันยายน 2561). “ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น.” วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 13(45) : 103-114.
- วาสนา เลิศมะเลา และเทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2561). “การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. 9 (2) : 209-248
- สถาบันพระปกเกล้า. (2550). สารานุกรมการปกครองท้องถิ่น หมวดที่ 3 พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ลำดับที่ 4 เรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบล. นนทบุรี.
- สุธิญา พรหมมาก. (กันยายน – ธันวาคม 2554). “ภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง.” วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 22(3) : 30-43.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ (พ.ศ. 2564-2565). การพัฒนาคุณภาพการบริการจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 (PMQA). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.opdc.go.th/> [15 สิงหาคม 2564].
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2563). รายงานสถิติจำนวนประชากร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.dopa.go.th/index_3.htm [5 กรกฎาคม 2564].

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. กองแผนและงบประมาณ. (2553). **แผนยุทธศาสตร์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (พ.ศ. 2554-2558)**. นครราชสีมา : เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2560). **แผนยุทธศาสตร์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (พ.ศ. 2554-2558)**. นครราชสีมา : เอกสารอัดสำเนา.
- อนันต์ โพธิกุล. (มกราคม-มิถุนายน 2560). “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร.” **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. 4(1) : 97-109
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Test**. (5th ed.). New York : Harper Collins
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (1995). **The Leadership Challenge**. (2nd ed.). San Francisco : Jossey Bass.
- _____. (2004). **The Leadership Challenge**. (2nd ed.). San Francisco : Jossey Bass.
- Riviovelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1997). “On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity.” **Dutch Journal of Educational Research**. 2 : 49-60.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York : Harper and Row Publications.

ความร่วมมือซัพพลายเชนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขัน
ด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
Supply Chain Collaboration Influencing Tourism Competitiveness
in the Area of Korat Subdistrict, Sung Noen District,
Nakhon Ratchasima Province

ภคพร ผงทอง^{1,*} และ ชัยพิสิทธิ์ เตวส์ร้อย²

Pakaporn Phongthong^{1,*} and Chaipisit Tewsoiy²

Received	13 November 2023
Revised	18 December 2023
Accepted	24 December 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความร่วมมือซัพพลายเชนและความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว 2) ศึกษาความร่วมมือซัพพลายเชนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 ชุด ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบและการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือซัพพลายเชนและความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และความร่วมมือซัพพลายเชนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ร้อยละ 70.5 ได้แก่ การสื่อสารร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ การแลกเปลี่ยนทรัพยากร และการตัดสินใจร่วมกัน แนวทางการพัฒนาให้มีความสำคัญกับการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคีเครือข่ายและสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมวางแผน ติดตาม ประเมินผล และออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น การเรียนรู้

¹ บธ.ด.การจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2566. อาจารย์สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

¹ D.B.A. Logistics and Supply Chain Management, Suan Sunandha Rajabhat University, 2023. Lecturer in Logistics and Supply Chain Management Faculty of Management Science Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

* Corresponding author, email: pakaporn.p@nrru.ac.th

² บธ.ม. การจัดการโลจิสติกส์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554. อาจารย์สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี.

² MBA. Logistics Management, Ramkhamhaeng University, 2009. Lecturer in Logistics and Supply Chain Management Suphanburi Technical College.

วิถีชีวิตและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสินค้าและบริการที่เกิดจากภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวด้วยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตัวเอง พร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: ความร่วมมือซัพพลายเชน, ความสามารถทางการแข่งขัน, การท่องเที่ยว

Abstract

This research was aimed to 1) study the supply chain collaboration and the competitiveness in tourism. 2) study the supply chain collaboration influencing the competitiveness in tourism in Korat Subdistrict, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. The tool was a questionnaire. The Systematic and the Simple sampling was performed for the data collection with the sample group of 348 people. Statistics for the data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation and Multiple Regression Analysis. The research results revealed that the opinion regarding the supply chain collaboration and the competitiveness in tourism was at a high level. In addition, the supply chain collaboration, influencing the tourism competitiveness at the level of 70.5 percent, was included with the communication collaboration, the knowledge exchange, the exchange of the resources and the collaboration in the decision making. The development guidelines emphasized the communication and the information exchange between the network partners and the community members. They must participate in planning, monitoring, evaluating and designing the tourism activities. The digital technology should be supported the communication and the dissemination of the information regarding the tourism activities. In addition, the training to provide knowledge about presenting the highlights of the local cultural tourist attractions, the creative learning about the way of life and the events related to the history in the community, the development of the local products and services from the unique local knowledge, should be performed to create the income and the self-reliance along with the sustainable conservation of the natural resources and the environment.

Keywords: Supply Chain Collaboration, Competitiveness, Tourism

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย 2.99 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 8.3 ล้านตำแหน่งในปี 2562 อีกทั้งยังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยระหว่างปี 2558 – 2562 รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นหลัก กล่าวคือ จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึง 5.6 ต่อปี ในขณะที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายต่อคนต่อ

วันที่ขยายตัวในอัตราที่ลดลง และมีระยะเวลาท่องเที่ยวต่อครั้งลดลง ทำให้การท่องเที่ยวของไทยในระยะหลังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความยั่งยืนจากการเติบโตในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ นอกจากนี้ หากพิจารณาในมิติของการกระจายรายได้ พบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 90 ยังกระจุกอยู่ในเมืองท่องเที่ยวหลัก ไม่สามารถกระจายไปสู่เมืองท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่อยู่ในเมืองหลักถึงประมาณร้อยละ 98 ของรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ตุลาคม 2564)

แผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) มีเป้าหมายสำคัญ คือ การยกระดับการท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื่อมต่อภาคและภูมิภาค ด้วยการเสริมสร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย พัฒนาสินค้าและบริการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล ด้วยการประชาสัมพันธ์ การพัฒนาระบบบริหารจัดการการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว พัฒนาสินค้าและบริการ ตลอดจนการพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยมีแผนงานหลัก คือ การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งและบริการการท่องเที่ยวคุณภาพในพื้นที่เมืองรองที่มีศักยภาพและกระจายเส้นทางท่องเที่ยวให้หลากหลายอย่างทั่วถึง เพื่อกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพจากทั่วโลกให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงเป็นกลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่ 2) สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวในเมืองรอง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างฐานให้ชุมชนมีความรักในท้องถิ่นและรักษาวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนสร้างเครือข่ายและจัดหาเงินทุนเพื่อบ่มเพาะชุมชนให้ยกระดับเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมและสตาร์ทอัพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2565)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ และพร้อมที่จะเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบกับการสร้างความเข้มแข็งจากภายในมุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น และภาคประชาชน (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) และการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในชุมชนถือเป็นอีกรูปแบบการท่องเที่ยวหนึ่งที่เป็นกลไกสนับสนุนชุมชนในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมรับประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมกับการกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นผลดีต่อการนำไปสู่การจัดการทรัพยากรภายในชุมชนด้วยวิถีทางที่ตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งบูรณาภาพทางวัฒนธรรมที่จำเป็นให้คงอยู่ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในชุมชน คือ การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนายกระดับคุณภาพในการดำเนินงานและการบริการในสถานที่ท่องเที่ยวให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า มีการบำรุงรักษาเพื่อจะได้มีทรัพยากรคงอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน

ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการท่องเที่ยวโคราชจีโอพาร์ค “เส้นทางอารยธรรมทวารวดีศรีjanaศะ” โดยมีโบราณสถานที่สำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ ปราสาทเมืองแขก ปราสาทโนนกู่ และปราสาทเมืองเก่า ซึ่งเป็นศาสนสถานแบบศิลปะขอมที่มีขนาดใหญ่อีกหนึ่งแห่งหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา โดยในเดือนมีนาคมของทุกปีจะมีการจัดงาน “กินเขาคั่ว” ของดีเมืองสูงเนินขึ้นบริเวณปราสาทโนนกู่และปราสาทเมืองแขก เพื่อประชาสัมพันธ์ถึงประวัติศาสตร์การเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญของพื้นที่แถบนี้ในอดีต บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมโบราณสถานอันเก่าแก่และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่ และเพื่อส่งเสริมการค้าขายและประชาสัมพันธ์ผลิตผลทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางด้านอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงในพื้นที่อำเภอสูงเนิน โดยจากการลงพื้นที่ประชุมแลกเปลี่ยนร่วมกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคราช กำนันผู้ใหญ่บ้าน พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ยังขาดการร่วมแรงร่วมใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เป็นผลทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ยังขาดผู้นำ ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ทันสมัย ขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการตัดสินใจร่วมกันของประชาชนในการพัฒนาทั้งในด้านสถานที่ เส้นทางและบุคลากรในชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนและการทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยความร่วมมือด้านซัพพลายเชนเพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาด้านการส่งเสริมและการสร้างความร่วมมือของชุมชนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้คงอยู่และสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความร่วมมือด้านซัพพลายเชนและขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความร่วมมือด้านซัพพลายเชนที่มีอิทธิพลต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือเพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน
2. หน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวมีแนวทางในการวางแผนและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนโดยชุมชนเป็นเจ้าของเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขัน
3. สามารถนำประยุตต์ใช้ให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาด้านการส่งเสริมและการสร้างความร่วมมือของชุมชนเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้คงอยู่และสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความร่วมมือด้านซัพพลายเชน

Cao & Zhang (2011) ได้ให้ความหมายของ ความร่วมมือด้านซัพพลายเชน หมายถึง กระบวนการที่หุ้นส่วนพันธมิตรที่มีส่วนได้ส่วนเสียทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อบรรลุเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกันในระยะยาว และได้อธิบายว่า ความได้เปรียบในการทำงานร่วมกัน หมายถึง ผลประโยชน์เชิงกลยุทธ์ที่ได้รับมากกว่าคู่แข่งในตลาดผ่านการเป็นพันธมิตรในซัพพลายเชน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ประสิทธิภาพของกระบวนการ การให้ความยืดหยุ่น การรวมพลังทางธุรกิจ คุณภาพ และนวัตกรรม Banomyong (2018) ได้กำหนดตัวขับเคลื่อนความร่วมมือด้านซัพพลายเชน ได้แก่ ความไว้วางใจ ความมุ่งมั่น การตัดสินใจร่วมกัน การจัดตำแหน่งแรงจูงใจ และการแลกเปลี่ยนข้อมูล Baah et al. (2022) พบว่า การสร้างความร่วมมือซัพพลายเชนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงานทั้งในด้านกำไร ลูกค้า สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรขององค์กรและช่วยให้เกิดความเข้มแข็งและสร้างความไว้วางใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถนำข้อมูลมาพยากรณ์ความต้องการและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ Mai, Nguyen & Nguyen (2022) ค้นพบว่า การสร้างความร่วมมือด้านซัพพลายเชนที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวเติบโตและปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าในยุคที่การแข่งขันเพิ่มมากขึ้น Ramayah et al. (2011) ยังพบอีกว่า ความร่วมมือด้านซัพพลายเชนในด้านการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการมอบประสบการณ์ที่ดีขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยว การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ส่งเสริมนวัตกรรม และสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2. ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

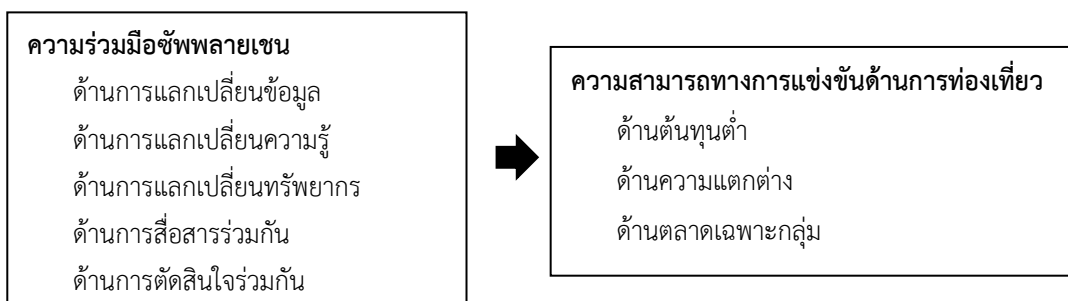
Porter (1980) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความได้เปรียบในการแข่งขัน หมายถึง การสร้างคุณค่าที่เหนือกว่าคู่แข่งให้ลูกค้า ให้เกิดความพึงพอใจ โดยอาศัยการออกแบบกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และต้องคำนึงถึงต้นทุนที่ต่ำ มุ่งเน้นผลิตสินค้าหรือบริการให้กับตลาดเฉพาะส่วนพร้อมทั้งต้องสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือบริการที่เหนือกว่าคู่แข่งด้วยการตอบสนองที่รวดเร็ว Crouch & Ritchie (2012) กล่าวว่า ความสามารถทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถของจุดหมายปลายทางในการดึงดูดและรักษานักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้และมอบประสบการณ์ที่น่าจดจำและพึงพอใจด้านการท่องเที่ยวที่แตกต่างและไม่สามารถเลียนแบบได้ รวมถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนและสังคมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากแหล่งการท่องเที่ยว Nadalipour et al. (2019) พบว่า ความสามารถทางการแข่งขันขึ้นด้านภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจ สถานที่ทางประวัติศาสตร์สร้างโอกาสในการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจะสามารถทำให้จุดหมายปลายทางแตกต่างออกไปได้ การเพิ่มความหลากหลายและการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถทำให้สถานที่ท่องเที่ยวมีขีดความสามารถทางการแข่งขันมากยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรศินี แสนสำแดง และ อัจฉรา ปันทรานวงศ์ (2565) พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงความร่วมมือเพื่อความยั่งยืน เกิดจากการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ความร่วมมือ มีการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกัน ชุมชนท้องถิ่นมีการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงกับที่อยู่อาศัยและธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฐานริณทร์ หาญเกียรติวงศ์ และ รุจิกาญจน์ สานนท์ (2564) พบว่า การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

การเข้าถึงชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความจำเป็นต่อนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่มีให้ทำในชุมชน และบริการเสริมอื่น ๆ และปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การสร้างการมีส่วนร่วมและพันธมิตรเครือข่ายทางสังคมของชุมชนอย่างบูรณาการเพื่อให้ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม สมหมาย ปานทอง และคณะ (2564) ได้นำเสนอแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ได้แก่ การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน อีกทั้งผู้นำชุมชนควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้กับคนรุ่นใหม่ สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี สร้างประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกันให้กับชุมชน การบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชน ตลอดจนภาครัฐควรประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีตราสัญลักษณ์ให้กับท้องถิ่น จตุรงค์ ศรีวรชัฏ (2563) พบว่า ศักยภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบขนส่งที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัด และได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ควรมีการทำการตลาดเชิงรุกมากขึ้น มีการจัดทำเรื่องราว การหาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ มีการเปิดฐานลูกค้าใหม่ ๆ ควรมีการพัฒนากระบวนทัศน์ที่เกื้อหนุนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจที่พักให้ได้มาตรฐานที่ดี พัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน และ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย และ ส.ศิริชัย นาคุตม, พรณนภา เขียวน้อย และศิวพร ถาวรวงศา (2561) ได้เสนอแนวทางการยุทธศาสตร์การสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การลดต้นทุนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายท่องเที่ยว และกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ 2) ยุทธศาสตร์การสร้างความแตกต่าง ประกอบด้วยกลยุทธ์ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) ยุทธศาสตร์การตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างอำเภอไทยและอันดามัน และกลยุทธ์พัฒนาการขนส่งเพื่อรองรับการท่องเที่ยว 4) ยุทธศาสตร์การสร้างความยั่งยืน ประกอบด้วย กลยุทธ์การร่วมกันพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน และกลยุทธ์พัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวนทั้งสิ้น 2,631 คน (กรมการปกครอง. 2565) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane. 1973) แบบทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน และกำหนดค่าระดับความเชื่อมั่น 95% จะมีความคลาดเคลื่อนน้อยกว่าหรือเท่ากับ +5% โดยมีรายละเอียดในการคำนวณดังนี้

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = กลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของกลุ่มตัวอย่าง (เท่ากับ 0.05)

เมื่อแทนค่าสูตร จะได้ว่า

$$n = \frac{2,631}{1 + 2,631(0.05)^2}$$

n = 347.21 คน ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ = 348 คน

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ โดยแบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน เพื่อเทียบสัดส่วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ และในแต่ละหมู่บ้านใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน

ลำดับ	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	หมู่ที่ 1 บ้านเมืองเก่า	499	66
2	หมู่ที่ 2 บ้านวังวน	298	39
3	หมู่ที่ 3 บ้านโบสถ์	340	45
4	หมู่ที่ 4 บ้านนาตะโครก	380	50
5	หมู่ที่ 5 บ้านหัวบึง	258	34
6	หมู่ที่ 6 บ้านหัวนา	178	24
7	หมู่ที่ 7 บ้านกกกอก	186	25
8	หมู่ที่ 8 บ้านกุดหิน	492	65
รวม		2,631	348

ที่มา : กรมการปกครอง 2565.

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือสหพลายเซน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1) การแลกเปลี่ยนข้อมูล 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การแลกเปลี่ยนทรัพยากร 4) การสื่อสารร่วมกัน และ 5) การตัดสินใจร่วมกัน ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านต้นทุนต่ำ 2) ด้านความแตกต่าง และ 3) ด้านตลาดเฉพาะกลุ่ม ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Validity) ของเครื่องมือโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) โดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และมีค่า IOC ผลรวม คือ 0.975

3.2 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยปัจจัยความร่วมมือด้านสหพลายเซน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.954 และความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงสูง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 348 ชุด

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถสืบค้นและอ้างอิงได้ เช่น บทความ อินเทอร์เน็ต วารสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา สำหรับด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละ สำหรับความร่วมมือสหพลายเซนและความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติเชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบความร่วมมือสหพลายเซนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความร่วมมือสหพลายชนและความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ดังแสดงในตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความร่วมมือสหพลายชน (n=348)

ความร่วมมือสหพลายชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล	3.82	0.70	มาก
ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้	3.76	0.69	มาก
ด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร	3.98	0.66	มาก
ด้านการสื่อสารร่วมกัน	3.71	0.70	มาก
ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	3.57	0.79	มาก
รวม	3.77	0.62	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนในตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือสหพลายชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.66) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.70) ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.69) ด้านการสื่อสารร่วมกัน ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.70) และด้านการตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (n=348)

ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านต้นทุนต่ำ	3.48	0.84	ปานกลาง
ด้านความแตกต่าง	3.57	0.72	มาก
ด้านตลาดเฉพาะกลุ่ม	3.71	0.64	มาก
รวม	3.59	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนในตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านตลาดเฉพาะกลุ่ม ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ ด้านความแตกต่าง ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.72) และด้านต้นทุนต่ำ ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความร่วมมือสหพลายชนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเพื่อทดสอบความร่วมมือสหพลาเซนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

Independent Variable	b	SE _b	β	t	p-value
(Constant)	.289	.125		2.315	.021
ด้านการสื่อสารร่วมกัน	.162	.058	.177	2.795	.005
ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้	.259	.041	.279	6.318	.000
ด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร	.288	.048	.297	5.990	.000
ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	.162	.041	.201	3.928	.000

$R = 0.709$, $R^2 = 0.705$, $SE_{est} = 0.34565$, $F = 15.425$, Sig. of $F = 0.000$

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลและสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานความร่วมมือสหพลาเซนมีตัวแปรอิสระ 4 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการสื่อสารร่วมกัน 2) ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ 3) ด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร และ 4) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adjusted R Square) เท่ากับ ร้อยละ 70.5 หมายความว่า ความร่วมมือสหพลาเซนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ได้ร้อยละ 70.5 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 29.5 คือ ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมา โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $y = .289 + .162$ ด้านการสื่อสารร่วมกัน $+ .259$ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ $+ .288$ ด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร และ $+ .162$ ด้านการตัดสินใจร่วมกัน

ค่า b ของปัจจัยด้านการสื่อสารร่วมกัน = .162 หมายความว่า หากปัจจัยด้านการสื่อสารร่วมกัน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดได้ว่าความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว จะเพิ่มขึ้น .162 หน่วย

ค่า b ของปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ = .259 หมายความว่า หากปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดได้ว่าความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว จะเพิ่มขึ้น .259 หน่วย

ค่า b ของปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร = .288 หมายความว่า หากปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดได้ว่าความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว จะเพิ่มขึ้น .288 หน่วย

ค่า b ของปัจจัยด้านการตัดสินใจร่วมกัน = .162 หมายความว่า หากปัจจัยด้านการตัดสินใจร่วมกัน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ คาดได้ว่าความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว จะเพิ่มขึ้น .162 หน่วย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความร่วมมือสหพลาเซนและความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนให้ความสำคัญในการแลกเปลี่ยนทรัพยากร

การแลกเปลี่ยนข้อมูล การแลกเปลี่ยนความรู้ การสื่อสารร่วมกัน และการตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยให้ความสำคัญกับตลาดเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว การสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์และบริการที่มีต้นทุนต่ำ และสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความร่วมมือซึ่งพหุหลายชนส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีความแม่นยำในการทำนายได้สูงถึงร้อยละ 70.5 แสดงว่าสามารถนำไปพยากรณ์ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวได้ โดยให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ข้อมูล ความรู้ การสื่อสาร และการตัดสินใจร่วมกันในการค้นหาปัญหาและพัฒนาความร่วมมือในการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนให้คงอยู่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้มีคุณภาพและสร้างมาตรฐานคุณภาพบริการที่แตกต่าง จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย สนับสนุนการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในกระบวนการสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาได้สะดวกและรวดเร็ว ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนที่แตกต่างจากที่อื่น พัฒนาสินค้าและบริการที่เกิดจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวด้วยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดความคุ้มค่าและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้ เช่น ผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติได้อย่างสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรของตัวเองเพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาความร่วมมือซึ่งพหุหลายชนที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา นั้น โดยประชาชนต้องมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ข้อมูล ความรู้ การสื่อสาร และการตัดสินใจร่วมกันในการค้นหาปัญหาและพัฒนาความร่วมมือในการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนให้คงอยู่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้มีคุณภาพและสร้างมาตรฐานคุณภาพบริการที่แตกต่าง จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย สนับสนุนการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในกระบวนการสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาได้สะดวกและรวดเร็ว ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนที่แตกต่างจากที่อื่น พัฒนาสินค้าและบริการที่เกิดจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวด้วยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดความคุ้มค่าและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่สนใจในด้านศิลปวัฒนธรรม การเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติได้อย่างสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรของตัวเองเพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Mai, Nguyen & Nguyen. (2022) พบว่า ในยุคที่การแข่งขันสูง การปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของตลาดและความต้องการของลูกค้าต้องอาศัยการสร้างความร่วมมือด้านซึ่งพหุหลายชนที่ดีจึงจะทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ Ramayah et al. (2011) ค้นพบอีกว่า แนวทางสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมาจากความร่วมมือด้านซึ่งพหุหลายชน โดยเฉพาะการมอบประสบการณ์ที่ดีขึ้นให้แก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน การส่งเสริมวัฒนธรรม และสร้างการมีส่วนร่วมของ

คนในชุมชน โดย Nadalipour et al. (2019) กล่าวเสริมว่า เอกลักษณะของภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ ตลอดจนมรดกทางวัฒนธรรม สถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นสถานที่ที่น่าพักผ่อนหย่อนใจ ล้วนทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างจากที่อื่น มีการพัฒนาสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่น สมหมาย ปานทอง และคณะ (2564) ยังพบอีกว่า แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวด้วยการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้กับคนรุ่นใหม่ สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี บูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย เน้นด้านประชาสัมพันธ์เชิงรุกและการสร้างตราสัญลักษณ์ให้กับท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว Crouch & Ritchie (2012) กล่าวเสริมว่า การพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของแหล่งท่องเที่ยวด้วยการดึงดูดและรักษานักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้และมอบประสบการณ์ที่น่าจดจำและพึงพอใจด้านการท่องเที่ยวที่แตกต่างและไม่สามารถเลียนแบบได้ จะส่งผลดีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของชุมชนและสังคม ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีต้นทุนต่ำเพื่อให้สามารถสร้างรายได้และพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนในการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูล ค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนให้คงอยู่ พัฒนาคุณภาพบริการการท่องเที่ยว ร่วมวางแผนโครงการและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

1.2 มีการพัฒนาสินค้าชุมชนและบริการที่เกิดจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ตามแนวทางสิ่งขีทางภูมิศาสตร์ (GI) ด้วยการผลิตสินค้าจากวัตถุดิบในพื้นที่ที่มีต้นทุนต่ำ

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชนในชุมชนเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเชิดชูศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบต่อไป อีกทั้งยังสามารถให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามจากนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

1.4 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงให้สะอาด เรียบร้อย ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้จากกิจกรรมการนำเที่ยว การขายอาหารและสินค้าชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดการด้านการให้ความรู้และพัฒนาคุณภาพบริการด้านโลจิสติกส์การท่องเที่ยว การผลิตสินค้าที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว และการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคเพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

รายการอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2565). สถิติจำนวนประชากร พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา อำเภอสูงเนิน ตำบลโคราช ข้อมูล เดือน ธันวาคม 2565. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>. [1 พฤศจิกายน 2566].
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. (2565). แผนพัฒนาจังหวัด นครราชสีมา ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570) ฉบับทบทวน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www2.nakhonratchasima.go.th/files/com_ebook_strategy/202212_e443e012614a039.pdf. [1 พฤศจิกายน 2566].
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยว แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://secretary.mots.go.th/category/60>. [1 พฤศจิกายน 2566].
- จตุรงค์ ศรีวรชวรรษ. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563). “แนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว เชิงธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในจังหวัดอุบลราชธานี.” วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม. 7(2) : 455-472.
- ฐานรินทร์ หาญเกียรติวงศ์ และ รุจิภาณูจน์ สานนท์. (มกราคม – เมษายน 2564). “การพัฒนาศักยภาพเครือข่าย ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนแห่งหนึ่งใน ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัด เชียงใหม่.” วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน. 3(1) : 1-14.
- ภัทร์สินี แสนสำแดง และ อัจฉรา ปันทรานวนวงศ์. (มกราคม 2565). “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงความร่วมมือ เพื่อความยั่งยืนของชุมชนปลาบ่า จังหวัดเลย.” วารสารมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 7(1) : 384-400.
- สมหมาย ปานทอง และคณะ. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564). “แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.” วารสารปรัชญาปริทรรศน์. 26(2) : 1-11.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/plan13.pdf>. [1 พฤศจิกายน 2566].
- ส.ศิริชัย นาคอุดม, พรณนภา เขียวน้อย และศิวพร ถาวรวงศา. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2561). “ยุทธศาสตร์การ สร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา กรณีสึกษา: การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร.” วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 14(2) : 48-61.
- Baah, C., Acquah, I. S. K., & Ofori, D. (January 2022). “Exploring the influence of supply chain collaboration on supply chain visibility, stakeholder trust, environmental and financial performances: a partial least square approach.” Benchmarking: An International Journal. 29(1) : 172-193.
- Banomyong, R. (2018). Collaboration in supply chain management: A resilience perspective. International Transport Forum Discussion Paper. Paris : OECD Publishing

- Cao, M., & Zhang, Q. (March 2011). "Supply chain collaboration: Impact on collaborative advantage and firm performance." **Journal of operations management**. 29(3) : 163-180.
- Crouch, G. I., & Ritchie, J. R. (2012). **Competitiveness and tourism**. Cheltenham : Edward Elgar Publishing.
- Mai, V. N., Nguyen, Q. N., & Nguyen, D. H. L (2022). "The Relationship between Cooperation, Supply Chain Performance and Tour Operator Performance: A Case Study of Tourism Supply Chain in Vietnam." **Geo Journal of Tourism and Geosites**. 44(4) : 1246-1252.
- Nadalipour, Z., Imani Khoshkhou, M. H., & Eftekhari, A. R. (July 2019). "An integrated model of destination sustainable competitiveness." **Competitiveness Review**. 29(4) : 314-335.
- Porter, M. E. (1980). **Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors**. New York : Free Press.
- Ramayah, T., Lee, J. W. C., & In, J. B. C. (December 2011). "Network collaboration and performance in the tourism sector." **Service Business**. 5(4) : 411-428.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York : Harper and Row Publications.

การนำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติที่ส่งผล
ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา
Implementation of Eco-Tourism Policies Affecting the Community
Economic Development in Nakhon Ratchasima Province

ปริดา สุวัฒน์นอม^{1,*}, ภมร ชันธะหัตถ์² และธนิศร ยืนยง³
Preda Suwatnodom^{1,*}, Phamorn Khanthahat² and Tanisorn Yeunyong³

Received 21 August 2023
Revised 31 October 2023
Accepted 25 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษา 1) นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา การนำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนายกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และผลการศึกษาในส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด นอกจากนี้ ผลการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาเอก, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

¹ D.P.A., student in Public Administration, Pathum Thani University.

* Corresponding author, email: penny_aom@hotmail.com

² ศศ.ด. (พัฒนศาสตร์), มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2558. รองศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

² D.P.A (Development Science), Pathum Thani University, 2015. Associate Professor Department of Public Administration, Faculty of Political Science, Pathum Thani University

³ พร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2559. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

³ Ph.D. (Public Administration), Pathum Thani University, 2016. Associate Professor Department of Public Administration, Faculty of Political Science, Pathum Thani University

วิถีชีวิตและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสินค้าและบริการที่เกิดจากภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวด้วยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตัวเอง พร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: ความร่วมมือสหประชาชาติ, ความสามารถทางการแข่งขัน, การท่องเที่ยว

Abstract

This research was objected to study 1) the ecotourism policy 2) The public participation affecting the community economic development and 3) the suggestions for the community economic development in Nakhon Ratchasima province. The sample group was consisted of 400 people, aged 18 years and over, whose names were listed in the household registration, in Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province. The research tool was a questionnaire. The statistics for the data analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation. and Multiple Regression Analysis.

The results revealed that the overall implementation of the ecotourism policy In Nakhon Ratchasima Province was overall at a high level. Considering each aspect, the safety tourism facilitation aspect had the highest average, followed by the developing and raising tourism standards aspect. On the contrary, the information system development and dissemination had the lowest average. For the results of the study on the public participation in Nakhon Ratchasima Province, it was overall at a high level. Considering each aspect, the participation in the decision making had the highest average, followed by the operation participation. However, the participation in receiving benefits has the least average. Apart from this, the overall community economic development in Nakhon Ratchasima Province was at a high level. Considering each aspect, the self-reliant community creation had the highest average followed by the promotion for the expansion of the grassroots economy. On the contrary, the aspect of strengthening the organization to have high performance had the lowest average. However, it was suggested to promote the integrated ecotourism for the community economic development to be able to create the sustainable economic foundation.

Keywords: tourism policies, ecotourism, community economic development

บทนำ

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และเป็นอุตสาหกรรมสำคัญหนึ่งที่สร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและน่าสนใจ มีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายและสวยงาม เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (มาเลเซีย สปป.ลาว และอินโดนีเซีย) 2557 : 204-217) โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวเที่ยวชมธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและ

การท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548)

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีเขตติดต่อกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่มีลักษณะเป็นผืนป่าดงพญาเย็นเป็นที่ราบสูงสลับภูเขา ทำให้สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปมีลักษณะเย็นสบาย มีระดับโอโซนเป็นอันดับ 7 ของโลก ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับอากาศที่บริสุทธิ์ สดชื่น ดียิ่งสุขภาพ อีกทั้งลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำปศุสัตว์ขนาดใหญ่ จึงมีฟาร์มขนาดใหญ่หลายแห่ง มีโรงแรม รีสอร์ทที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงวันหยุดจะมีนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนที่อำเภอปากช่อง ทั้งนี้อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น งานมหกรรมเที่ยวเล่นเชิงเกษตร ณ เขาใหญ่ฟาร์มวิลเลจ ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เกษตรพอเพียงครั้งที่ 3 ณ สวนผักปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา งานน้อยหน้าของดีเมืองปากช่องและงานกาชาดประจำปี 2561 ปากช่อง มารathon 2018 ณ สวนสาธารณะเขาแคน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา งานเกษตรแฟร์ปากช่อง 61 จังหวัดนครราชสีมา และเทศกาลกินปลาลำตะคอง 2561 (อำนาจ ศรีสิงห์. 2564) โดยกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ให้ชุมชน รวมไปถึงการธำรงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี อีกด้วย แต่สิ่งสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา คือ แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรมขาดการดูแลรักษา พื้นฟู อย่างถูกต้องจากทั้งภาครัฐ เอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน จึงจำเป็นต้องมีแผนยุทธศาสตร์ นโยบาย รวมถึงโครงการต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติร่วมกันได้อย่างถูกต้อง ตรงกันทุกภาคส่วน เพื่อช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าของประเทศชาติร่วมกันได้

อย่างไรก็ตาม การนำนโยบายการท่องเที่ยวมาปฏิบัติจำเป็นต้องให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างควบคู่กันไป โดยด้านเศรษฐกิจมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจน ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ กระจายรายได้ลดหนี้สิน ในด้านสังคมมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปราศจากความขัดแย้ง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (อินทชลิตา วชิระและจิระ โชติ. 2556 : 48) การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนร่วมกัน ไม่มีการผูกขาดกิจการใด ๆ ในชุมชน (ธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. 2558 : 3) จากเหตุผลความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอำเภอปากช่อง ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล อีกทั้งเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การวิจัย การสำรวจ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชนร่วมกันอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษานโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงแนวทางเชิงนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน

2. เพื่อเป็นแนวทางเตรียมความพร้อมในการแข่งขันกับจังหวัดอื่น ผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเป็นต้นแบบในการวางนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับจังหวัดหรือพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาล

สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลากหลายประเทศ ภาครัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อการได้ส่วนแบ่งของตลาดท่องเที่ยวของทั่วโลก โดยกำหนดยุทธศาสตร์ทางการตลาดเพื่อสร้างความดึงดูดต่อนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศทั่วโลกให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย รวมไปถึงการนำนโยบายต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศให้เกิดความเข้มแข็งใน ชุมชน ทั้งนี้แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 - 2564 ของกรมการท่องเที่ยว (2561 : 42-51) สามารถสรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล”

พันธกิจ

- 1) ส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อความสะดวกและยั่งยืน
- 2) พัฒนาระดับมาตรฐานสินค้า บริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยว และควบคุม กำกับให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด
- 4) อำนวยความสะดวก ป้องกันและรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว
- 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกิจกรรม การจัดการด้านการท่องเที่ยวแก่ทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 6) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร
- 7) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ ข้อมูลสถิติ และองค์ความรู้ เพื่อการวางแผน และการจัดการ
- 8) พัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977 : 59-76) กล่าวว่ากระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนั้นเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการและตามแบบแผนงานที่กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้จะสามารถสร้างความรู้สึกร่วมให้กับผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมว่าตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมและสมควรที่จะได้รับผลตอบแทนที่ปรากฏจากกิจกรรม
- 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) ได้แก่

- 3.1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ เช่น การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มรายได้
- 3.2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม เช่น สถานที่สาธารณะ โรงเรียน ส่วนกลางชุมชน
- 3.3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล
- 3.4) การมีส่วนร่วมในการประเมินและติดตามผล (Evaluation)

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน

สีลาภรณ์ บัวสาย (2548 : 18) กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนเพื่อมาทำกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิต การบริการ เป็นการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ อันมีพื้นฐานแนวคิดจากพลังท้องถิ่นในการเป็นฐานที่สำคัญของพลังและศักยภาพท้องถิ่น โดยประกอบไปด้วยฐานที่สำคัญ คือ ฐานทรัพยากร เครือข่ายทางสังคม ระบบความรู้และระบบคุณค่าและความเชื่อช่วยหนุนเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ขวัญกมล ดอนขวา และณัชชา ลิ้มปศิริสุวรรณ (2558 : 127-137) ได้กล่าวถึงรูปแบบที่จะใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเศรษฐกิจชุมชนว่าเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมไปถึงการดำเนินกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การแปรรูป และการขาย ซึ่งกระบวนการดำเนินการนี้สามารถจำแนกออกเป็น 5 ประการ คือ 1) การเกษตร 2) กิจกรรมลานค้าชุมชน 3) กิจกรรมร้านค้าชุมชน 4) การท่องเที่ยว และ 5) ศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ หรือเรียก ศูนย์ one-stop-service

แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน (2560-2564) (กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2560) ระบุยุทธศาสตร์ไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้ เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการและพัฒนาตนเองเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยเน้นกลยุทธ์การสร้างและพัฒนาผู้นำอาชีพ การพัฒนาเครื่องมือเสริมสร้างสัมมาชีพชุมชน การส่งเสริมชุมชนและภาคีร่วมพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาการบริหารจัดการชุมชน ตลอดจนบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว โดยให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับชุมชน เสริมเศรษฐกิจฐานรากของประเทศอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เน้นกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม และส่งเสริมช่องทางการตลาด ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการทุนชุมชนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นกลยุทธ์การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการเข้าถึงแหล่งทุนชุมชน ทั้งการพัฒนากลไกการจัดการและธรรมาภิบาล พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศกองทุนชุมชน บริหารจัดการหนี้ของครัวเรือน รวมทั้งยกระดับกองทุนชุมชนและสร้างอาชีพจากกองทุนชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูงเพื่อให้องค์กรมีสมรรถนะสูงในการบริหารการพัฒนาชุมชน โดยเน้นกลยุทธ์การเสริมสร้างศักยภาพองค์กรเพื่อยกระดับงานพัฒนาชุมชน การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และการยกระดับภาพลักษณ์องค์กร

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

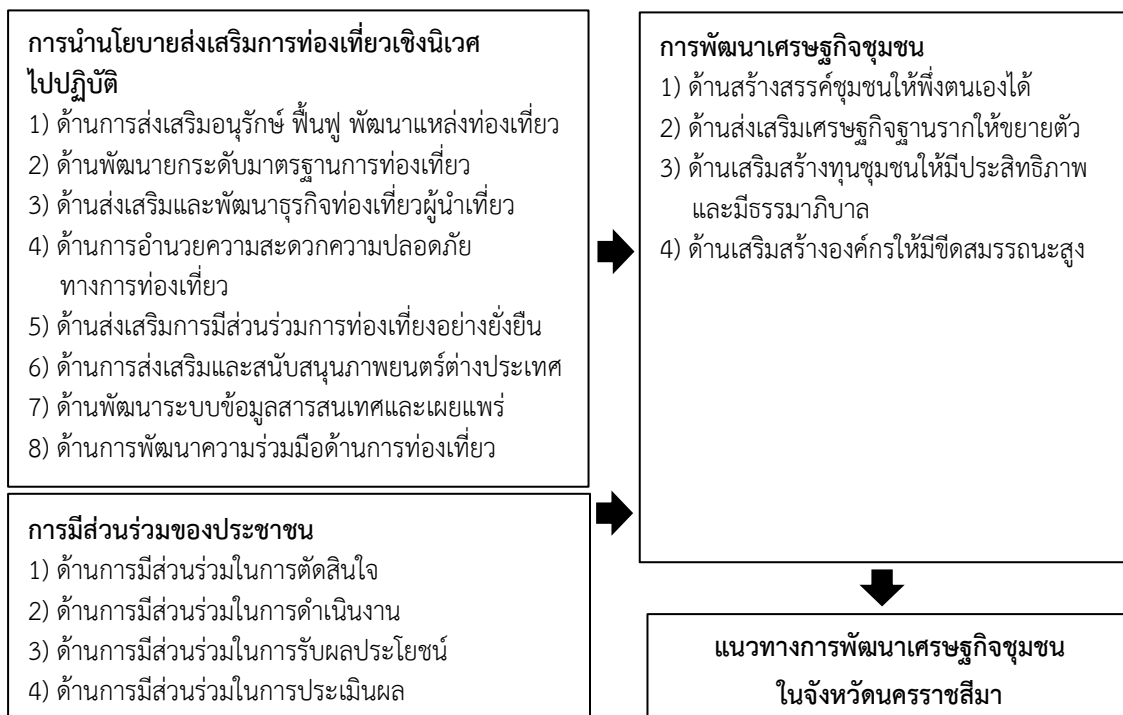
วรรณวิมล ภู่นาค (2558) ได้ทำการศึกษาศักยภาพชุมชนตลาดน้ำอัมพวาในการจัดการท่องเที่ยวพบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวมีส่วนในการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การท่องเที่ยวส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชุมชนดีขึ้น มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น รวมทั้งการท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนมีการประกอบอาชีพหลากหลายมากขึ้นและเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น

พัชรภา สิงห์ธนสาร (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เขตตำบลแม่วงก์ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านเศรษฐกิจในมิติของรายได้มีเพียงรายได้เฉลี่ยต่อคนของครัวเรือนเท่านั้นที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ส่วนรายได้จากอาชีพหลัก และรายได้จากอาชีพเสริมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

จตุรงค์ คงแก้ว (2559) ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาพื้นที่การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนชายฝั่งอ่าวพังงา พบว่า ส่วนร่วมระหว่างรัฐและชุมชนอยู่ในระดับสูง ปัจจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาของชุมชน ได้แก่ 1) การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเริ่มต้นจากการได้รับผลกระทบด้านลบต่ออาชีพและวิถีชีวิต 2) ขอบเขตพื้นที่มีขนาดไม่ใหญ่เกินขีดความสามารถในการตรวจตราของชุมชน 3) ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่ม และองค์กรชุมชนในการจัดการพื้นที่ และ 4) ได้ขับเคลื่อนงานรณรงค์ร่วมกับเครือข่ายร่วมเพื่อสร้างพื้นที่ทางอำนาจและทางกฎหมาย โดยจัดกิจกรรมต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยเสริมระดับภายนอกชุมชน ได้แก่ 1) การเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย ซึ่งส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประสานความรู้ ประเภทต่าง ๆ ในการจัดการรวมทั้งนโยบายรัฐในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงนำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 - 2564 ของกรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของประชาชน (Cohen and Uphoff, 1977: 59-76) และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน 2560-2564 (กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2560) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อายุ 18 ปีขึ้นไป มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2564) รวมทั้งหมด 196,456 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรของทาโรยามาเน (Yamane. 1973 : 727-728) และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 5 เปอร์เซ็นต์

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)

โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ได้ดังนี้

$$n = \frac{196,456}{1 + 196,456 \times (0.05)^2}$$

$$n = 399.19 \text{ คน}$$

เมื่อแทนค่าในสูตร จะได้กลุ่มตัวอย่าง 399.19 ปรับเป็น 400 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร ในเขตการปกครองท้องถิ่น ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อเทศบาล	ประชากร		รวม	กลุ่มตัวอย่าง
	ชาย	หญิง		
เทศบาลเมืองปากช่อง	15,663	17,602	33,265	68
เทศบาลตำบลกลางดง	2,486	2,569	5,055	10
เทศบาลตำบลวังไทร	5,665	5,849	11,514	23
เทศบาลตำบลหมูสี	6,630	6,736	13,366	27
เทศบาลตำบลสีมามงคล	4,488	4,520	9,008	18
องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง	8,766	9,067	17,833	36
องค์การบริหารส่วนตำบลจันทิก	8,778	8,815	17,593	36
องค์การบริหารส่วนตำบลวังกะทะ	4,864	4,799	9,663	20
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่าย	16,281	16,378	32,659	66
องค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ	6,397	6,565	12,962	26
องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งตาลอง	2,619	2,714	5,333	13
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง	5,226	5,304	10,530	21
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำแดง	5,140	5,096	10,236	21
องค์การบริหารส่วนตำบลพญาเย็น	3,692	3,747	7,439	15
รวม	96,695	99,761	196,456	400

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2564.

โดยผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยอาศัยสัดส่วน (Proportional stratified sampling) โดยจะแบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิ ทำการเลือกตัวอย่างจากแต่ละชั้นในสัดส่วนที่ต่างกันซึ่งจะทำให้ได้ตัวอย่างที่เพียงพอในการสำรวจ

ชั้นที่ 2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) คือการสุ่มตัวอย่างที่ประชากรมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นตัวอย่าง โดยวิธีการจับสลาก (lottery sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วน (Rating scale) จะเป็นข้อความที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 1) ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านพัฒนาระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว 3) ด้านส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเที่ยว 4) ด้านการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว 5) ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 6) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร 7) ด้านพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ และ 8) ด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้ 2) ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว 3) เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล และ 4) เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

โดยกำหนดหลักเกณฑ์วัดคะแนนเฉลี่ยของระดับความสำคัญของนโยบาย ในจังหวัดนครราชสีมา และความหมายจากแบบสอบถามที่วัดได้ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	ความสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้น นำแบบสอบถามทดสอบความเที่ยง พบว่า มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.902 และ นำไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงานวิจัย บทความวิจัย รายงานการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย นำเสนอข้อมูลพรรณนาประกอบตาราง และวิเคราะห์สมการถดถอย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากในภาพรวม พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 398 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 และมีอายุ 41-50 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.00 และมีอาชีพเป็นลูกจ้าง ร้อยละ 44.50

ตอนที่ 2 การศึกษาการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม

การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1 การส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.55	0.40	มาก	4
2 การพัฒนาระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว	4.22	0.42	มากที่สุด	2
3 การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเที่ยว	3.19	0.43	ปานกลาง	6
4 การอำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว	4.26	0.41	มากที่สุด	1
5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.67	0.48	มาก	3
6 การส่งเสริมและสนับสนุนภาพยนตร์ต่างประเทศ	3.44	0.49	มาก	5
ในราชอาณาจักร				
7 การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่	2.91	0.44	ปานกลาง	8
8 การพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว	3.02	0.47	ปานกลาง	7
รวม	3.54	0.16	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D.=0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.26$, S.D.=0.41) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.22$, S.D.=0.42) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.67$, S.D.=0.48) ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.55$, S.D.=0.40) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร ($\bar{X} = 3.44$, S.D.=0.49)

ด้านส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเที่ยว ($\bar{X} = 3.19$, S.D.=0.43) ด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.02$, S.D.=0.47) ตามลำดับ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และเผยแพร่ ($\bar{X} = 2.91$, S.D.=0.44) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม

	การมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.74	0.44	มาก	1
2	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.71	0.39	มาก	2
3	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.58	0.41	มาก	4
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.66	0.45	มาก	3
	รวม	3.67	0.21	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในจังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D.=0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.74$, S.D.=0.44) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.71$, S.D.=0.39) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.66$, S.D.=0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.58$, S.D.=0.41) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาปรากฏในดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม

	การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้	4.40	0.33	มากที่สุด	1
2	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว	4.29	0.36	มากที่สุด	2
3	เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล	3.57	0.41	มาก	3
4	เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง	3.51	0.38	มาก	4
	รวม	3.94	0.19	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D.=0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.33) รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.36) ด้านเสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 3.57$, S.D.= 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง ($\bar{X} = 3.51$, S.D.= 0.38) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	3.974	0.273		14.576	0.000
นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
การส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (X_1)	.025	.023	.053	1.078	0.282
การพัฒนายกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว (X_2)	.017	.022	.039	.780	.436
การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเที่ยว (X_3)	.029	.021	.067	1.366	.023*
การอำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว (X_4)	.026	.023	.056	1.131	.259
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (X_5)	.027	.019	.069	1.419	.017*
การส่งเสริมและสนับสนุนภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร (X_6)	.011	.019	.029	.586	.558
การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ (X_7)	.003	.022	.008	.152	.879
การพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว (X_8)	.015	.021	.037	.723	.470
การมีส่วนร่วมของประชาชน					
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_9)	.005	.022	.012	.245	.807
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_{10})	.060	.025	.123	2.425	.016*
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_{11})	.089	.023	.192	3.844	.000*
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_{12})	.077	.020	.185	3.774	.000*

R = 0.334, R Square = 0.112 , Adjusted R Square = .084
Std. Error of the Estimate = 0.18134 F = 4.056 , Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยพิจารณาจากค่า Sig 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ 0.05 พบว่าคะแนนมาตรฐานของการนำนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลเชิงนิเวศไปปฏิบัติ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเที่ยว (X_3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (X_5) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_{10}) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_{11}) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_{12}) ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา (Bata) มีค่าเท่ากับ .067, .069, .123, .192 และ .185 ตามลำดับ ผลวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา กับการนำนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลเชิงนิเวศไปปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่ตัวพยากรณ์มีค่า (R) เท่ากับ .334 นอกจากนี้ค่า (R Square) มีค่าเท่ากับ 0.112 หมายความว่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถอธิบายความแปรวนของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 11.20 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ .273 ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมาในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 3.974 + 0.067 (\text{การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเที่ยว}) + 0.069 (\text{การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน}) + 0.123 (\text{การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน}) + 0.192 (\text{การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์}) + 0.185 (\text{การมีส่วนร่วมในการประเมินผล})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.029 (\text{การส่งเสริมและพัฒนาผู้นำเที่ยว}) + 0.027 (\text{การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน}) + 0.060 (\text{การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน}) + 0.089 (\text{การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์}) + 0.077 (\text{การมีส่วนร่วมในการประเมินผล})$$

แนวทางการพัฒนาจากองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย (ดังปรากฏในรูปที่ 2)

1. นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว ผู้นำเที่ยว พบว่า การส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว ผู้นำเที่ยว เป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดี มีผู้นำเที่ยวที่เป็นมาตรฐานมีแบบแผนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเศรษฐกิจชุมชน

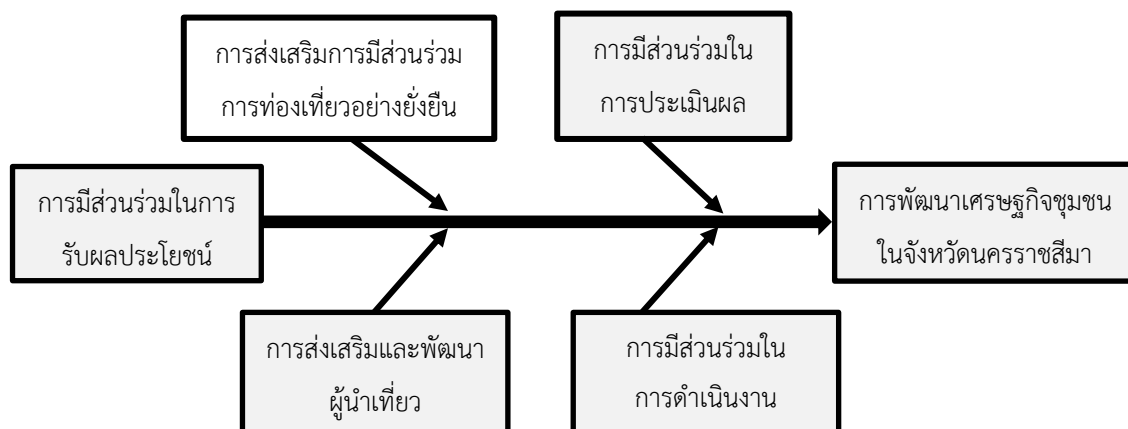
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของคนในชุมชนแตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นหรือระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนแตกต่างกันและ เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ผู้ประกอบการ ประชาชน องค์กรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน เกิดมุมมอง ทักษะ ที่หลากหลายเพื่อการดำเนินงานร่วมกันกับภาครัฐที่เข้ามาสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร นอกจากนี้ยังต้องมีการฝึกอบรมให้คนในท้องถิ่นได้มีความรู้และพัฒนาตนเองในการดำเนินงานร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า เมื่อเกิดการท่องเที่ยวในชุมชน จะเป็นแหล่งรายได้ให้ประชาชน เกิดอาชีพ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญเติบโต สร้างรายได้ และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล และติดตามมีความสำคัญยิ่ง เพราะทำให้ทราบถึงผลกระทบ ข้อดี ข้อเสีย ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการนำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า มีการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่รู้จักประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของจังหวัดผ่านการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ วรรณวิมล ภู่นาค (2558) ซึ่งพบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ช่วยเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวให้กับชุมชน นอกจากการส่งเสริมศักยภาพของประชาชนแล้ว ยังการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เห็นความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าการสร้างจิตสำนึกต่อการดูแลรักษาความสะอาดของนักท่องเที่ยวตลอดจนการส่งเสริมการพัฒนาเส้นทางเดินทางที่อำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง จะเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจากการบริการที่ดี และมีสถานที่ท่องเที่ยวอย่างสะอาด ดูแลรักษามีให้แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงเพื่อฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ ทั้งในการสร้างความร่วมมือตระหนักของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งนอกจากการได้รับชม รับทราบยังต้องรักษาไปควบคู่กัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า การให้ความสำคัญต่อการเปิดโอกาสแก่ประชาชนได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมเสนอแนะแนวทางการพัฒนาร่วมกับเจ้าหน้าที่เพื่อการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของประชาชนต่อการพึ่งพาตนเองในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรงค์ คงแก้ว (2559) ที่ระบุว่าปัจจัยจำเป็นในกระบวนการพัฒนาของชุมชนคือการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ

ขับเคลื่อนกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่การจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง โดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ชุมชน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ วรณวิมล ภู่นาค (2558) ยังพบว่า แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดน้ำอัมพวา ควรมีการรักษาอัตลักษณ์ชุมชน รักษาสิ่งแวดล้อม เพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน วางแผนการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนในระยะยาว และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนในเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ผลักดันกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัว เพิ่มการสร้างรายได้จากการนำเศรษฐกิจพอเพียง ผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP ต่าง ๆ เป็นสินค้า และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการมีช่องทางการตลาดมากขึ้น ในด้านการสร้างรายได้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธมาภิงค์ สาร (2560) ที่ระบุว่ารายได้เฉลี่ยต่อคนส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ควรมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษามีให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม เพื่อฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ ทั้งในการสร้างความร่วมมือตระหนักรู้ของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งนอกจากการได้รับชม รับทราบยังต้องรักษาไปควบคู่กัน

1.2 ด้านการพัฒนายกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเอื้อต่อการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศึกษารัชมชาติ เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน เพื่อปลูกจิตสำนึก ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ได้รับมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติ

1.3 ด้านส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว ผู้นำเที่ยว พบว่า ภายในชุมชนควรมีการสนับสนุนหรือจัดมัคคุเทศก์หรืออาสาสมัครนำเที่ยว เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ชัดเจนและเนื้อหาครบถ้วน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยการให้ความรู้กับผู้ประกอบการในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวควรเป็นไปในทิศทางใดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

1.4 ด้านการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว พบว่า ควรให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาในการเข้ามาท่องเที่ยว ทั้งในด้านการเดินทาง และโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น ไฟทางมีความสว่าง ตลอดจนความปลอดภัยจากการโจรกรรม ซึ่งทรัพย์สินอันจะก่อให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันตรายอันเกิดจากสัตว์ต่าง ๆ ข้อควรระวังและการช่วยเหลือตนเองเบื้องต้น

1.5 ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ควรสนับสนุนให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรจากการท่องเที่ยวและสนับสนุนการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน ธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีอาจแยกจากกันได้ ดังนั้น คนในพื้นที่ ชุมชน ที่อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้ความร่วมมือ รักษา เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวอันเป็นแหล่งที่มาของอาหาร รายได้ในชุมชน เกิดการอยู่ดีกินดี มีรายได้หมุนเวียนขึ้นในชุมชน ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.6 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร พบว่า ควรมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการพาหนะโดยสารที่มีระบบความปลอดภัยและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยว และการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ โทรสาร และอินเทอร์เน็ต ในการนำเสนอประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงธรรมชาติ มีรายการโทรทัศน์มาถ่ายเป็นทั้งภาพยนตร์ สารคดีเชิงธรรมชาติ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นที่มาของการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ

1.7 ด้านการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ พบว่า ควรเพิ่มและพัฒนาช่องทางระบบข้อมูลสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ให้มีความหลากหลายมากขึ้น และนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม การท่องเที่ยวควรมีการสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์ เพื่อการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ถือได้ว่าเป็นแหล่งธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ และควรแก่การเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างชาติ

1.8 ด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อความยั่งยืน ในการพัฒนาความร่วมมือ คงต้องอาศัยหลายภาคส่วนทั้งภาคประชาชน ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด อันนำไปสู่การพัฒนา และเกิดความร่วมมือทางการท่องเที่ยวต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการนำนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ในจังหวัดอื่น ๆ และนำมาเปรียบเทียบกับกรนำนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลเชิงนิเวศไปปฏิบัติ ในจังหวัดนครราชสีมา

2.2 ศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลเชิงนิเวศไปปฏิบัติ และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดนครราชสีมา นอกเหนือจากงานวิจัยนี้

2.3 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.4 ศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์ ปกป้อง หรือสงวนรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งใน ด้านนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต เพื่อให้ชุมชนสามารถดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ได้

รายการอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2561). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 - 2564 ของกรมการท่องเที่ยว.

กรุงเทพฯ : กรมการท่องเที่ยว.

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2564). คู่มือการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.

กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2560). แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน (2560-2564). กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน.

ขวัญกมล ดอนขวา และณัชชา ลิ้มปศิริสุวรรณ. (2558). “โมเดลเชิงสาเหตุและผลของกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วารสารสมาคมนักวิจัย. 20(2) : 127-137.

- จตุรงค์ คงแก้ว. (2559). กระบวนการพัฒนาพื้นที่การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนชายฝั่งอ่าวพังงา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2558). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรภา สິงห์ธนสาร. (มกราคม – เมษายน 2560). “ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เขตตำบลแม่วงก์ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์.” วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์. 7(1) : 57-69.
- มาลินี สนธิมูล และอิทธิกร ขำเดช. (เมษายน – มิถุนายน 2557). “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร.” วารสารการเงิน การลงทุนการตลาด และการบริหารธุรกิจ. 4(2) : 204-217.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (มกราคม – เมษายน 2558). “ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา.” วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 26 (1) : 63-74.
- สีลาภรณ์ บัวสาย. (2548). พลังท้องถิ่นบทสังเคราะห์งานวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อำนาจ ศรีสิงห์. (2564). **ท่องเที่ยวอำเภอปากช่อง**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.atpakchong.com> [2 กุมภาพันธ์ 2564]
- อินท์ชลิตา วัชรจิระโชติ. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2556). “การศึกษาเปรียบเทียบ การจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอบ้านเขว้า และกลุ่มผลิตผ้าไหม อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ.” วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 2(2) : 47-63.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1977). **Rural Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation**. In **Rural Development Monograph No. 2**. The Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Test**. (5th ed.). New York : Harper Collins.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York : Harper and Row Publications.

คำแนะนำสำหรับการจัดทำต้นฉบับบทความ

เพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

(Journal of Management Science Nakhon Ratchasima Rajabhat University : JMS NRRU)

*** ผู้ส่งต้นฉบับบทความจะต้องเป็นเจ้าของบทความหรือผู้รับผิดชอบความเท่านี้
และมีการระบุข้อมูลที่สามารถติดต่อประสานงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข แจ้งผล และอื่น ๆ ได้ตลอด
กระบวนการพิจารณาการตีพิมพ์ จึงขอสงวนสิทธิ์ในการไม่รับตีพิมพ์บทความ หากไม่ได้รับการติดต่อ
เบื้องต้นจากเจ้าของต้นฉบับบทความ และต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้ในแบบฟอร์ม
เพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์บทความอย่างเคร่งครัด ***

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (Journal of Management Science Nakhon Ratchasima Rajabhat University : JMS NRRU) เป็นวารสารของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ผลงานวิชาการในสาขาต่าง ๆ ของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยได้มีการจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Online) โดยเน้นสาขา ดังนี้

1. สาขาบริหารธุรกิจ การจัดการ และบัญชี
2. สาขาการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม
3. สาขาการท่องเที่ยว นันทนาการ และการจัดการโรงแรม
4. สาขาเศรษฐศาสตร์ เศรษฐมิติ และการเงิน
5. สาขาการสื่อสาร

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

1. **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย หรืองานเขียนที่นำข้อมูลมาจากรายงานการวิจัยมาประมวล หรือสรุปออกมาเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบที่นำเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นต่าง ๆ

2. **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัย นำเสนอแนวคิดใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่

3. **บทความปริทัศน์ (Review Article)** เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการทบทวนเอกสารวิชาการ ทั้ง ทางด้านทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ และนำมาประมวลเรียบเรียงในรูปแบบบทความ

4. การวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นบทความวิพากษ์หนังสือถึงข้อดีและข้อบกพร่องอย่างละเอียด เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าของหนังสือเล่มนั้น พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้นเป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

กำหนดการเผยแพร่

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีกำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

การจัดทำต้นฉบับบทความ และจัดเตรียมรูปแบบ : วารสารฯ จะรับต้นฉบับบทความที่ดำเนินการตามที่กำหนดพร้อมจัดรูปแบบถูกต้อง สมบูรณ์ เรียบร้อย ตาราง ชัดเจนเรียบร้อยแล้วเท่านั้น

ต้นฉบับ : ต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (Microsoft word) บนกระดาษขาว A4 หนึ่งเดียว (1 คอลัมน์) ให้ตั้งค่าน้ำกระดาษ ดังนี้ บน (top) 3.81 เซนติเมตร ล่าง (bottom) 2.54 เซนติเมตร ซ้าย (left) 3.81 เซนติเมตร และขวา (right) 2.54 เซนติเมตร พิมพ์เว้นวรรคหรือช่องว่าง 1 เคาะ และระยะห่างบรรทัด 1 พ้อยท์

ความยาว : บทความรวมรูปภาพ ตาราง และอื่น ๆ ทั้งฉบับ จะต้องอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า กระดาษพิมพ์ ขนาด A4 ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสม โดยจะทำการตรวจสอบต้นฉบับบทความไฟล์ Word จากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการดำเนินงานวารสารฯ เท่านั้น สำหรับรูปภาพประกอบจะต้องส่งไฟล์รูปภาพจริงที่ชัดเจนเพิ่มเติมมาพร้อมกับต้นฉบับบทความ

ส่วนประกอบหลักที่ต้องมีในต้นฉบับ

1. บทความวิจัย

1.1 ชื่อบทความ : ถูกต้องตามหลักภาษาโดยใช้อักษรตัวหนา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 18

1.2 ชื่อ-นามสกุล ผู้นิพนธ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 16 โดยให้ใส่ * ที่ชื่อผู้นิพนธ์ และหากใส่ * ที่ชื่อผู้นิพนธ์ท่านอื่น ผู้นิพนธ์ท่านนั้นจะมีสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากบทความเท่ากับผู้นิพนธ์คนแรก (The first writer)

ท้ายกระดาษ ใส่ชื่อย่อปริญา สาขาวิชา มหาวิทยาลัย ปีที่จบการศึกษา ตำแหน่งสังกัด ของผู้พิมพ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 12

1.3 หัวข้อหลัก : บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับการทบทวนวรรณกรรม กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินงานวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 16” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 หัวข้อรอง : ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.5 บทคัดย่อ : ถูกต้องตามหลักภาษา โดยกำหนดจำนวนคำของ ABSTRACT อยู่ระหว่าง 200-250 คำเท่านั้น

1.6 คำสำคัญ และ Keywords ต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” และระบุคำสำคัญ 3-5 คำเท่านั้น

1.7 เนื้อหา รายละเอียด และสาระในบทความ ใช้อักษรตัวปกติ “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

1.7.1 บทนำ มีลักษณะการเขียนที่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง กล่าวถึงปัญหาของการวิจัย หรือช่องว่างของการวิจัยโดยใช้วิธีการอ้างอิงในการเขียนในประโยคที่สำคัญ และข้อความหรือประโยคที่ไม่ได้เกิดจากความคิด ความรู้ของผู้พิมพ์เองทุกรายการ และถูกต้องตามหลักวิชาการทางภาษา

1.7.2 วัตถุประสงค์การวิจัย มีลักษณะการเขียนที่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง และเป็นสิ่งที่ผู้พิมพ์มีความสนใจในการศึกษา

1.7.3 ประโยชน์ที่ได้รับ ระบุองค์ความรู้/ข้อเท็จจริง/ปรากฏการณ์และพฤติกรรม/การทํานาย ที่ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ ทั้งในด้านทฤษฎี วิชาการ และการปฏิบัติ รวมทั้งระบุหน่วยงาน และกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์

1.7.4 การทบทวนวรรณกรรม ระบุวิธีการเขียนและสรุปภาพรวมของแนวคิด/ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเรื่องศึกษาอย่างเป็นระบบ มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบท ตัวแปร และเรื่องที่ทำการศึกษา

1.7.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย เขียนภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดในการวิจัย

1.7.6 วิธีการดำเนินการวิจัย จะต้องนำเสนอเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้แต่ง/ผู้พิมพ์ เลือกมาใช้ในการวิจัย โดยระบุองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ประชากร

และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ถ้ามี) และอื่น ๆ

1.7.7 ผลการวิจัย มีการแสดงผลในรูปแบบตาราง ภาพ กราฟ คำสัมภาษณ์ ฯลฯ โดยมีการบรรยายผลการวิจัยได้ตาราง รูปภาพ กราฟ คำสัมภาษณ์ ฯลฯ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางภาษา

1.7.8 อภิปรายผล มีการอภิปรายผลที่แสดงเหตุผลสนับสนุนหรือขัดแย้งกับผลการวิจัย ทฤษฎี แนวคิด หลักการในอดีตที่ผ่านมา (ไม่เกิน 7 ปี)

1.7.9 ข้อเสนอแนะ ระบุข้อเสนอแนะ 2 หัวข้อ คือข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1.7.10 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) สามารถระบุแหล่งทุน ปิงงบประมาณที่ได้รับทุน และหน่วยงานหรือผู้มีอุปการะคุณงานวิจัย

1.7.11 การอ้างอิง รายการอ้างอิงในเนื้อหาต้องระบุเลขหน้ากำกับทุกรายการและมีความสอดคล้องตรงกันกับเอกสารอ้างอิง (ท้ายบทความ) การอ้างอิงตามรูปแบบ APA

2. บทความวิชาการ

2.1 ชื่อบทความ : ถูกต้องตามหลักภาษาโดยใช้อักษรตัวหนา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 18

2.2 ชื่อ-นามสกุล ผู้นิพนธ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 16 โดยให้ใส่ * ที่ชื่อผู้นิพนธ์ และหากใส่ * ที่ชื่อผู้นิพนธ์ท่านอื่น ผู้นิพนธ์ท่านนั้น จะมีสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากบทความเท่ากับผู้นิพนธ์คนแรก (The first writer)

ท้ายกระดาษ ใส่ชื่อย่อปริญญา สาขาวิชา มหาวิทยาลัย ปีที่จบการศึกษา ตำแหน่งสังกัด ของผู้นิพนธ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 12

2.3 หัวข้อหลัก : บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์ ขอบเขตของเนื้อหา คำจำกัดความ/นิยามศัพท์ เนื้อเรื่อง บทสรุป องค์ความรู้ใหม่ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) และรายการอ้างอิง ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 16” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 หัวข้อรอง : ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.5 บทคัดย่อ : ควรระบุว่าบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์อะไร สรุปให้สั้นกะทัดรัดไม่เกิน 300-350 คำเท่านั้น

2.6 คำสำคัญ และ Keywords ต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” และระบุคำสำคัญ 3-5 คำเท่านั้น

2.7 เนื้อหา รายละเอียด และสาระในบทความ ใช้อักษรตัวปกติ “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

2.7.1 บทนำ ควรอธิบายว่าเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญอย่างไร

2.7.2 วัตถุประสงค์ ควรอธิบายว่าบทความมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

2.7.3 ขอบเขตของเนื้อหา ควรชี้แจงเนื้อหาจะประกอบ/ครอบคลุมด้วยเรื่องอะไรบ้าง

2.7.4 คำจำกัดความ/นิยามศัพท์ ควรให้คำจำกัดความสำคัญของเนื้อหาเชิงปฏิบัติการ

2.7.5 เนื้อเรื่อง ควรแบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อธิบายพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน ส่วนที่ 3 เสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อประเด็นที่นำเสนอ

2.7.6 บทสรุป เป็นการเก็บประเด็นการเขียนบทความสั้น ๆ หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมาสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านสืบหาความรู้ หรือพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปความคิดของผู้นิพนธ์ต่อเรื่องที่เขียน

2.7.7 องค์ความรู้ใหม่ เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากผลการวิจัยหรือผลจากการสืบค้น สามารถนำเสนอในรูปแบบของความเรียง หรือภาพโมเดล (แบบจำลอง) พร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจได้ง่าย

2.7.8 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

2.7.9 เอกสารอ้างอิง รายการอ้างอิงในเนื้อหาต้องระบุเลขหน้ากำกับทุกรายการ และมีความสอดคล้องตรงกันกับเอกสารอ้างอิง (ท้ายบทความ) การอ้างอิงตามรูปแบบ APA

3. บทความปริทรรศน์

3.1 ชื่อบทความ : ถูกต้องตามหลักภาษาโดยใช้อักษรตัวหนา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 18

3.2 ชื่อ-นามสกุล ผู้นิพนธ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 16 โดยให้ใส่ * ที่ชื่อผู้นิพนธ์ และหากใส่ * ที่ชื่อผู้นิพนธ์ท่านอื่น ผู้นิพนธ์ท่านนั้นจะมีสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากบทความเท่ากับผู้นิพนธ์คนแรก (The first writer)

ท้ายกระดาษ ใส่ชื่อย่อปริญา สาขาวิชา มหาวิทยาลัย ปีที่จบการศึกษา ตำแหน่งสังกัด ของผู้พิมพ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 12

3.3 หัวข้อหลัก : บทคัดย่อ บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุปและข้อเสนอแนะ และรายการอ้างอิง ใช้ตัวอักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 16” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.4 หัวข้อรอง : ใช้ตัวอักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.5 บทคัดย่อ : เนื้อหาควรประกอบด้วยรายละเอียดของวัตถุประสงค์ ข้อสรุปของผลการดำเนินงานเขียนที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ และข้อเสนอแนะเชิงวิพากษ์วิจารณ์ อยู่ระหว่าง 200-250 คำเท่านั้น

3.6 คำสำคัญ และ Keywords ต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้ตัวอักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” และระบุคำสำคัญ 3-5 คำเท่านั้น

3.7 เนื้อหา รายละเอียด และสาระในบทความ ใช้ตัวอักษรตัวปกติ “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

3.7.1 บทนำ เนื้อหาเป็นการเกริ่นนำเกี่ยวกับหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับบทความ โดยระบุความเป็นมาความสำคัญของประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ และวัตถุประสงค์หรือประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ

3.7.2 เนื้อเรื่อง ควรครอบคลุมสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์หรือประเด็นที่กล่าวไว้ในบทนำ มีการทบทวนงานวิจัย จัดลำดับงานวิจัย โดยนำข้อค้นพบของแต่ละเรื่องมากล่าวโดยสังเขป จำนวนงานวิจัยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้พิมพ์ และไม่ควรแยกเป็นหัวข้อย่อยมากเกินไป

3.7.3 บทสรุปและข้อเสนอแนะ สรุปภาพรวมของบทความพอสังเขปที่เสนอให้เห็นภาพรวมของบทความ มีการเสนอที่เน้นข้อค้นพบสำคัญ ที่นำไปสู่การเสนอแนะทางการนำไปประยุกต์ใช้

4. บทความวิจารณ์หนังสือ

4.1 ชื่อบทความ : ถูกต้องตามหลักภาษาโดยใช้ตัวอักษรตัวหนา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 18

4.2 ชื่อ-นามสกุล ผู้พิมพ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 16 โดยให้ใส่ * ที่ชื่อผู้พิมพ์ และหากใส่ * ที่ชื่อผู้พิมพ์ท่านอื่น ผู้พิมพ์ท่านนั้นจะมีสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากบทความเท่ากับผู้พิมพ์คนแรก (The first writer)

ท้ายกระดาษ ใส่ชื่อย่อปริญา สาขาวิชา มหาวิทยาลัย ปีที่จบการศึกษา ตำแหน่งสังกัด ของผู้พิมพ์บทความทุกคน : ต้องระบุ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวอักษรเป็นแบบ TH Sarabun New ขนาด 12

4.3 หัวข้อหลัก : บทคัดย่อ บทนำ เนื้อเรื่อง บทวิจารณ์ บทสรุป และรายการอ้างอิง ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 16” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4.4 หัวข้อรอง : ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4.5 บทคัดย่อ : เนื้อหาควรประกอบด้วยรายละเอียดของวัตถุประสงค์ ข้อสรุปของผลการดำเนินงานเขียนที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ และข้อเสนอแนะเชิงวิพากษ์วิจารณ์ อยู่ระหว่าง 200-250 คำเท่านั้น

4.6 คำสำคัญ และ Keywords ต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้อักษรตัวหนา “TH Sarabun New ขนาด 14” และระบุคำสำคัญ 3-5 คำเท่านั้น

4.7 เนื้อหา รายละเอียด และสาระในบทความ ใช้อักษรตัวปกติ “TH Sarabun New ขนาด 14” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

4.7.1 บทนำ เนื้อหาเป็นการเกริ่นนำเกี่ยวกับหนังสือที่จะทำการวิจารณ์ ได้แก่ รายละเอียดของหนังสือที่จะทำการวิจารณ์ เช่น ชื่อหนังสือ ผู้เขียน จำนวนหน้า ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ เนื้อหาโดยย่อของหนังสือ และประเด็นที่จะทำการวิจารณ์

4.7.2 เนื้อเรื่อง หัวข้อย่อยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เขียน เช่น เนื้อหาโดยย่อของหนังสือ ข้อเสนอหลัก ประเด็นอภิปราย การวิจารณ์ความคิด เป็นต้น

4.7.3 บทวิจารณ์ เนื้อหาเป็นการกล่าวถึงผลการดำเนินงานเขียนที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงวิพากษ์วิจารณ์

4.7.4 บทสรุป สรุปภาพรวมของบทความพอสังเขป

4.7.5 รายการอ้างอิง ในเนื้อหาต้องระบุเลขหน้ากำกับทุกรายการและมีความสอดคล้องตรงกันกับเอกสารอ้างอิง (ท้ายบทความ) การอ้างอิงตามรูปแบบ APA

รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสารในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 10-15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง)

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

เกณฑ์การประเมินบทความ

วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความทุกเรื่องจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรงตามสาขาวิชาและความเชี่ยวชาญ ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ทั้งนี้ บทความจากผู้นิพนธ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้มข้นในการประเมินคุณภาพบทความก่อนออกตีพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณะ ซึ่งจำแนกเป็นสรุปผลการพิจารณา 4 ระดับ ดังนี้

81-100 คะแนน	แก้ไขน้อยก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่
61-80 คะแนน	แก้ไขปานกลางก่อนตีพิมพ์เผยแพร่
41-60 คะแนน	แก้ไขมากโดยให้แก้ไขใหม่และส่งประเมินอีกครั้ง
1-40 คะแนน	ไม่เหมาะสมที่จะตีพิมพ์เผยแพร่

ต้องมีคะแนนรวมตั้งแต่ 61 คะแนนขึ้นไป จึงจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตีพิมพ์บทความ

การติดต่อสอบถามในการจัดส่งบทความ

กองบรรณาธิการวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อาคาร 22 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทรศัพท์ : 0-4400-9009 ต่อ 2215

Website : <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jmsnrru>

E-mail : JMS.NRRU@nrru.ac.th

รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความของวารสารตามรูปแบบ APA Style

1. การอ้างอิงในบทความ

การอ้างอิง : ต้องระบุชื่อ นามสกุล ปี และเลขหน้ากำกับทุกรายการ และมีความสอดคล้องตรงกันกับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

การเขียนเนื้อหา (Text) ที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด ในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจน ให้ทับศัพท์ได้ และควรใช้ภาษาที่ผู้อื่นเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน และแสดงตัวเลขในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย ทศนิยมไม่เกิน 3 ตำแหน่ง ในบทความทั้งฉบับ ตัวอย่างเช่น 0.0, 0.00 ,0.000 (กรณี .0, .00, .000, .0000 ให้ใส่ 0.0, 0.00, 0.000)

ตารางและภาพประกอบ (Table and Figure) ควรเป็นภาพชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป/ภาพ ชัดชัดกระชับ โดยระบุที่มาของตารางหรือรูปภาพประกอบ และให้อธิบายผลได้ตารางหรือภาพทุกครั้ง เช่น

(รูปภาพ)

ภาพที่ 1 ผ้าไทยวน

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2564 ณ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

จากภาพ 1

(รูปภาพ)

ภาพที่ 1 แบบจำลองกระบวนการ Balance Scorecard ของ Kaplan และ Norton

ที่มา : Kaplan & David P. Norton, 1996 p. 11.

(รูปภาพ)

Figure 1 Architectural Structure of Borobudur.

Source : Photographed on 15th April 2017 at Magelang, Yogyakarta, Indonesia

การนำเสนอตาราง ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการนำเสนอตารางในบทความ

ที่มา : เอกรัตน์ เอกศาสตร์, 2022, หน้า 201.

จากตาราง 1 พบว่า

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเข้าร่วมผลิตข้าวเกษตรอินทรีย์

* $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.001$

จากตาราง 5 พบว่า

รูปแบบและการเขียนเอกสารอ้างอิงในเนื้อหา การอ้างอิงท้ายบทความ และการอธิบายเพิ่มเติม และการอ้างอิงเอกสารใต้ตารางและภาพ โดยให้เป็นไปตามการอ้างอิงแบบ APA 8th Edition (2021) ตัวอย่างเช่น

2. การเขียนการอ้างอิง ในส่วนของเนื้อหาของบทความ

2.1 รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

(ผู้แต่ง./ปีที่พิมพ์./เลขหน้าที่อ้างอิง)

ตัวอย่าง

ผู้แต่งชาวไทย :

(ปรียาวดี ผลอนก. 2556 : 21-22)

(ปรีชา สุวรรณทัต. 2554 : คำนำ)

ผู้แต่งชาวต่างประเทศ :

(Samuelson. 1985 : 101)

(Musgrave. 1989 : 79)

ผู้แต่งมีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ :

(ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล. 2550 : 25)

(พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. 2550 : 12)

ผู้แต่ง 2 คน :

(นิฐิตา เบญจมสุทิน และนงนุช พันธกิจไพบูลย์. 2547 : 36)

(Colander and Gamber. 2002 : 88)

ผู้แต่ง 3 คน :

(ธารง อุดมไพจิตรกุล, ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และบัณฑิต ผังนรินทร์. 2543 : 101)

(Jackson, Court and Elliot. 1993 : 27)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คน :

(ชูศรี มณีพุกษ์ และคณะ. 2553 : 68)

(Lipsey, et al. 1990 : 22)

ผู้แต่งที่เป็นสถาบันหรือหน่วยงาน :

(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2549 : 89)

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 37)

หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่มีผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ :

(เอกรัตน์ เอกศาสตร์, บรรณาธิการ. 2556 : 8)

หนังสือหรือวัสดุอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องหรือชื่อบทความ :

(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2546 : 999)

(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. 2545 : 22)

หนังสือแปล :

(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ผู้แปล. 2553 : 84)

(เบต โรบิน และปาร์กิ้น ไมเคิล. 2553 : 84)

สื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

(มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วีดีทัศน์. 2542)

(กรมการข้าว. ออนไลน์. 2556)

การสื่อสารระหว่างบุคคล :

(สุรัตน์ หงษ์ไทย. สัมภาษณ์. 14 กุมภาพันธ์ 2557)

การอ้างอิงในเนื้อหาที่ต้องการแสดงที่มาของภาพ :

ที่มา : วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2550 : 20.

ที่มา : Mankiw. 1997 : 21.

การอ้างอิงในเนื้อหาที่ต้องการแสดงที่มาของตาราง :

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ออนไลน์. 2557.

ที่มา : สรรชัย พิศาลบุตร. 2551 : 110.

3. การเขียนอ้างอิงท้ายบทความ**3.1 หนังสือ :**ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.**ตัวอย่าง****ผู้แต่งคนเดียว :**กฤษฎา สังขมณี. (2552). การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เรืองแสงการพิมพ์ (2002) จำกัด.

ผู้แต่ง 2 คน หรือ 3 คน :นิฐิตา เบญจมสุทิน และนางนุช พันธกิจไพบูลย์. (2547). เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผู้แต่งมากกว่า 3 คน :ชูศรี มณีพุกษ์ และคณะ. (2553). หลักเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผู้แต่งที่เป็นหน่วยงาน หรือสถาบัน :ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2547). หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. ขอนแก่น : บริษัท เพ็ญพรินตัง จำกัด.

หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง หรือผู้รับผิดชอบ :

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

3.2 หนังสือแปล

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// แปลโดย/ชื่อผู้แปล.// สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เบต โรบิน และปาร์กิ้น ไมเคิล. (2553). **เศรษฐศาสตร์จุลภาค ฉบับมาตรฐาน แปลโดย จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงษ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า จำกัด.

3.3 บทความในหนังสือ

ผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// “ชื่อบทความ”.// ในชื่อบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม.// ชื่อหนังสือ.// เลขหน้า.// สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2537). “การสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศไทยด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม”. ในวิจารณ์ พานิช, **บทบาทของการวิจัย : การท้าทายของทศวรรษใหม่**. 23-116. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

3.4 บทความในวารสาร

ผู้เขียนบทความ.// (วัน เดือน ปี).// “ชื่อบทความ.”// ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่).// เลขหน้าที่อ้างอิง.

ตัวอย่าง

ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ และรุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิฑูร. (กันยายน 2548). “ผลการเรียนรู้จากโครงการชุดวิชาการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.” **วารสารราชพฤกษ์**. 4(1) : 55-63.

3.5 บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (วันเดือนปี).// “ชื่อบทความ” .// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

ตัวอย่าง

นิติภูมิ นวรัตน์. (9 ธันวาคม 2540). “คำทำนายของจอห์น ไนซ์บิตต์”. ไทยรัฐ. หน้า 2.

3.6 วิทยานิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ระดับวิทยานิพนธ์/สาขาวิชา/คณะ/
มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

พัชชยา ทรงเสียงไชย. (2550). ความเจริญเติบโตของภาคเกษตรกับผลผลิตภาพการผลิต
ของภาคเกษตรไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์
เกษตร) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

3.7 เอกสารราชการ/เอกสารพิเศษ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// “ชื่อเรื่อง” .// ชื่อเอกสาร.// หมายเลขฉบับ.// เลขหน้า.

ตัวอย่าง

กระทรวงศึกษาธิการ. (27 กันยายน 2542). “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการ
แบ่งส่วนราชการในสถาบันราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2542” ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับประกาศทั่วไป. เล่ม 116 ตอนพิเศษ
79 ง (12 ตุลาคม 2542) หน้า 21-22.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.// ตำแหน่ง (ถ้ามี).// สัมภาษณ์.// วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

ยุทธกร ฤทธิ์ไธสง. คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
22 เมษายน 2557.

3.9 อ้างอิงเอกสารทุติยภูมิ

กรณีระบุรายละเอียดของเอกสารปฐมภูมิก่อน แล้วจึงระบุเอกสารทุติยภูมิค้นรายการ
ด้วยข้อความว่า “อ้างถึงใน” หรือ “Cited in”

ตัวอย่าง

ธงชัย สันติวงษ์. (2530). **องค์การและการบริหาร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. อ้างถึง
ใน รุ่ง แก้วแดง. (2540). **รีเอนจิเนียริงระบบราชการไทย ภาค 2**. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 3. กรุงเทพฯ : มติชน.

กรณีระบุรายการของเอกสารทุติยภูมิ ก่อน แล้วจึงระบุเอกสารปฐมภูมิ คำนรายการด้วย
ข้อความว่า “อ้างจาก” หรือ Citing

ตัวอย่าง

รุ่ง แก้วแดง. (2540). **รีเอนจิเนียริงระบบราชการไทย ภาค 2**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
มติชน. อ้างจาก ธงชัย สันติวงษ์. (2530). **องค์การและการบริหาร**. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.

3.10 โสตทัศนวัสดุ

ชื่อผู้จัดทำ.//(ปีที่เผยแพร่).//**ชื่อเรื่อง**.//(ระบุประเภทของโสตทัศนวัสดุด้วย).//
สถานที่ผลิต/หน่วยงานที่เผยแพร่.

ตัวอย่าง

สำนักวิจัยและบริการวิชาการ. (2546). **วิดีโอ การบรรยายพิเศษทาง
วิชาการเรื่อง “การฝึกอบรม การจัดทำข้อเสนอการวิจัยทาง
การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”**. นครราชสีมา : ฝ่าย
ส่งเสริมและเผยแพร่การวิจัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

3.11 สื่ออิเล็กทรอนิกส์**3.1.1 บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์**

ผู้แต่ง.//(วันเดือนปี).//“ชื่อบทความ.”//ชื่อวารสาร.//[ประเภทของสื่อ].//ปีที่
(ฉบับที่).//เลขหน้าหรือความยาวของเนื้อเรื่อง.//แหล่งที่มา.//ชื่อ
แหล่งข้อมูล/[วัน เดือน ปี ที่เข้าถึงข้อมูล].

ตัวอย่าง

ศิริพร เลิศยิ่งยศ. (มกราคม-เมษายน 2556). “โครงการจัดทำแผนชุมชน
ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านโคก
แฝก ตำบลขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัด
นครราชสีมา.” **วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร**. [ออนไลน์].
22 (1) : 93-106. แหล่งที่มา : **ผิตพลาด! การอ้างอิงไฮเปอร์
ลิงก์ไม่ถูกต้อง**. [30 เมษายน 2557].

3.1.2 บทความในหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (วันเดือนปี).// “ชื่อบทความ.”// ชื่อหนังสือพิมพ์.// [ประเภทของสื่อ].// เลขหน้าหรือความยาวของเนื้อเรื่อง.// แหล่งที่มา.// ชื่อแหล่งข้อมูล.// [วัน เดือน ปี ที่เข้าถึงข้อมูล].

ตัวอย่าง

บันลือศักดิ์ ปุสสะรังสี. (24 - 26 เมษายน พ.ศ. 2557). “จิ้นกับเศรษฐกิจ ฟองสบู่.” ฐานเศรษฐกิจ. [ออนไลน์]. 7 ย่อหน้า. แหล่งที่มา : http://www.thanonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=225229:2014-04-01-09-47-16&catid=189:2009-09-02-02-47-37&Itemid=542. [27 เมษายน 2557].

3.3.3 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้ส่ง/(ที่อยู่ทางอีเมล).// (วัน เดือน ปี).// เรื่องที่ส่ง.// ผู้รับหรือ E-mail to/ ชื่อผู้รับ (ที่อยู่ทางอีเมล)

ตัวอย่าง

พัชริน ดำรงกิตติกุล (Pacharin@trf.or.th). (24 เมษายน 2557). หลักสูตร นักวิชาการเพื่อสังคม. ผู้รับ เอกรัตน์ เอกศาสตร์ (ekarat10@yahoo.com).

3.3.4 แผ่นดิสเก็ต และซีดี-รอม

ผู้ผลิต.// (ปีที่ผลิต).// ชื่อเรื่อง.// [ประเภทของสื่อ].// สถานที่ผลิต.// ชื่อแหล่งผลิต.

ตัวอย่าง

ศุภชัย ยาวะประภาษ และปิยากร หวังมหาพร. (2555). นโยบายสาธารณะ ระดับท้องถิ่นไทย. [ซีดี-รอม]. กรุงเทพฯ : บริษัท จุลทอง จำกัด.

3.3.5 บทความ/สาระสังเขปออนไลน์

ผู้ผลิต.//(ปีที่ผลิต).//ชื่อเรื่อง.//[ประเภทของสื่อ].//แหล่งที่มา:/ชื่อ
แหล่งข้อมูล/[วันเดือนปีที่เข้าถึงข้อมูล].

ตัวอย่าง

สุรชาติ บำรุงสุข. (2556). **ทวิ์ปราชสาทหิน : ชวนเทียว ไม้ชวนทะเลา**.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.etatjournal.com/web/menu-download-zone/menu-dl-etatjournal/593-dl-tatjournal-22557>. [1 เมษายน 2557].

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กองบรรณาธิการ วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อาคาร 22 คณะวิทยาการจัดการ 340 ถนนสุนทรารายณ์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ : 044-009-009 ต่อ 2215
Website : <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jmsnrru>
E-Mail : JMS.NRRU@nrru.ac.th